

onda

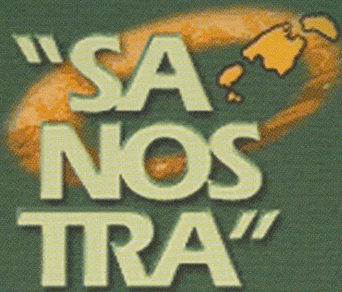
**Quadern
de debat**

Número 79 - setembre 2000 - 600 pta - 3,61 euros

▶▶ **Alerta!:
les alarmes
s'han encès**

▶ **Hem sobreviscut
a l'estiu 2000**

CAIXA DE BALEARS

www.sanostra.es

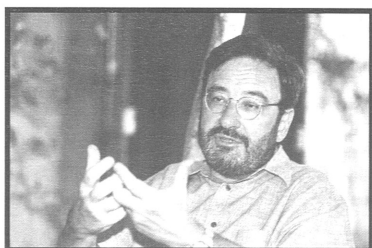
4 hemeroteca i editorial

5 informe

Alerta!: les alarmes s'han encès.
Per Sebastià Verd.

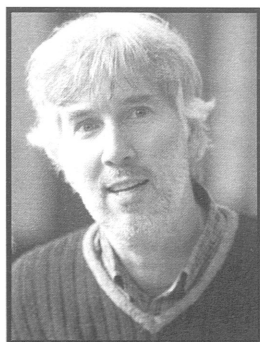
10 sobreviure a l'estiu

"Ja no hi ha secrets...".
Entrevista a Narcís Serra,
per Gina Garcías.

16

Ah!, ma mare es casà amb un ric.
Entrevista a Tomás Graves,
per Constanza Forteza.

22

Estiuejar a contracor.
Taula rodona amb Ferran Aguiló, Mercè Laguens,
Biel Mesquida i Antoni Roig, per Magdalena F. Mulet.

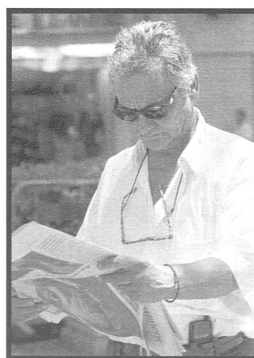
28

La llibertat d'elegir.
Entrevista a Maria de Lluc
Fluxà, per Maria Ferrer.

34

Molts de rics i pocs dirigents.
Entrevista a Antoni Coll, per Antoni
Oliver.

40

Un home tranquil.
Entrevista a Pep Amengual,
per Jordi Calleja.

45 la clau d'ONA

ona Quadern
de debat

n. 79, setembre 2000

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte), Bartomeu Bennassar (teòleg),
Antoni Fleixes (economista) Jaume Garau (psicòleg),
Sinfo García (dir. gerent Fundesba), Empar Rocabrúna (economista).
Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Jordi Calleja, Gina Garcías, Maria Ferrer, Constanza
Forteza, Miquel Massutí, Antoni Oliver, Joana M. Roque i Antoni Rosselló.

Disseny i muntatge: Eparrutx, tel. 971 42 09 66 - Palma

Impressió: Imp. Homar. Tel. 971 43 08 61 - Palma

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b.
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07003-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 600 pessetes (3,61 euros) - Subscripció: 5.000 pta. (30,60 euros) per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, S.L.**
c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b. 07003-Palma de Mallorca, o
telefonau al 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

Sobreviure a un altre estiu

La conclusió és que l'estiu de 2000 no ha estat fàcil. Era d'esperar: tothom augurava una temporada farcida de dificultats, les mateixes dels anys anteriors incrementades per les noves fallides produïdes a un model de desenvolupament que és conscient d'haver sobrepassat els límits de la sostenibilitat natural. Però resulta que, endemés, ha estat un estiu estrany perquè, per primera vegada en el darrer lustre, s'ha notat un descens en el nombre de turistes, un descens suau però que ha afectat, sobretot, els hotels, la qual cosa ha fet que es disparassin les alarmes davant una hipotètica crisi que, no obstant això, s'ha desmentit a mesura que avançaven els mesos. La conseqüència ha estat l'enfrontament de dues crisis: la crisi estructural que s'ha de resoldre amb reformes profundes del sistema i la crisi conjuntural que enterboleix la recerca de sortides.

Si, com dèiem, la primera crisi apunta cap a reformes profundes del sistema, la segona fa que aquestes puguin ser ajornades davant el perill de reduir els ingressos de temporada. Si més no, aquest és el sentiment d'una part de l'empresariat hotelier, ja enfrontat al Govern per l'ecotaxa, que s'hauria revestit de conservadorisme per tal d'acabar d'esgotar el model econòmic que ha vigit a les Illes en els darrers trenta anys. Això no obstant, hom ha constatat aquest estiu la viabilitat de la tercera via, com a síntesi i solució alhora per a les dues crisis esmentades. La demanda turística cap al conjunt de les Illes Balears continuarà sent activa en els pròxims anys, tot i que cada pic s'incrementarà l'anomenat turisme residencial. El descens afectarà, sobretot, l'oferta d'inferior qualitat a causa de la competència directa de noves destinacions mediterrànies que, situades fora de l'euro, seran sempre més barates. L'alternativa, doncs, és adequar les infraestructures actuals a les exigències d'un turisme de major qualitat, que haurà de pagar més, en lloc de facilitar el creixement indiscriminat.

El Govern del Pacte de Progrés i el Consell Insular de Mallorca semblen haver pres nota d'aquesta alternativa. Mesures com les que incorpora l'esborrany de pla energètic, l'ecotaxa i l'exercici de pragmatisme que ha suposat la instal·lació de dessaladores fan pensar que la societat ha pres consciència dels problemes i que, a pesar dels alts i baixos conjunturals, està disposada a resoldre'ls d'una vegada per totes. La gran trava, en tot cas, és la manca d'enteniment entre l'oposició conservadora i els estaments més progressistes de la societat. La gran trava, que enterboleix el futur d'aquestes illes, és la creença per part d'un segment important del poder econòmic que la solució als problemes arribarà per la mateixa dinàmica del mercat.

Aquesta, però, és una imatge falsa de la realitat. Ho és per dues qüestions fonamentals, la primera de les quals és que el mercat afavoreix sempre les solucions de tipus empresarial -empeses per la competència d'altres destinacions i per la necessitat de rendibilitzar el capital ja invertit, en aquest cas a les Illes- però per contra no soluciona els déficits infraestructurals públics que, sens dubte, constitueixen el principal focus de problemes: manca d'aigua, excés de fums, carreteres saturades, déficit energètic, etcètera. La superació d'aquest front exigeix aportacions públiques que són fora de les possibilitats actuals de l'executiu autonòmic. I, d'altra banda, la segona qüestió, centrada sobre l'evident sobresaturació turística (urbanística, demogràfica, etcètera) que suposa un trencament de l'equilibri natural. En aquest cas, és possible que el mercat intenti donar solucions, però els resultats d'aquestes no es poden predir. La història està farcida de societats que han tenguut un futur miserable després d'haver ocupat el zenit de la glòria.

Cal esperar que aquest no sigui el futur que ens espera, sinó el d'una societat que encara és a temps de decantar-se per un model de sostenibilitat tant social com econòmic.

ADÉU A L'HOMME D'ALCORTA

Aquest estiu ens va deixar Josep Melià després de patir una llarga malaltia que va afrontar, com llegim al **Diari de Balears**, amb una enorme dignitat. Nascut a Artà l'any 39, Melià ha estat un dels intel·lectuals més bri-

llants de Mallorca de la segona meitat del segle XX. Advocat, polític i periodista, tengué una trajectòria sempre brillant i de vegades incompresa, però, en qualsevol cas, seva és la principal aportació al sentit de mallorquinitat lligat a una societat pròspera i moderna.

Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears i Medalla d'Or de la Comunitat, els mèrits que tothom

li va saber reconèixer en els darrers anys corresponen a tota una vida, inscrita ja a la memòria col·lectiva del nostre poble.

DIFÍCILS RELACIONS

Les sempre difícils relacions entre les administracions estatal i autonòmica en el cas de les Illes varen tenir un parèntesi el mes de juliol amb la primera entrevista entre els presidents Aznar i Antich. El clima, segons recull **Última Hora**, va ser bo, la qual cosa permetia imaginar una nova via de diàleg capaç d'evitar els malentesos anteriors.

Això no obstant, la rivalitat entre el president Antich i el ministre de Medi Ambient, Jaume Matas, posà en entredit aquest clima de diàleg favorable i, endemés, queden pendants temes tan importants com el pla hidrològic i, sobretot, el contingut del règim especial.

Després d'entrevistar-se amb Aznar, Francesc Antich confessà haver-se topat amb un president sensible als problemes de les Balears. Ara només falta que aquesta sensibilitat es tradueixi en fets concrets.

ENCONTRE A MARIVENT

El canceller alemany, Gerhard Schröder, va passar les seves vacances d'estiu a l'illa preferida pels seus compatriotes alemanys. Un cop aquí va tenir entrevistes amb la cúpula socialista, Zapatero i Antich, i, d'una manera més especial, va ser rebut a Marivent pel rei.

Segons la fotografia publicada a **El Mundo**, el monarca i el canceller varen tenir una entrevista fora de l'habitual protocol, en mànigues de camisa. Sens dubte un dels temes que sorgí a la conversa va ser el de les relacions entre els alemanys i els mallorquins. Schröder, en unes declaracions posteriors, va demanar als alemanys un major respecte per la cultura de les Balears, però tampoc no es privà de recalcar l'aportació econòmica que fan els alemanys a les Illes.

CONTINUA LA BONANÇA ECONÒMICA

L'estiu comença amb símptomes de crisi, però la sensació durà ben poc.

Les dades econòmiques neguen qualsevol possibilitat o, en qualsevol cas, es limiten a parlar de desacceleració, la qual cosa no és dolenta en terme de sostenibilitat. El **Diario de Mallorca** es va fer ressò en aquest reportatge de la creació de 1.800 noves empreses en els primers sis mesos de l'any, una xifra que per ella mateixa allunya qualsevol bubota de recessió.

Un nombre d'empreses que significa negoci i, sobretot, llocs de feina. Les Balears han tenguut aquest estiu una plena ocupació i, fins i tot, han necessitat incrementar la mà d'obra immigrada.

INFORME

Alerta!: les alarmes s'han encès

Per Sebastià Verd

L'inici de l'estiu va ser dramàtic. Dramàticament apoteòsic, podríem dir... Totes les alarmes es varen encendre. Gairebé no hi hagué cap excepció. Fins i tot el turisme -que semblava cavalcar sobre una onada expansiva de llarga durada- va començar a fer figa o, si més no, a descobrir que a la Mediterrània hi ha altres destinacions endemés de Mallorca, Eivissa o Menorca. Els llums s'apagaren a causa d'una inoportuna pana, que destrempà es Murterar, però, sobretot, a causa d'un increment de la demanda que posà en entredit el futur energètic de les Illes, que és quasi el mateix que dir el futur econòmic. La sequera obligà, un cop més, a prendre mesures dràstiques, al marge de qualsevol lògica ecològica, per poder garantir el subministrament d'aigua dolça a la població i la subsistència de la deprimida fora vila. La premsa alemanya, la sensacionalista, va comen-

çar a fer-se ressò de suposats sentiments antigermànics que pretesament coven a la societat mallorquina com a reacció a la invasió. En resum: tots i cadascun dels símptomes de sobresaturació que s'havien anat advertint al llarg dels darrers estius han fet explosió en aquest que som a punt de passar. Les Illes Balears, però, sobretot, Mallorca i Eivissa, viuen per damunt de les seves possibilitats naturals. La seva reduïda geografia imposa un seny que ara per ara no existeix i la conseqüència és que tots, tots, els llums d'alarma s'han tenyit de roig, la qual cosa ha transformat el rostre de la societat illenca potser definitivament. Res no queda del passat idíl·lic... com les banderes de les platges, el vermell mostra la prohibició de continuar nedant en el mateix corrent que fins ara. Una prohibició a la qual, però, ningú no fa cas.

Aquesta vol ser la crònica d'una encesa generalitzada dels senyals d'alarma. Si més no de cinc alarmes que la redacció d'ONA va concretar en (1) el territori, la fora vila i l'habitatge, (2) els transports, l'espai aeri i les carreteres, (3) la demografia, la immigració i la identitat cultural, (4) l'aigua, els recursos naturals i els residus i (5) l'energia. I, tal volta, per sobre de totes elles: l'alarma turística. Feia ja temps que s'avisava que si bé les Balears eren sobre la cresta de l'onada expansiva per mèrits propis, no era menys cert que una part de les causes eren degudes a les guerres, als conflictes i a les catàstrofes naturals, com era el cas de Grècia, Turquia, Egipte o Croàcia. Aquest estiu els alemanys han retornat a aquests països i, és clar, el turisme cap a les Illes ha minvat en relació a exercicis anteriors. Els hotelers -ja moralment afectats per la imposició de l'ecotaxa- s'han hagut d'espavilar per acabar d'omplir els seus establiments. No obstant això, la pressió demogràfica no ha disminuït, ni tampoc la pressió política pròpia d'un moment de crisi com el que travessa la societat illenca. S'ha perdut l'anterior nord que, en realitat, no conduïa a cap objectiu concret, sinó a la simple continuació del desenvolupisme de dècades anteriors. I no se n'ha trobat cap de nou.

El turisme, no obstant això, no és en crisi. Se sap que la demanda turística a tot el món continuarà creixent, però que, simultàniament, també ho farà l'oferta. Una oportunitat única per als empresaris de les Illes d'invertir en nous mercats, al mateix temps que diversifiquen les seves inversions a les Illes. Més que mai avui és cert que les Balears ja no poden créixer en quantitat, sinó que només ho poden fer en qualitat. En aquest sentit, la crisi soferta aquest estiu ha estat, sobretot, la crisi d'un model que ja no pot tenir continuïtat. Les perspectives a llarg termini no s'han modificat, però sí les de curt o, si voleu, de mitjan termini, la qual cosa exigeix una posada a punt per donar resposta als nous reptes. L'alarma, en aquest cas, no afecta el conjunt de l'oferta turística balear, sinó a aquella que no s'ha situat en la línia correcta, aquella que, precisament, respon a un temps que, definitivament, ja no tornarà.

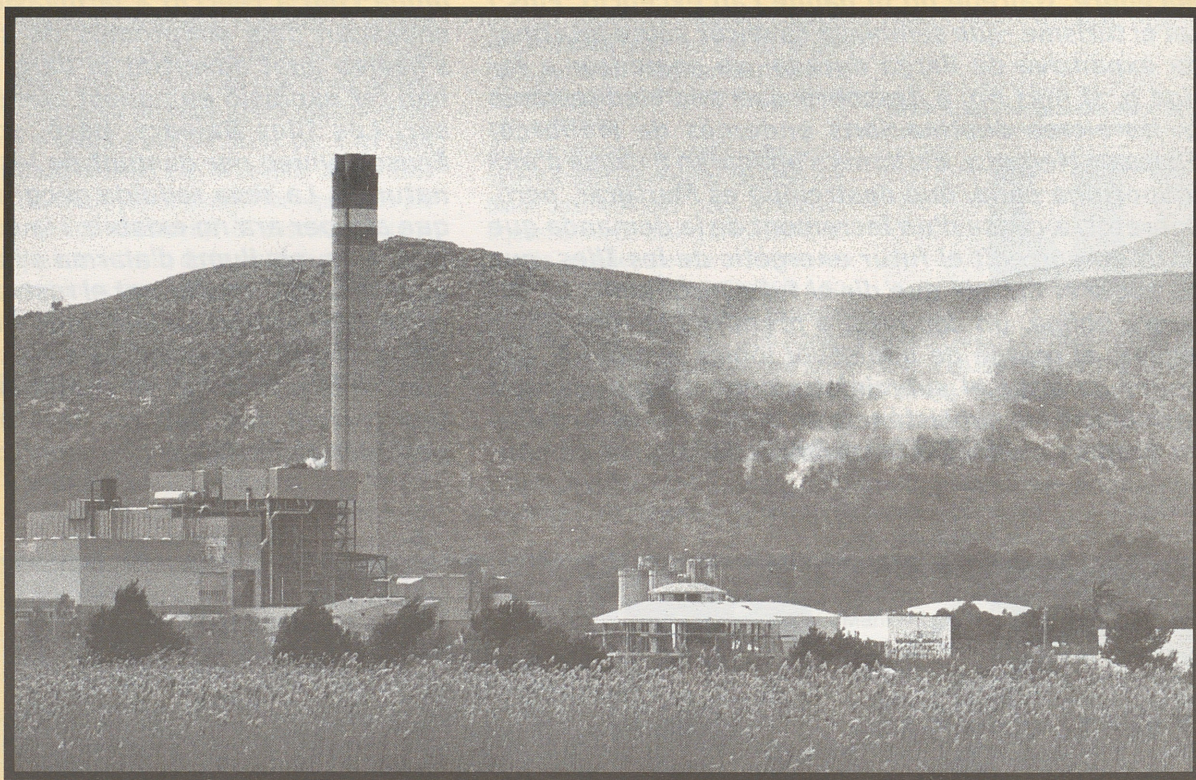
1 ALARMA, EL TERRITORI: "AIXÒ JA NO ÉS EL QUE ERA"

Efectivament, això ja no és el que era. La situació territorial de les Balears ens ha menat a un

terreny inhòspit, que és causa de conflictes socials sense precedents a la història recent de la nostra comunitat. La forta pressió urbanitzadora, conseqüència immediata de l'increment demogràfic que analitzarem a continuació, obligava des de fa temps a posar ordre, a definir unes noves regles de joc que fessin compatibles els drets de la col·lectivitat amb la propietat de la terra. Ja fa anys s'aprovà la Llei d'espais naturals que, a hores d'ara, és decididament insuficient. Les Directrius Territorials aprovades per l'anterior executiu ja apareixen com un tímid intent per posar remei als desequilibris provocats per un urbanisme absolutament desenfrenat, de manera que el Pacte de Progrés havia d'actuar en una nova línia proteccionista, a favor dels interessos generals. Ho intenta, però, com es va veure quan sorgí la protesta dels grans propietaris rurals, ha topat de front amb els interessos privats.

cà la dimissió del conseller d'Agricultura, Joan Mayol, però aquesta dimissió, dissortadament, no va servir més que per calmar els ànims transitòriament, ja que les promeses del Govern són, inevitablement, més teòriques que reals. El problema de la fora vila és la seva manca de rendibilitat, la seva absoluta dependència de les subvencions i, per afegit, l'encara més inevitable expectativa d'un guany que només pot arribar, i no sempre -que d'això se n'encarrega l'actual administració autonòmica i els consells insulars- a través de l'especulació immobiliària.

El Govern està disposat a ordenar legalment el territori i els consells insulars a assumir-ne les competències de control i planificació, però aquest és un llarg camí farcit de dificultats. El simple anunci de creació de parcs naturals ha desencadenat una allau de suspicàcies, la qual cosa demostra, un cop més, que som davant un conflicte

Assemblees o plataformes d'oposició que fins fa poc eren patrimoni de l'esquerra han estat emprades des del sector més conservador de la societat. I manifestacions, com la tractorada davant el Consolat de Mar, posaren de manifest que quelcom no funcionava bé. Hi havia una protesta a causa de la sequera i de la greu situació que travessa la fora vila (per cert, una de les alarmes més greus d'aquest estiu) però en el fons el que es debatia eren els límits de la propietat en un territori limitat com és una illa on el patrimoni natural és el seu principal capital. Més enllà, el greu eixut ha provocat una minva espectacular de les ja escasses expectatives econòmiques del sector primari. Segons les previsions del mateix Govern, l'agricultura i la ramaderia experimentaran una pèrdua de quasi quatre punts en el seu producte interior brut. La protesta agrària provo-

que cova i que, a poc a poc, divideix la societat, un conflicte al qual s'hi pot afegir la implicació de les inversions alemanyes, o en general, estrangeres, que han complicat la situació fins a l'infinit. De fet la inversió alemanya és en l'origen de la darrera fase del desenvolupisme. Des d'Alemanya els diaris sensacionalistes denuncien l'aparició d'un sentiment antialemany a Mallorca. No és del tot cert, encara que sí s'ha encès en els darrers mesos una actitud d'amor odi que podria desencadenar conflictes en el futur. Convé no baixar la guàrdia i, per això, no queda més remei que continuar el camí de la planificació, el camí de legislar sobre mesures que protegeixin l'entorn, tant el paisatge com l'activitat agrària, i fer-ho en funció de l'interès general.

De les alarmes territorials n'hem parlat molt a aquesta revista, però en qualsevol cas, convé fer

una reflexió sobre la darrera conseqüència: el preu de l'habitatge. Només una dada: en el primer semestre d'enguany el preu dels habitatges nous de Palma havien pujat un 8% i fins a un 16% els usats. Un habitatge mitjà de la ciutat pot costar ara sobre vint milions de pessetes, amb la qual cosa Palma ocupa el sisè lloc entre les capitals més cares de l'Estat. Una honra molt dubtosa, sobretot si es té present que fins fa relativament poc la compra de l'habitatge no era un problema excessivament greu a les Illes. En definitiva: una nova llum vermella sobre un horitzó social ple d'incògnites.

2 ALARMA, ELS TRANSPORTS: "CELS SATURATS I CARRETERES ESTRELLADES"

El segon senyal d'alarma que s'ha encès aquest estiu -com en els anteriors- és el que afecta el transport, especialment pel que fa al transport aeri i al terrestre. L'espai aeri europeu frega la saturació i això fa que viatjar en avió sigui una aventura. A un ritme de creixement del 10% anual les aerovies no són suficients, però les autoritats europees no arriben a posar-se d'acord sobre la creació d'un òrgan de control únic. Aquest estiu va començar, precisament, amb una greu pana en els sistemes informàtics del control britànic, seguida, immediatament, d'una vaga de controladors francesos. Les conseqüències, aquest pic, no foren tan dramàtiques com en anteriors ocasions, però sí que demostraren un cop més que el sistema econòmic de les Illes Balears penja constantment d'un fil que, moltes vegades, és totalment fora del seu àmbit de decisió.

La societat balear depèn del transport aeri, però no hi té competències. L'Administració central va anunciar, abans de les darreres eleccions generals, que privatitzaria la gestió dels aeroports a través d'un sol paquet per a tot l'Estat. Les institucions polítiques de les Illes i els empresaris s'hi oposen. No volen que una empresa privada amb interessos allunyats de la realitat social de les Illes pugui tenir més poder de decisió que el mateix govern autònom. Per això, els empresaris, de la mà de les cambres de comerç, han establert aliances amb els polítics i amb els seus col·legues canaris. Tots plegats han format un bloc d'oposició a les primitives intencions del Govern central.

Però si el control del cel pot fugir de les mans terrenals d'aquestes illes, quelcom semblant pot passar amb els transports interiors. D'entrada cal posar de manifest la saturació de les carreteres, tal volta el senyal d'alarma que els ciutadans han entès més bé. Una conseqüència dramàtica és l'increment d'accidents mortals. Només en el mes de juny el nombre de víctimes a les carreteres de les Balears pujà a vint-i-tres, el més alt de tota la història. La situació és tràgica. No hi ha excuses, però això no impedeix que els plans de transports continuïn arrossegant retards. L'anterior executiu llançà un pla de carreteres extraordinàriament desenvolupista, fonamentat en autopistes, que no satisfà les intencions del Pacte de Progrés, però la realitat és que circular per Mallorca

és un perill. Endemés de tenir un dels parcs mòbils privats més densos d'Europa, cal afegir-hi més de seixanta mil vehicles de lloguer i una innumerable flota d'autocars i de camions.

Les Illes Balears urgeixen un pla de transports, un pla que potenciï el transport públic i que minvi pressió a les carreteres per tal d'evitar monstruositats infraestructurals. El Govern ha anunciat la resurrecció definitiva del tren. És una passa important, però insuficient.

3 ALARMA, LA DEMOGRAFIA: IMMIGRACIÓ I PÈRDUA D'IDENTITAT

La major part dels conflictes apareguts o reiterats aquest estiu són a causa de la forta pressió demogràfica que pateixen les Illes, una pressió que té moltes de ramificacions i que preocupa els experts com a possible causa de problemes socials en un futur no massa llunyà. I és que el model econòmic vigent no només atreu nous residents fixos o de cap de setmana, endemés dels turistes, sinó que crea llocs de feina que han de ser coberts pels immigrants, ja que el creixement vegetatiu és insuficient. La UGT ha xifrat el nombre d'immigrants- entesos com a tals els de fora de l'Estat espanyol- en més de quaranta mil persones. Una xifra que s'incrementarà de forma progressiva al llarg dels pròxims anys.

L'increment de població és causa de l'increment

tots els seus membres, nadius, residents o nous immigrants. Les previsions demogràfiques són prou explícites, tal com ens recorda el geògraf Pere Salvà. La població actual és de 800.000 habitants, amb un creixement vegetatiu en el darrer any de només 590 individus, que són insuficients per atendre les noves ocupacions. Això fa que hagin d'arribar 20.000 nous immigrants cada any, que cal afegir a la població flotant. Tot plegat fa que siguem a menys d'un lustre del milió d'habitants.

Alguns experts van més enfora. Així, el director general d'Economia, Antoni Montserrat, creu que en només deu anys més la població se situarà en el milió i mig. Si així fos, les Illes Balears patirien greus problemes d'infraestructura. Els recursos naturals són ja insuficients per a la població actual i ho serien molt més amb aquest increment. El ritme de creixement demogràfic no podria ser seguit per les inversions públiques i la conseqüència immediata seria l'aparició de nous desequilibris socials. De fet, la prosperitat d'una part de la societat és a costa que les Balears, si bé són la comunitat amb menys atur de tot l'Estat, sigui la que ofereix ocupacions menys qualificades professionalment i amb uns sous que són per davall de la mitjana. La precarietat laboral és, en aquest sentit, un més dels molts senyals d'alarma que van en paral·lel als problemes demogràfics.

Una alarma que també arriba al món cultural. Cada pic la llengua catalana és menys usada so-

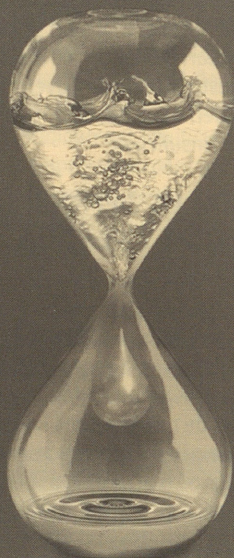

de demanda d'habitatges, d'aigua dolça, d'energia elèctrica, d'escoles, d'hospitals, de carreteres, etcètera, però a més a més, ho és també de la progressiva pèrdua d'identitat de la societat balear que, fins ara, ha estat incapaç d'estructurar-se a través d'una idea nacional o, simplement, d'un projecte de país que faci viable la relació de

cialment. És la llengua dels polítics i de les institucions culturals, com la universitat, però ha perdut pes als carrers de Palma i a les zones turístiques. Amb un ritme migratori tan fort com l'actual, i amb una situació de diglossia com la que existeix a les Illes, el futur de la llengua autòctona és absolutament incert.

PREMIS A L'ESTALVI D'AIGUA POTABLE

DE MAIG A OCTUBRE DEL 2000

Cada Gota Or

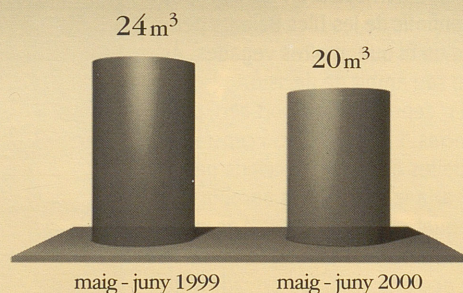
L'aigua és un recurs escàs i essencial per a la vida. Només el seu consum responsable pot garantir-nos el subministrament d'aigua a curt, mitjà i llarg termini. Per aconseguir-ho és imprescindible la col·laboració de tots els ciutadans i ciutadanes. Per això, l'Ajuntament de Calvià crea, per primera vegada, els Premis a l'Estalvi d'Aigua. Cada gota, ara com ara, és tan valuosa com l'or. No malbaratar-ne ni una sola, d'aquest bé tan preciàt, representa, sens dubte, augmentar la nostra riquesa en el temps i ens permetrà mantenir inalterable la nostra qualitat de vida.

Resum de les Bases

L'Ajuntament de Calvià destina deu milions de pessetes a premiar l'estalvi d'aigua. El sistema de premis és molt simple. Aquells abonats al subministrament d'aigua potable del nostre municipi que durant els bimestres de maig/juny, juliol/agost, i setembre/octubre de l'any 2000 hagin consumit menys metres cúbics que durant el mateix període de l'any passat rebran premi segur.

Per cada m^3 d'aigua estalviat obtindrà un punt que apareixerà consignat en el seu rebut o factura d'aigua. Els deu milions de pessetes es repartiran entre el total de punts aconseguits durant el període pels ciutadans i ciutadanes del municipi.

Exemple de consum d'aigua familiar (segons facturació)

Diferència: $4 m^3 = 4$ punts

En finalitzar la campanya se sumaran els punts obtinguts en els períodes maig/juny, juliol/agost i setembre/octubre. Els deu milions de pessetes destinats a aquesta campanya es dividiran entre els punts obtinguts de maig a octubre per tots els ciutadans i ciutadanes participants, amb un límit màxim de 500 PTA per punt. L'abonament es farà efectiu mitjançant transferència al compte de domiciliació dels rebuts o xec bancari a favor de l'abonat o persona que el representi.

Per a un Consum Responsable

**AJUNTAMENT DE CALVIÀ
MALLORCA**

www.calvia.com

4 ALARMA, ELS RECURSOS: DESSALADORES I INCINERADORES

L'any 1995 Mallorca s'enfrontà a l'inici d'un nou cicle econòmic expansiu amb un greu problema: la manca d'aigua dolça suficient per proveir la població, un problema que el model de desenvolupament no havia estat capaç de resoldre a pesar de quasi trenta anys de continu creixement. Llavors, ningú -cap institució- no gosava garantir el subministrament, un servei vital que afectava sobretot dues poblacions tan importants com Palma i Calvià. I així va ser, en contra de tota lògica, s'optà per trencar un paradigma: a partir d'aquell moment l'aigua va deixar de ser un factor limitatiu per al desenvolupament. Durant tres anys un vaixell, el Móstoles, va fer quasi tres-cents viatges des de Tarragona amb una càrrega equivalent a seixanta mil metres cúbics diaris. Va ser un escàndol internacional, la culminació del procés de balearització, que es contraposà al nostre aparent benestar social i, sobretot, un desbarat ecològic. Però era menester una solució d'emergència a partir de la qual poder planificar amb cura i de manera definitiva el futur hídric de l'illa. Certament, es donaren algunes passes, començant per la dessaladora que, a causa del seu consum energètic, generaria nous problemes mediambientals, i també es posaren en marxa noves extraccions, però no es va fer res

per frenar l'increment constant del consum. No es va voler o no es va saber planificar. La conseqüència és que han passat tres anys i, després d'haver trencat els límits, el creixement ha continuat, de manera que avui ens tornam a trobar en la mateixa situació que el 1995. És absurd, però la societat mallorquina ja sap el que és ensopegar dues o més vegades amb la mateixa pedra.

El Móstoles va desaparèixer, encara que el deute contret -quasi sis mil milions de pessetes- no s'ha acabat de pagar, però la seva ombra continua. Ara, sense la dessaladora, no n'hi hauria prou amb un vaixell, sinó que n'hauríem de menester dos. Enguany hi ha tornat a haver problemes de subministrament. S'ha ampliat la dessaladora i se n'han instal·lat altres de mòbils a Palma i Calvià. Un cop més som davant un carreró sense sortida aparent. El Ministeri de Medi Ambient té pendent de firma un conveni que suposaria una inversió superior als vint mil milions de pessetes, amb projectes com el de sa Costera, però Jaume Matas ha ofert finançar noves dessaladores fixes. L'alarma s'ha encès de bell nou. L'aigua continuarà sortint per les aixetes, però s'ha trencat un para-

digma, les conseqüències de la qual cosa són impossibles de predir.

El problema de l'aigua és extensible a altres qüestions mediambientals relacionades amb el model de desenvolupament. Un fet que ha causat moltes situacions crítiques al si del Pacte de Progrés, tot i que, finalment, s'ha imposat el pragmatisme. Ha passat amb l'aigua i, també, amb els residus sòlids. Un problema latent, però que, no obstant això, és un dels pocs senyals d'alarma que s'ha apagat aquest estiu. Si més no és un problema en vies de solució. El consens entre el Govern, singularitzat en la Conselleria de Medi

duraren fins dia 5 de juliol, quan l'entrada en funcionament d'una nova turbina a Son Reus i la reparació del grup que mancava d'es Murterar permeteren normalitzar la situació. Vint dies durant els quals, segons afirmà gràficament la consellera d'Innovació i Energia, Misericòrdia Ramon, "menys utilitzar encenedors s'ha fet de tot per fer electricitat".

La crisi posà en evidència la manca de pla energètic i, com a conseqüència, la manca de les inversions necessàries per fer front al futur energètic de les Illes. GESA té en cartera inversions per valor de setanta-cinc mil milions de pessetes,

Ambient i el Consell Insular de Mallorca ha permès iniciar un procés al final del qual hi ha la solució. No es tancarà la incineradora, si més no, no de moment, però a la llarga s'espera aconseguir que l'hàbit de la recollida selectiva i del reciclatge permetin desmantellar-la.

4 ALARMA, ENERGIA: DUES SETMANES AMB ESPELMES

Finalment, aquesta crònica sobre les alarmes encesa aquest estiu finalitza amb la que ha estat més evident de totes. Una alarma que deixà de ser-ho per convertir-se en evidència dia 14 de juny quan una pana a la subestació de Llubí afectà greument dos grups de la central tèrmica d'es Murterar i provocà allò que els tècnics anomenen un "zero", és a dir, una apagada total que afectà Mallorca i Menorca per espai de més de quatre hores. El problema va ser reposar el subministrament, ja que sense dos dels grups, la potència era inferior a la demanda i s'hagueren d'escalonar aturades que amb major o menor intensitat

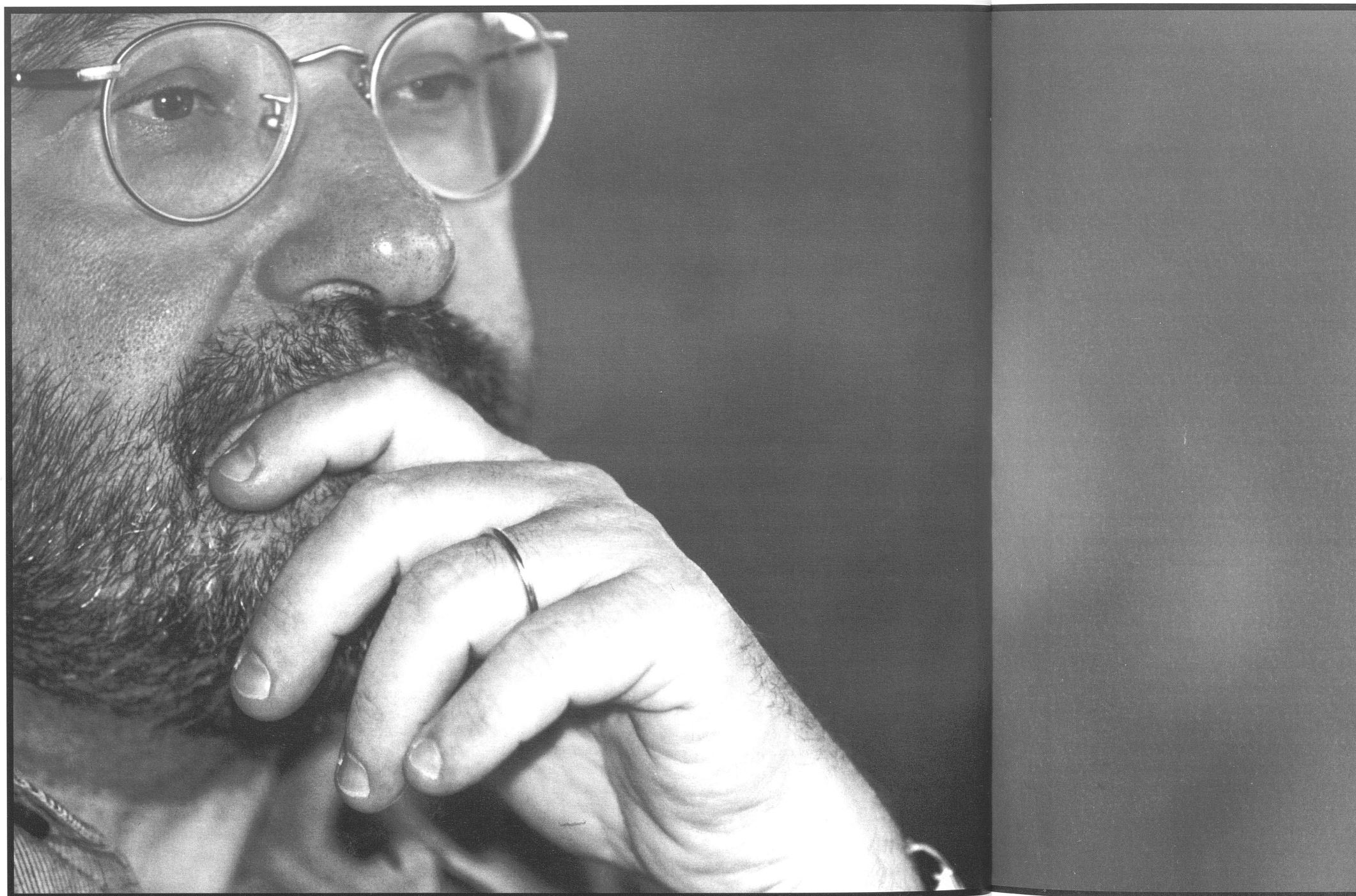
però la companyia com a tal no és la responsable política de la falta de previsió, ja que, entre d'altres coses, des del 1997 no només és una empresa absolutament privada, sinó que s'ha de regir per la liberalització del sector, una llei pensada per a la Península o per als sistemes continentals que ha deixat prou indefenses les Illes. L'alarma, doncs, no només és de manca de potència, és a dir, d'un marge insuficient per atendre les avaries més greus, sinó d'indecisió política i, sobretot, un cop més, de la vigència d'un model econòmic que fa créixer constantment la demanda. Aquesta s'incrementa enguany a un ritme superior al 10%, un percentatge que és insostenible no perquè no ho pugui suportar la companyia elèctrica, sinó perquè provoca distorsions socials que van més enllà del subministrament energètic.

Aquesta és la història d'un estiu que s'inicià a la llum de les espelmes. La crònica d'una situació que ens obliga a triar entre la recuperació de l'equilibri o la inevitable hongkongnització del nostre territori. Aquest és el dilema.

"Ja no hi ha secrets..."

Entrevista a Narcís Serra

per Gina Garcias

Ja som a ca seva quan -cinc minuts tard- arriba apressadament i ens diu que ens acomodem a la terrassa mentre es va a canviar la camisa, que ha passat l'horabaixa amb uns amics amb nins petits i s'ha embrutat. Al poc temps, la magnífica melodia d'un piano ens arriba des de l'interior. Serà ell, que ens vol introduir al seu esperit? Estam meravellats. La música surt viva i plena d'aquesta casa estiuenca mentre el sol es pon. La casa privilegiada, a un racó de Deià, construïda amb austeritat i saviesa per mallorquins d'altre temps, orientada al sud, protegida dels vents de gregal per una vegetació atapeïda, la terrassa guarnida de la solellada per una parra quasi centenària. Serà ell, que toca el piano per a nosaltres?, em diu amb una colzada el fotògraf. Però, oh! decepció, perquè ara surt amb una nova camisa, els calçons curts, surt ell a la terrassa i la música queda suspesa per un instant en l'aire fins que ens aclareix que és Joan Moll des d'un cedé que interpreta Torrandell, i ho farà durant tota l'entrevista. Joan Moll, Torrandell, és l'homenatge fidel i quotidià a aquesta terra que fa Narcís Serra, que ara s'asseu i ens escolta amb els ulls miops, afinats, el nas rosat i gran dels gnoms bondadosos, les cames ferides probablement pel roquissar de les cales d'aquesta costa, les mans obertes a la conversa, la parla queda. Assegut a una cadira de lona davant un pinar que permet constatar la certesa de la mar que no es veu ni se sent avui que és en calma, respon lentament, i a un moment determinat ens diu com en una confessió: "Ja no hi ha secrets". Dedicar-se a la política obliga els intel·lectuals a un bany de realitat, però també a assumir les mesquineses humanes, i Narcís Serra assegura que no guarda més secrets que els que revelarien les misèries d'altres persones. Però el cert és que a la seva memòria plena de passat i de futur hi són també les claus de molts d'impossibles aconseguits, d'alguns neguits, de tantes cavil·lacions incertes. En vint anys la joventut d'aquest visitant il·lustre ha viscut tanta vida que, per calmar-la, cada estiu necessita la solitud immensa de la mar que omple la tramuntana mallorquina. I aquí ve, a envoltar-se d'horitzó. La resta de l'illa li sobra.

-En vint anys Mallorca ha canviat bastant. Vostè, per ventura, també. L'únic que es manté igual és l'itinerari que cada agost el du fins aquí.

-Vaig venir a estiuejar a Mallorca per primera vegada l'any 79, el primer any que vaig ser alcalde de Barcelona. Enguany, per tant, fa vint-i-dos anys seguits que venc. Vaig venir només deu dies, i ho vàrem decidir en ple mes d'agost, perquè a mi m'havien escollit com a alcalde de Barcelona, i fèiem les vacances a la Costa Brava, i eren tantes les visites!, de l'Ajuntament, de la família, d'amics, de polítics d'altres partits i del meu, que la meva dona i jo vàrem dir, hem de fugir. Ja coneixíem aquesta zona i des de l'ajuntament varen telefonar a l'Hotel Es Molí i suposo que va ser per això que, tot i sent ja el mes d'agost, vàrem aconseguir plaça durant deu dies. Vàrem conèixer més gent, vàrem fer amics i a l'estiu següent Ramon Aguiló ens va ajudar a trobar una casa, l'altre estiu una altra, fins que, després de tres o quatre estius de llogar cases diferents un amic ens va llogar aquesta, i des d'aleshores que hi som.

-Tot i que ara ja no fugen.

-No. Venim perquè ens agrada molt aquesta costa, la costa de l'Arxiduc, i l'estil de vida que puc fer aquí: tothom em coneix, però ningú no em molesta, si vull estar amb gent, bé; i si vull estar tranquil, també bé. Aquesta forma d'anar a nedar, que no és a una platja plena de gent, que necessites una barqueta i en uns minuts ja hi ets, eh?, tranquil sobre unes pedres, sol... aquesta aigua tan neta...

-Vostè ve a la Mallorca inexistent. Dejà és la millor demostració de tot el que hem perdut.

-Sí. D'alguna manera a Mallorca li ha succeït l'inevitable. Amb grans platges de sorra el turisme és més massiu. Aquí l'accés és més difícil, no tens la comoditat de la platja i els avantatges són el paisatge, l'aigua més neta, més fresca... Clar que conec la mallorca real, la dels hotels de molts de pisos, potser és la necessària, però a la qual jo no aniria mai a passar les vacances.

-Se n'adona, que en l'època en què vostè arriba a molts ens entren ganes de fugir de la saturació del mes d'agost, en què ens hem de beure l'aigua de la mar, ens falta energia, ens sobra fems i les carreteres estan saturades?

-Potser sigui cert, que a Mallorca li falta aigua, com també manca a altres llocs de Catalunya, a molts d'indrets d'Espanya... Jo penso, la meua experiència d'aquests anys és que, ben administrada per ventura n'hi hauria abastament. I el problema dels fems i de tot això és un problema d'organització. Jo crec que Xisco Antich ha enfocat molt bé el gran problema de Mallorca: aquí és necessari aplicar polítiques de sostenibilitat. És el moment de preservar les coses, d'evitar creixements inassolibles per al futur, de cercar la qualitat... i això es comença a fer. I en la mesura que es faci els ingressos econòmics seran iguals o superiors als d'ara.

LA INIGUALABLE COSTA DE L'ARXIDUC

-Vostè no es resistiria a pagar l'ecotaxa.

-A mi l'ecotaxa em sembla una gran idea.

-És una llàstima que a vostè no li vendran a cobrar.

-A mi, per què, no? Com és això, que no me la cobraran?

-Perquè no s'hosteja a un hotel, sinó a la casa llogada a un amic.

-Bé, llavors... Jo som aquí a Deià, i quan anam al poble a comprar queviures o el diari, estacionam a zona d'ORA, perquè el casc antic és petit i s'ha de conservar, i pagam cent pessetes per aparcar uns minuts, i a mi això no em sembla malament. A mi el que em sembla malament és que no es tenguí cura del capital major que té aquesta illa: la seva qualitat ambiental, paisatgística. Jo conec tota la Mediterrània, bé, conec bastant la Mediterrània i com la costa de l'Arxiduc no n'hi ha d'altra. I no ho dic només jo, ja ho va dir l'Arxiduc, que ell sí que la coneixia...

-L'Arxiduc va comprar i fer aquí les cases que va voler. És

Com cada estiu, Narcís Serra retroba a Mallorca els vells amics: Miquel Servera, Ramon Aguiló, Teresa Riera, Ramon Socias... i té temps per rellegir amb calma els clàssics que ajuden a estructurar la pròpia memòria. En acabar l'entrevista ens fa passar a l'interior de la casa. Ens mostra els llibres que ha dut. Els té disseminats per la sala, apilats en petits munts sobre la taula del menjador -devora d'un ordinador portàtil- als prestatges d'una xemeneia de pedra, distribuïts per temes (la tolerància, la igualtat, l'Exèrcit) o per autors, i en destaca Borges, Isaiah Berlin, Aristòtil, Plató...

-Tot ja està escrit?

-Sí, crec que sí...

Sembla orgullós, content, de mostrar els llibres amb els quals arrodoneix una biografia intensa: Nascut el 30 de maig del 1943

- "ara descobriràs que estic molt a prop dels seixanta anys" - és economista i catedràtic de teoria econòmica de la Universitat Autònoma de Barcelona. Militant del PSC, es va casar el 1974 amb Conxa, "sa meua dona, com dieu vosaltres". El 1977 va ser nomenat conseller de Política Territorial del Govern de la Generalitat que presidi Josep Tarradellas. A les primeres eleccions municipals democràtiques (1979) va ser elegit batlle de Barcelona. El desembre del 1982 Felipe González el nomenà ministre de Defensa del primer govern socialista, i del 1991 fins al 1995, vicepresident del Govern. El 1996, amb el Partit Socialista acabat de derrotar a les eleccions generals, acceptà la Secretaria General del PSC, càrrec que ha abandonat ara, al Congrés de principis d'estiu, en el qual presentà un informe de gestió que va obtenir el 97% dels vots dels delegats. És diputat i membre del Comitè Federal del Partit Socialista que ara dirigeix José Antonio Rodríguez Zapatero.

estrany que vostè, com a bon català, no hagi volgut comprar una casa, en lloc de tudar els sous pagant lloguers.

-Perquè no en tenc, de doblers. Els que tenen doblers poden comprar les cases i els que no en tenim tants hem d'anar a lloguer.

-Maria Antònia Munar, de la qual sens dubte ha sentit parlar, ha dit en alguna ocasió que la classe mitjana mallorquina té tres

Música, ja sentiu la que escoltam, Torrandell... Tots els estius porto les músiques que tinc o que vaig comprant, el pare Thomàs, Sampere... i respecte a les altres coses, miri, jo penso que la història de la democràcia nostra, tan recent si bé es mira, ha fet que una sèrie de polítics joves, que vàrem tenir responsabilitats fa vint o vint-i-cinc anys, ara potser som joves en relació als polítics en actiu d'altres països, però també som conscients que hem estat molts d'anys a la vida política i que això és un handicap. Aleshores el nostre paper no és donar consells, però sí

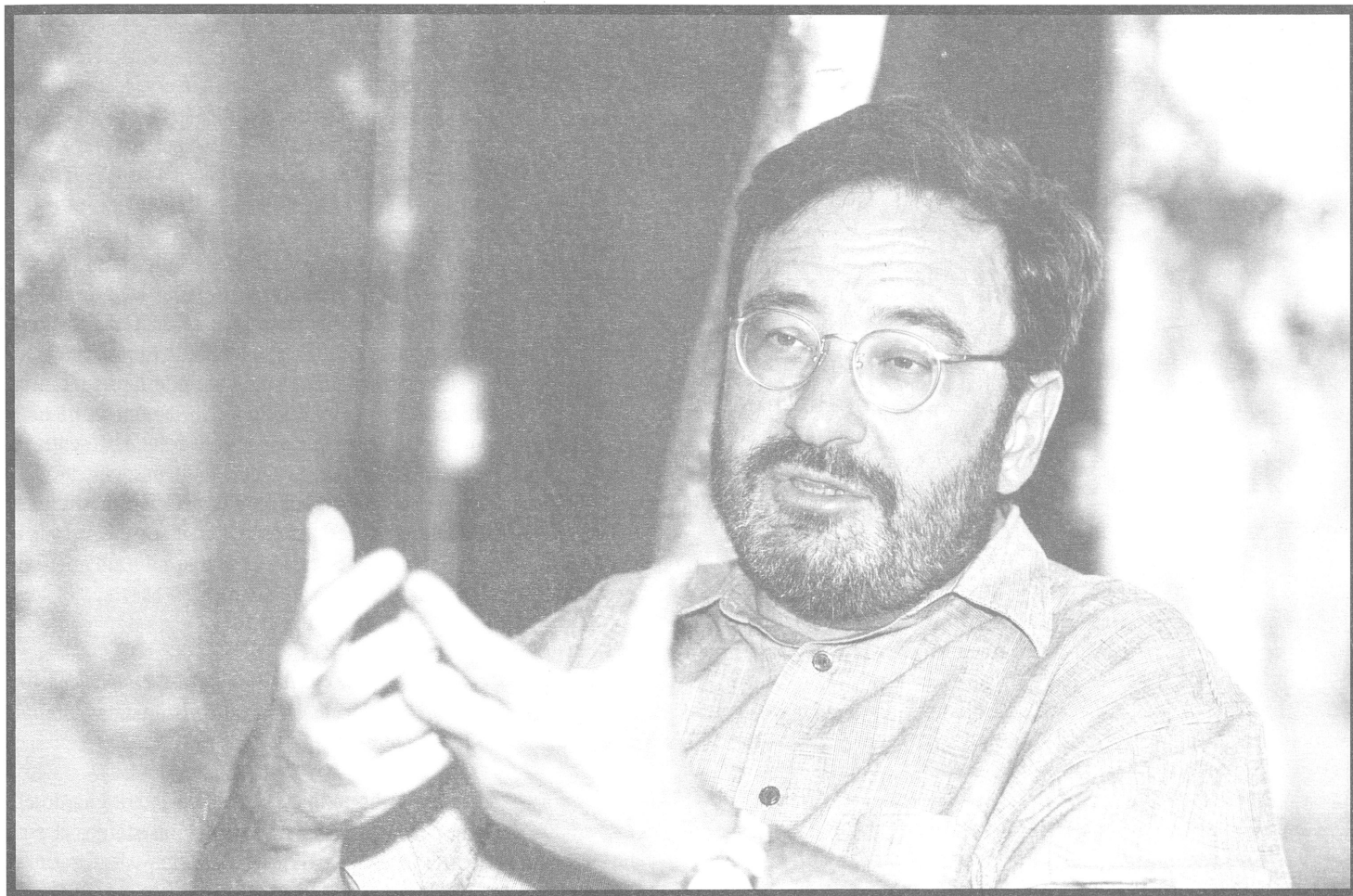

Foto: Jaume Rosselló.

cases: una heretada al poble, el pis a Ciutat i una altra devora la mar.

-Jo no tenc una casa heretada, ni puc comprar-ne una altra aquí on m'agradaria. Un polític que hagi fet la vida a la política, no es pot comprar una casa a Deià.

-És una frustració?

-En absolut. Miri com visc.

L'EQUIPATGE

-Puc intuir que a la maleta ha dut alguns llibres, alguns cedès, roba interior de quadrets, clàssica però jovial, i alguns consells per al president Antich?

-A veure: els llibres que he portat, si voleu us els ensenyaré.

col·laborar amb els que ara han estat elegits. I diria més, trobar la manera de fer-ho sense restar cap protagonisme als polítics que avui ho són, als protagonistes. Jo crec, sincerament, que Xisco Antich no necessita cap consell, que ho fa molt bé. Consolida el partit i lidera un canvi progressista a aquestes illes. I això és una tasca molt delicada. Per tant, no necessita consells, però s'ha d'estat disposat a col·laborar amb ell... i jo ho estic.

PSIB versus PSC

-Sí, perquè sembla que el socialisme balear s'ha situat en posició de germà petit del PSC, com si en cercàs la tutela.

-No, jo crec que s'ha situat en posició d'entendre'ns. Perquè, en aquesta realitat complexa que és Espanya, és evident que en moltes i moltes coses pensam el mateix els mallorquins i els catalans, i en el si del socialisme espanyol també.

-Sí, i a més el PSC sempre ha estat diferent, ha sabut resoldre aïrosament els problemes que se li han anat presentant.

-És que el PSC és, realment, un partit diferent al PSOE. El PSC és el PSC i a la resta d'Espanya són federacions del PSOE. El PSC no ha de voler que aquesta fórmula s'escampi, sinó articular la manera de, tot preservant la seva independència, tirar del carro del socialisme espanyol com el que més. I això, honestament, crec que els quatre darrers anys, ho hem fet bé. Quan s'ha produït una crisi de liderat al socialisme espanyol, el PSC ha sabut reforçar la seva independència, fer propostes pròpies, com són el federalisme, i a la vegada ha sabut tirar el carro...

-I renovar-se, i imposar-se compromisos com són la paritat o les limitacions i les incompatibilitats en els mandats tant orgànics com institucionals... Als socialistes de les Balears, tot i el seu mimetisme vers el PSC, aquestes qüestions no sembla que els entusiasmin tant...

-Jo crec que el que varem fer al Congrés de Barcelona, a grans trets ha estat acceptat pel Congrés del PSOE. En el meu discurs al Congrés ja vaig explicar les dificultats d'aquests compromisos, perquè, efectivament, tots i cada un pensen que el partit s'ha de renovar, menys en el càrrec que els afecta a ells.

-Bé. I la roba interior, és de quadrets?

-No, d'això no en parlarem.

ASSESSOR D'EXÈRCITS

-Es diu que prepara a Mallorca l'assessorament per a l'exèrcit colombià. No estarà espatllant les seves vacances?

-No és exacte que hagi d'assessorar Colòmbia. Estic acumulant materials de tot el procés de reforma a Espanya, poso en ordre molts de papers, idees, he dut el meu ordinador, vaig fent el que fins ara no havia tengut temps de fer. Sí, he anat a Colòmbia, però també a Hondures, a Xile... Miri, l'experiència espanyola no és linealment traslladable als països iberoamericans, però sí és cert que el que es va fer a Espanya entre el 1976 i el 1989 dona idees i propostes, i fins i tot diria jo que remeis útils per a aquests països. El procés de reforma a Espanya va ser tan complet que pot servir de model no només als països d'Amèrica Central, sinó també als de l'Europa central.

-En aquells moments, al 1982, per a una persona com vostè, un economista brillant, un home culte, en ple entusiasme dels ajuntaments democràtics, haver d'acceptar ventilar les casernes del tuf del colpisme, no li degué suposar una gran alegria.

-Fixi's que fins i tot vaig haver de deixar una cosa que m'agrada-và tant com l'alcaldia de Barcelona. Però vaig pensar que era la meva obligació, o millor dit, Felipe González em va saber convèncer que era la meva obligació, sobretot quan es va descobrir el segon intent de cop d'Estat, el dia de la jornada de reflexió de les eleccions del 1982. Aleshores jo em vaig convèncer que el país necessitava consolidar la democràcia, és a dir, acabar amb les incerteses sobre la democràcia, establir, d'una vegada per totes, bones relacions entre civils i militars a casa nostra.

-Va convertir un problema, que ningú no es voldria rifar, en un repte apassionant.

-Felipe González sempre va decidir sol els governs, pensant en persones concretes per a cada tasca. No hi ha hagut competitivitat de persones en cap ministeri. Però vaja!, va ser dur, sobretot a causa de l'ofensiva d'ETA en aquells anys, una ofensiva directa als militars, calculada per provocar actituds involucionistes al si de l'Exèrcit. Aquesta tasca ja l'havia iniciat una altra persona, el general Gutiérrez Mellado. Però és veritat que, vist en la distància del temps, recompensa molt saber que feies una cosa que convenia al país. És enriquidor.

-D'aquell temps li deu quedar un pes dolorós. Des de l'amplitud d'aquest paisatge, recorda que encara avui hi ha desenes d'insumissos que compleixen condemnes a les presons? Va ser una claudicació inevitable davant l'Exèrcit?

-No va ser una claudicació. Nosaltres varem fer la Llei d'objecció de consciència, i a mi em sembla que va ser una llei prou oberta comparada amb qualsevol legislació europea. Una llei a la qual qualsevol persona es podia acollir, si respectava la Constitució que els demòcrates havíem fet. Miri: no m'agrada que ningú sigui a la presó per aquests motius, però sí que crec que la democràcia espanyola va oferir solucions prou àmplies. No varem sentir mai que els militars com a institució pressionsessin en aquest sentit. Amb l'únic tema que vaig ser molt prudent, molt prudent, i vaig esperar un temps, va ser amb la rehabilitació dels militars de la Unió Militar Democràtica. Aquest ha estat l'únic. En la resta vaig fer el que crèiem que havíem de fer.

LES MEMÒRIES

-Vostè ha viscut els moments més il·lusiónants del canvi democràtic, també ha visitat les clavegueres de la història. És possible viure guardant tants de secrets?

-A casa nostra, secrets n'hi ha molt pocs. Jo només em guardo els temes que penso que poden ferir les persones. I insisteixo, ja no n'hi ha, de secrets. Aquest és un país on la transició s'ha escrit amb un detall extraordinari.

-Mallorca serà el lloc on escrigui les seves memòries?

-No les escriuré, no almenys en els pròxims vint anys. Si faig algun treball sobre la reforma militar serà molt analític, fins i tot acadèmic. No hi haurà explicacions d'esdeveniments, no serà un llibre de memòries.

-Aquestes seran les primeres vacances en més de vint anys fora de la primera línia política. Vostè és un jubilat optimista o pessimista?

-Jo no som un jubilat. Ara començo un període, que no sé què em donarà de sí, que fa molts anys que volia emprendre. Escriure alguna cosa, portar a terme algunes iniciatives que podríem qualificar "de societat civil", fer estudis, investigacions. Però no li puc avançar més. En això ja m'hi posaré a partir de l'u de setembre. Però tingui per segur que m'organitzaré la vida com feia anys que volia fer. Tot i que ni jo mateix sé ara amb precisió

com ho faré.

-Arriba un moment, a la vida, en què la realitat pesa més que el desig, perquè el temps que passa crema, i lleva aquesta gota d'utopia que és necessària per avançar, a la política, per exemple?

-A veure: jo vaig acceptar fa cinc anys la Secretaria del PSC perquè jo li dec moltes coses al PSC, i hi havia una crisi i em vaig sentir obligat a assumir la direcció del partit, perquè m'ho demanava molta gent. Aleshores... he fet la meua feina... i si ara hagués continuat jo crec que hagués encobert la necessitat de resoldre els nous problemes que ara es presentaven. Jo crec que durant quatre anys vaig fer una feina important per al partit, però ara no hauria estat beneficiós que continués. El PSC no ha estat mai un partit que hagi necessitat líders messiànics. Pasqual Maragall és ara la persona que exerceix el liderat davant els ciutadans i a l'interior del partit. I presidint el PSC pot també tenir una intervenció més directa en la societat... Jo crec que el millor que jo podia fer és el que vaig fer. Pot ser que si el resultat de les eleccions a Catalunya hagués estat diferent hagués esperat un poc més, però jo ja ho tenia decidit. Jo no em veig com una persona que està permanentment als càrrecs de primera responsabilitat.

LA PROFESSIÓ DELS POLÍTICS

-És poc freqüent, a la política, aquest desprement.

-Crec que els polítics han de tenir, sempre, una altra professió. Jo soc molt poc partidari d'aquests nois que es formen a les joventuts del partit i, sense mai no haver exercit una professió, ja passen a la política activa, com a regidors, com a parlamentaris, dins l'aparell del partit. Tots aquests haurien d'haver exercit una professió abans, i haurien de tenir present que a la política no s'hi pot ésser tota la vida. I això ho repeteixo constantment als joves.

-Vostè té por, com va expressar Manuel Vicent en complir els seixanta anys, que amb l'edat vagi tornat invisible, perquè ja, a poc a poc, el deixin de mirar?

-No, no. Jo he cremat etapes molt intensament, i a cada etapa li he vist un interès nou, per tant, no, no, jo tenc un delit nou per l'etapa que se'm presenta ara, de més reflexió personal, potser de menys acció... però molt creativa.

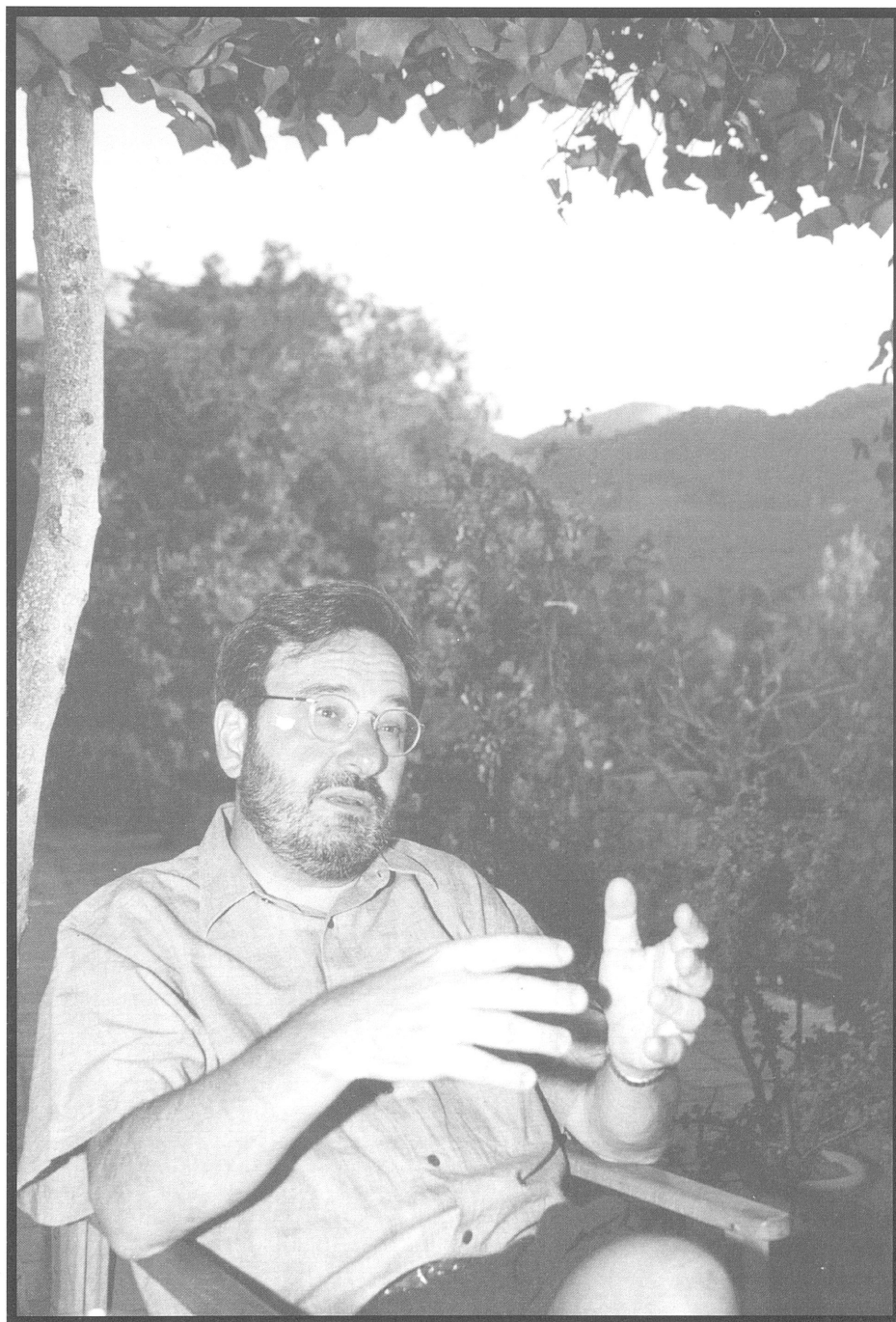
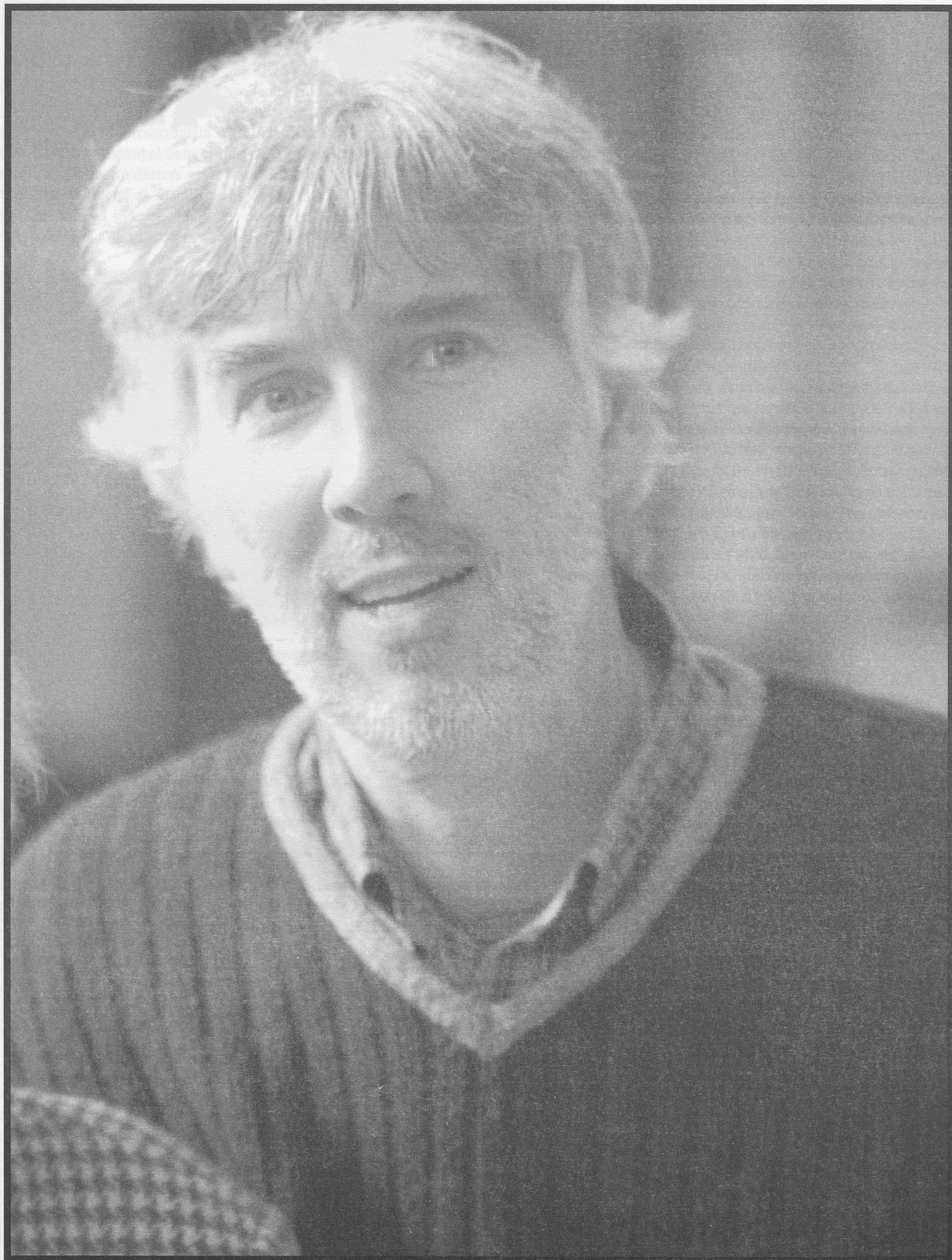

Foto: Jaume Rosselló.

-I enveja Woody Allen, quan fa un concert?

-Oh, jo mai no podria fer un concert. Miri, li diré una cosa: jo mai no he estudiat piano. Jo només vaig fer solfeig al cor de les Escolàpies. El que passa és que sempre, sempre, he tingut un piano. De petit n'hi havia un a casa nostra. I quan em vaig casar, en vaig comprar un per a mi. Sempre he tingut un piano a casa. Soc autodidacta i modest, i la meua relació amb el piano és senzillament afectiva, casolana. És com aquell que arriba a casa i el primer que fa és jugar amb el seu gos, el toca, l'acaronar... Doncs, així jo toco el piano. És així de senzill.

Ah!, Ma mare es casà amb un ric

Entrevista a Tomás Graves

per Constanza Forteza

Tomás Graves és l'autor d'una de les metàfores més expressives sobre el que ens succeeix als mallorquins. Diu que si aquesta terra és com la nostra mare vídua, un dia qualsevol els que som els seus fills ens aixecarem i veurem que ella, la mare, s'ha casat amb un ric. I ai!, la mare llatina sempre disponible i incondicional, ara ja no ens fa tant de cas, està bastant més entretinguda. I a partir d'aquí, la culpabilitat: aquesta terra ens ha deixat, perquè nosaltres l'havíem oblidada?, les coses són així perquè havien de ser així? Pregunta que ni un mallorquí-britànic com Tomás Graves no és capaç de contestar. Encara que sí aporta dues solucions. Una, quan diu que, dins la massificació, el manteniment de la nostra cultura només es pot garantir amb la dignificació del camp, que és aquí on hi ha els dos vermells de l'ou. I una segona més inaprehensible que remet a forces ancestrals, al mateix caràcter mallorquí, a una genètica avesada a esperar que tot vagi, orgànicament o com la mateixa expansió de l'univers, on ha d'anar.

Tomás Graves va néixer l'any 1953 a l'Eixample de Palma, prop del carrer Blanquerna, en el curt període al llarg del qual el seu pare, l'escriptor i poeta Robert Graves, i tota la família, s'establiren a la capital. Posteriorment, quan la família tornà a Deià, Tomás Graves va anar a l'escola del poble fins als nou anys. En aquest punt acaba la infantesa i la primera etapa mallorquina ja que, a continuació, va completar els seus estudis a Gran Bretanya, primer a un internat i després a una escola d'arts gràfiques. Tomás Graves es va traslladar a continuació a Barcelona, on va treballar com a grafista i tipògraf. L'any 80 tornà a Deià on creà la impremta New Seizin Press, i recuperà així la iniciativa impulsada pel seu pare (Seizin Press) en els anys trenta. Fa dos anys va donar de baixa la impremta i, de llavors ençà, es dedica a escriure i a traduir. És autor de dos llibres editats en el nostre mercat per Olañeta, Un

hogar en Mallorca (un recull enginyós de consells per a estrangers i peninsulars que volen establir-se a la part forana, publicat en castellà i en anglès) i Volem pa amb oli (català). Aquest darrer volum, on fa un panegíric ple de sentit comú sobre les bondats dietètiques i socials del nostre plat més bàsic, acaba de sortir al mercat britànic en una editorial de llibres de cuina. Tomás Graves és possiblement un dels personatges més representatius d'una cultura mixta que comença a ser tan mallorquina com el mateix bolero. De fet, combina dues experiències vitals possiblement no tan llunyanes ja que, a la fi, l'apatia mallorquina no deu ser tan diferent de la displicència britànica. Membre del grup musical **Pa amb Oli Band**, és un estudiós i un amant del món rural i de la cultura popular de l'illa. A Deià, dins de l'equip de l'Associació de Veïnats, impulsa la revista del poble que acaba de sortir al carrer.

-Potser si això ho sent un intèrpret autoritzat de la realitat econòmica se'n rigui, però són molts els que, a Mallorca, els fa mal pensar en els paratges del passat, en com era el nostre paisatge. Som a punt de perdre els records?, o tot això és una debilitat generacional?

-Bé, jo supòs que, com molts, ja no perd la son per tot el que passa a la costa, ja no hi pens en la costa. Em preocupa molt més l'interior, per ventura perquè és on encara es poden mantenir i preservar moltes coses. El que sí li puc dir és que hi ha llocs on no vull tornar, perquè m'estim més guardar la imatge de com era la darrera vegada que hi vaig anar. A una persona que coneixes no la fas morta fins que algú t'ho diu, de manera que aquesta persona viu mentre tu no saps que ha mort. Llavors un dia algú t'atura i et diu: saps que en tal ha mort. I quan?, demanes. Doncs, ja fa cinc anys, et

contesten. Bé, són cinc anys durant els quals conserves la imatge d'aquesta persona viva, durant cinc anys encara viu dins la teva memòria. I això és el que ens passa amb alguns paratges, amb algunes cales de la costa, alguns indrets idealitzats als quals anaves de petit amb la família i que avui, amb sort, són un solàrium per a un hotel. I no hi vull tornar. Hi ha llocs on no vull anar des de fa deu anys.

-El cas és que hem arribat a una situació en la qual molts de mallorquins no volen trepitjar la costa durant els mesos d'estiu.

-És cert, és així. I és una actitud molt mallorquina. Però no val veure aquesta actitud només des del punt de vista sentimental. Des d'un punt de vista pràctic, això vol dir que si queden a ca seva és perquè tenen una piscina. I aquest fenomen dispara la construcció de piscines, aquí i allà, una multiplicitat de taques blaves en el paisatge rural. I es genera un altre problema relacionat amb l'aigua. I és un problema que generen estrangers i mallorquins que viuen al camp, però que són iguals, són urbanites. En realitat no es diferencien tant, viuen al camp amb la mateixa mentalitat, la d'urbanites, de la qual escapen.

SORTIR I COMPARAR

-És una contradicció ser fruit d'una societat rica gràcies a la massificació, i a la vegada caure en una malenconia per un paradís perdut? És una malenconia de rics?

-Imagin que és la malenconia d'una generació, perquè els joves pensen realment en altres termes i en altres temes. Al llibre que vaig escriure sobre la casa a Mallorca ho contava; en realitat és com si la nostra mare, la que teníem mig abandonada i a la qual no fèiem gens de cas, resulta que ara s'ha casat amb un ric, i, clar, ens fa molta de ràbia, perquè ja no la tenim per a nosaltres, però clar, és que abans la teníem arraconada. Valia molt i no ho sabíem. Però amb tot això també ens acostam al tòpic, al fet de pensar que els mallorquins han necessitat de la gent de fora, dels estrangers, perquè els mostrassin el que val allò que és seu. I és un tòpic ben arrelat, ahir mateix, en una obra de teatre que escenificaren al poble, aquest tema va sortir. Era la típica comèdia mallorquina, costumista i de rialles i, entre d'altres, aquest tòpic va sortir. En qualsevol cas, crec que hi ha una ceguesa molt mallorquina. És curiós, la gent d'aquí, quan surt fora, només pensa a tornar. Pensen a tornar a la seva illa, tan perfecta i bonica, tan ideal. I el que s'hauria de fer és comparar, adquirir una perspectiva, veure què li pot passar al seu paradís en termes de massificació.

-Però sembla que els problemes ja són damunt la taula d'una manera tan evident que ja no hi ha més remei que reaccionar.

-No, no, no ho cregui. A mi em sembla que els mallorquins tenen una programació genètica preparada per esperar, per esperar, per exemple, que els invasors se'n vagin i ens deixin en pau. Potser no se'n vagin, però nosaltres ho esperam, perquè sempre ha estat així. I, paradoxalment, els mallorquins tots som gent de fora, no es pot dir que la sang mallorquina sigui la més pura.

-Afortunadament.

-Sí, clar. Històricament sempre han absorbit cultures encara que han mantengut la seva manera de ser. I això està molt bé, però clar,

arriba a un punt..., la qüestió és que, abans, els canvis es produïen en períodes generacionals, mentre que ara els canvis socials es poden produir en cinc anys. I en aquest ritme vertiginós totes les velles estratègies de la societat mallorquina, que jo dic genètiques, ja no serveixen.

LA CLAU: LA SOCIETAT RURAL

-Al seu llibre Un Hogar en Mallorca, descriu la societat rural mallorquina amb dues característiques, la permeabilitat -una comunicació difosa sense les barreres ni les fronteres de la individualitat urbana- i, a la vegada, l'apatia. La realitat és que el manteniment dels trets de la societat rural és en mans dels agricultors, bé, no en les seves mans, sinó més aviat en mans dels polítics que són els que han de reconèixer el paper clau dels agricultors, la dignificació del teixit social del camp abans que desaparegui i es despersonalitzi completament.

-El que veiem ara són cases i cases, grues i molts de fils d'alta tensió, una contaminació visual. Però, bé, mentre la gent vagi a Palma en tractors a protestar encara hi haurà vida. Sí, sí, és cert que la gent del tractor tant es pot manifestar perquè vol una agricultura rendible com perquè no poden vendre amb total llibertat la seva finca. Però, al fons, es manifesten perquè no es pot viure de la terra. I aquest és el drama, si no es pot viure de la terra, la cultura de la terra desapareixerà. En aquest sentit, em ve a la memòria l'exemple de les Channels Islands, illes que pertanyen a Gran Bretanya però que mantenen un estatus semblant al de les Illes Canàries, amb una sèrie d'avantatges fiscals. A aquestes illes es manté un règim relatiu a la propietat que diferencia els residents i els de fora. Quan algú vol vendre una terra o una casa, hi ha dues llistes: a una llista només es pot vendre a gent resident a l'illa i, a l'altra, només a gent que no sigui resident a l'illa. I els impostos són diferents segons cada llista, es paga molt més en contribució i en impostos si és, diguem, una propietat de la llista negra. I és un sistema que els ajuda, que s'ha mostrat molt pràctic. Jo imagin que el Govern hauria de fer alguna cosa, perquè no castiga els que vénen de fora i compren, sinó els seus. Si aquí es pagassin els impostos que es paguen fora, potser això seria un fre, però aquí la gent no paga massa impostos en relació a altres llocs.

-Quina opinió li mereixen les iniciatives del Govern balear, per exemple la imposició de l'ecotaxa?

-A mi no m'agraden molt aquest tipus d'imposicions. No ho dic des del punt de vista liberal de dretes, sinó des del punt de vista del càstig o del premi que significa aquest impost. Encara que la meua perspectiva és llunyana, no som protagonistes del conflicte, no puc opinar massa.

-Però aquest tema ha polaritzat l'opinió. Si

caricaturitzam la situació, tenim els sectors econòmics que diuen "estau tronats, els turistes se n'aniran", mentre que els altres diuen "ja està bé, si una part se'n va, que se'n vagi".

-Jo no som un gran coneixedor del tema, però temps enrere es deia que, de 1.000 pessetes que generava el turisme, 900 se n'anaven fora. Si és així, amb 100 pessetes no cobreixes les despeses d'infraestructura i tampoc no compenses l'agressió. Perquè el turisme és, es miri com es miri, una agressió. Però tampoc no podem ser ingenus, la realitat del turisme no és un debat d'aquestes illes, és un debat internacional. Cada vegada hi ha més mobilitat i per molt que nosaltres pensem a reaccionar no podem quedar fora. Ja ningú no creu que el turisme sigui un intercanvi de cultures, és un negoci internacional i, a més, una colonització pura i dura.

MALLORQUÍ I ESTRANGER

-Com a coneixedor del petit món de Deià i també com a representant genuí d'una cultura mixta, què pensa? Creu que els residents que vénen aquí es mallorquinitzen o, ans al contrari, els mallorquins ens

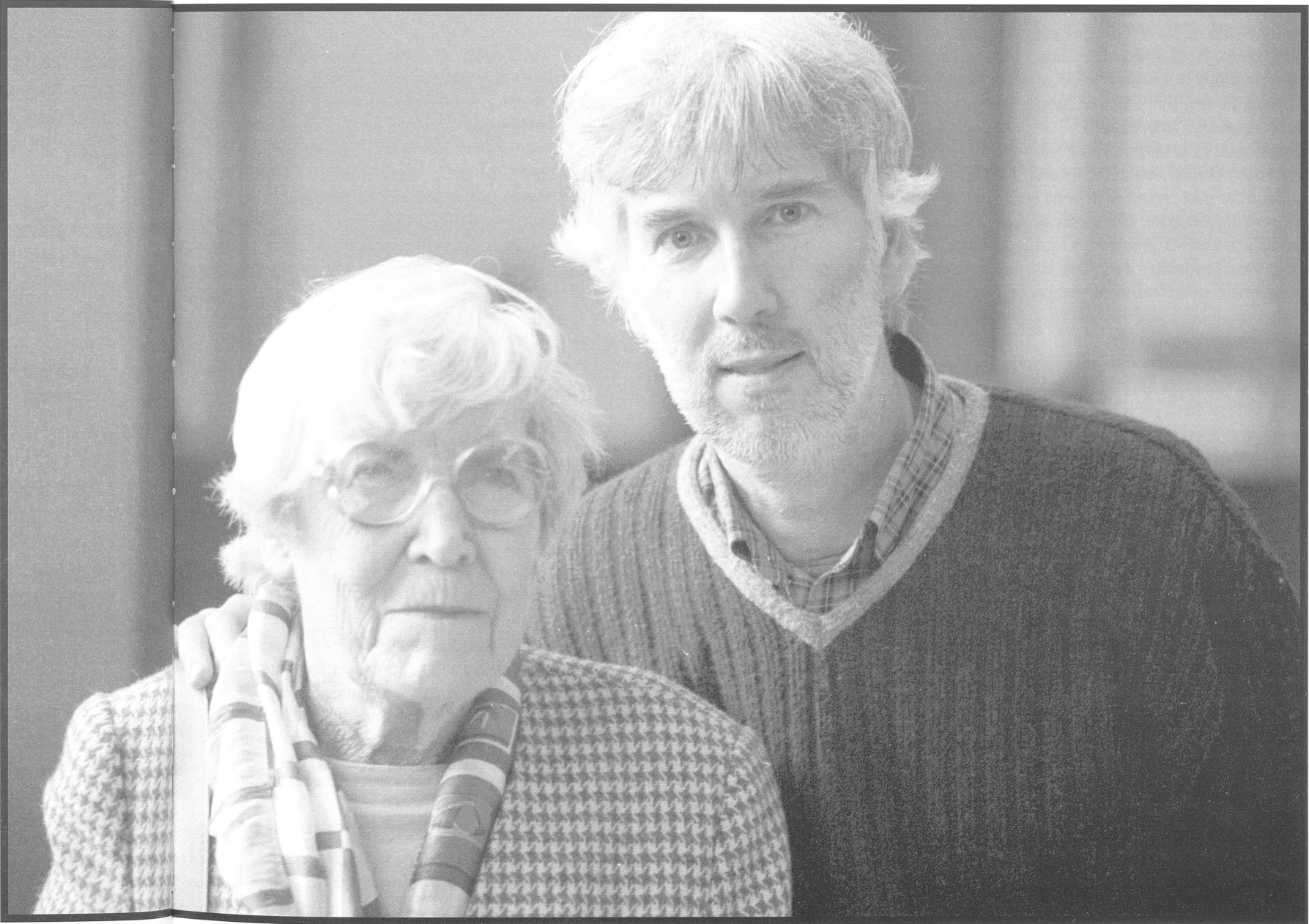
convertim en allò anomenat "cuina internacional", en un plat sense olor ni sabor?

-Bé, Deià és un cas molt especial. Aquí no hi ha unes arrels molt agrícoles basades en la propietat; antigament això ha estat sempre un feu i una societat amb relacions entre pagesos i senyors. El que ha passat és que s'han substituït els senyors. Mai no he vist a Deià unes relacions de confiança, tot és, encara avui, molt marcat per aquesta tendència. A altres llocs de l'illa he vist que hi ha llenguatges molt més comuns, un tracte més obert. A la Serra, la vida rural és diferent, la gent de sempre no es fia, no s'obre del tot. Clar, hi ha gent de tot tipus, però n'hi ha que fa quaranta anys que et coneixen i encara et tracten com un estrany.

-És així en el seu cas?, vostè és un estranger?

-Sí, clar que sí.

-Però vostè va néixer a Palma i viu a Deià des de fa dècades.

-Sí, però vaig estudiar fora, som fill d'estrangers..., som estranger.

-En realitat, el seu cas és singular, no és de cap lloc.

-Sí, és així. Per ventura hi ha gent que s'ha integrat més que jo, perquè ha anat a l'escola fins a una edat més avançada, durant la qual es fan les relacions i les amistats, del quinze als devuit anys, i a aquesta edat jo era fora. Els meus germans s'educaren aquí a aquesta edat, fins al quinze, i tenen més contactes amb la gent, amics més forts, la pinya..., però jo em sent d'aquí, potser no socialment parlant, però sí en relació al lloc. Som d'aquí.

EL MÓN DE DEIÀ

-Perdoni per la pregunta tan tòpica, però què pensaria el seu pare si veiés l'illa com és ara?

-Bé, tothom ho sap, ell lluitava bastant per aquestes qüestions. Si no hagués lluitat, ara a la punta de sa Cala hi hauria un hotel i un mini golf, i molt més del que hi ha. El que passa és que, curiosament, tota aquesta cosa, tota aquesta especulació, en part ha entrat gràcies a la seva actitud i a la d'altres que no volien que això fos Magaluf. Es va protegir Deià de les edificacions massives, gràcies a la reacció d'un grup on hi eren ell i gent com Gaspar Sabater. Per exemple, en els anys cinquanta hi havia un edifici al poble on volien fer apartaments de mala manera, i ell i Gaspar Sabater lluitaren perquè aquesta casa es fes de pedra i amb teulades.

El meu pare volia muntar, en un solar que tenia molt gros, una universitat oberta, amb cases, artistes, intel·lectuals, una espècie de centre d'encontre creatiu. I ell ja ho deia: si no ho faig jo, ho faran els alemanys, imagini, això en els anys trenta, ell ja s'ho veia venir. La iniciativa no va prosperar, perquè hi va haver un diluvi que se'n va dur tota la carretera de la cala. Era una persona que sabia utilitzar molt bé les seves connexions, sempre telefonant a Madrid..., i els de Deià estaven ben empipats amb ell, perquè veien que el port de Sóller pujava i Deià perdia el tren... El port de Sóller prosperava i Deià quedava arraconat. Després ja s'adonaren que la seva terra i la seva casa valia més que si s'haguessin fet hotels. Però clar, avui en dia a Deià ja no es poden fer cases, les exigències són tan grans, que si no ets el president de Volvo o de Microsoft, res a fer, m'entén? I això també és conseqüència d'una protecció històrica. A la gent que ve a viure aquí ja no li interessa la vida del poble, sinó el caixet del poble. En els anys cinquanta, seixanta o setanta, la gent venia aquí a fer feina o a fer com si fes feina. Era barat i hi havia un ambient molt creatiu. Se suposa que una persona amb molts de doblers té més temps que tu, però en realitat és més esclau dels seus doblers i no té temps. A més, la gent abans llogava les cases quan no hi era, de manera que sempre hi havia vida al poble. Ara, els rics no necessiten llogar ca seva quan no hi són, les tanquen i el poble queda bastant buit. De fet si tu tancaves la casa molt de temps es degradava, per tant, o la deixaves o la llogaves. Ara ningú no lloga ca seva, són massa rics, hi tenen massa coses. S'estimen més tancar, posar enormes sistemes de seguretat i venir de tant en tant un cap de setmana.

Abans, la gent que venia ho feia per més temps. I els rics no els veus pel poble, és que no sabem ni qui són. A Londres, m'ha passat moltes vegades trobar algú que em diu: ah!, sí, tu ets de Mallorca, ah!, vius a Deià, doncs deus conèixer en tal. - No, on viu?, contestes. -Per sa Portada i tal. - doncs no, no el conec. L'altre dia uns amics em contaven que uns veïns seus, uns francesos, que fa vint anys i

busques que vénen anaren a sopar a ca seva. I quan veren el sopar digueren: I això què és? Això és un pa amb oli, els explicaren. Gent que ha vingut vint-i-cinc anys aquí i mai no ha vist un pa amb oli! És evident que és una actitud, la mateixa que tenien els britànics a l'Índia. Els britànics tenien una frase molt expressiva, *to go native*, emprada quan una persona sintonitzava amb les persones del lloc. Era una expressió despectiva, no era ben vist identificar-se amb els nadius.

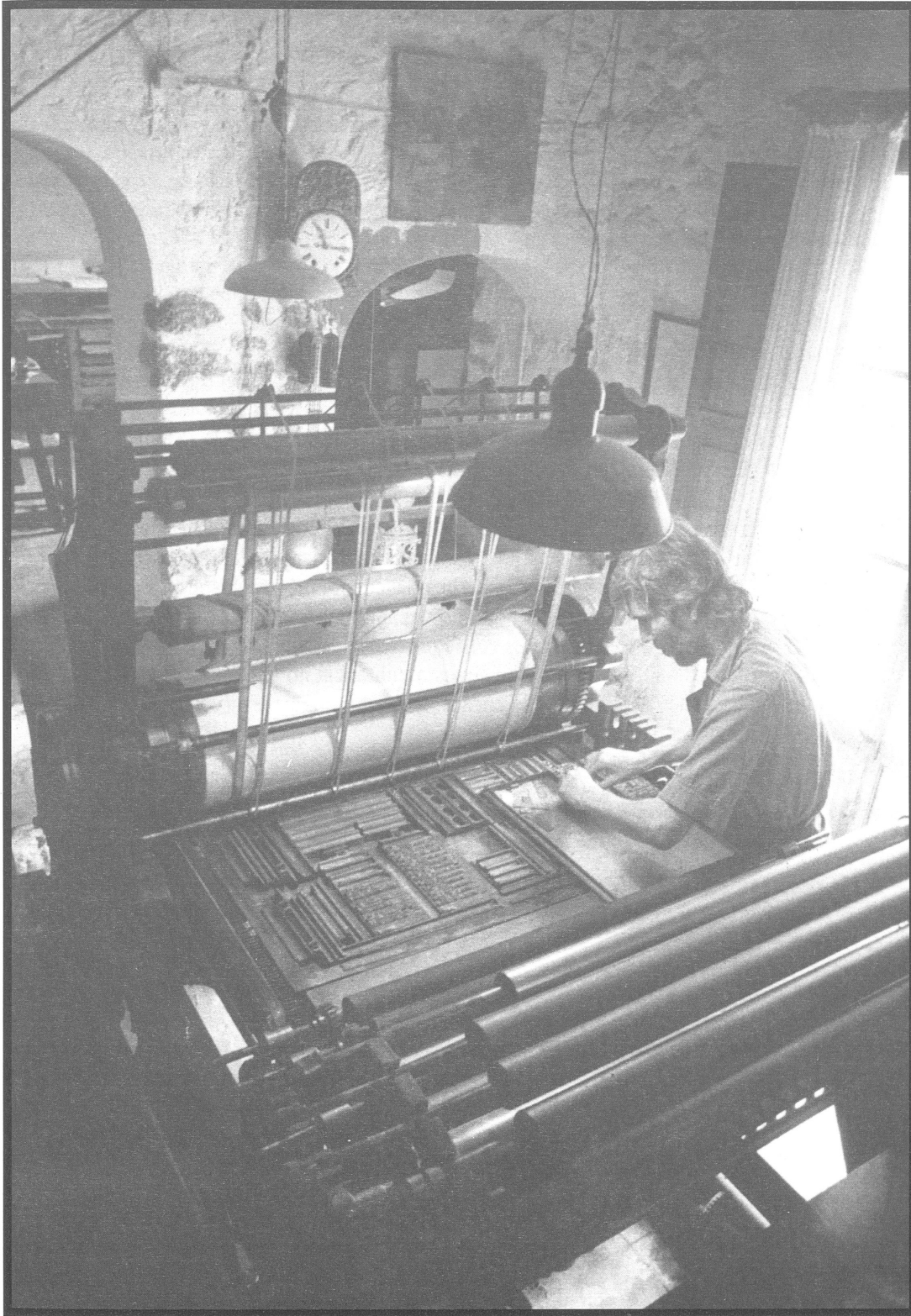
Aquí, a Mallorca, els anglesos ni entren ni surten, els alemanys s'interessen molt més, s'acosten més. Tenen més interès per la cultura, encara que no ho sé, de vegades em fa la impressió que és un interès més antropològic que vital, com si mirassin la gent amb microscopi. Els anglesos semblen més indiferents, tenen una reserva que els alemanys no tenen, hi ha un respecte, per ventura ni per bé ni per mal. Els alemanys es fiquen però crec que, de vegades, també fiquen molt més la pota. És curiós, això m'ho va comentar un amic meu. Em diu: fa trenta anys que els anglesos són a l'illa i ningú no diu res; ara resulta que han vingut els alemanys i tothom està revolucionat amb això. Per què? Perquè els anglesos tenen la seva societat i els seus barris, les seves coses, i no es mesclen. En canvi, els alemanys es fiquen per tot. I opinen i protesten. Per què els alemanys han arribat a ser la primera potència d'Europa? Perquè s'ho cerquen. Els anglesos són un poc més, com diria..., tot això de l'excuse me, pardon..., els alemanys no, pam, pam i pam. Confien en ells mateixos, tenen un sistema que a ca seva funciona de puta mare, però, clar, aquí..., no ho sé molt bé, perquè també conec bastants d'alemanys molt radicals, de fet en el món més alternatiu són els més actius, els més crítics. I és curiós, els anglesos i els alemanys es troben gràcies als mallorquins. Si un anglès i un alemany es troben a una festa és perquè els ha convidat un mallorquí o un espanyol.

-Pot fer algun tipus d'especulació sobre com evolucionarem culturalment amb una societat així?

-Esper, i aquí parl com a bon mallorquí, que les solucions vinguin orgànicament. Conec molta de gent estrangera que vol venir aquí a fer de pagès, però el principal problema són els mateixos pagesos, que se'n riuen d'ells. Lògicament, sempre els més ecologistes són els urbanites, i aquesta gent vol fer agricultura, però diferent, volen fer agricultura ecològica. Fa temps, vaig fer un curset d'agricultura ecològica i hi havia un pagès, un únic pagès que s'interessà per convertir la seva finca. I el batle d'aquí va dir: ah!, això és el que feien els nostres padrins, no importa explicar tant. I tampoc no és cert, l'agricultura ecològica no és exactament la que feien els nostres padrins, és una combinació entre noves eines i tècniques i allò que feien els avantpassats. Al marge que els nostres padrins empraven molta més aigua, perquè no tenien els problemes actuals. I en el tema de l'aigua no podem fer bromes. Jo crec que tots aquests temes lligats a la terra són fonamentals. La llàstima és que la pagesia no els pren massa seriosament, és una generació que va créixer amb una altra mentalitat, igual que hi ha gent que confia plenament en els productes farmacèutics. Però crec que la millor arma que tenen els pagesos és la qüestió ecològica. Estic convençut que no pots convèncer un pagès a la universitat, sinó mitjançant la pràctica.

L'EMIGRACIÓ, FORÇA CULTURAL

-Però què pensa del que ens espera des d'un punt de vista social, com a illa, amb tantes nacionalitats i tan estressada des del punt de vista dels recursos?

-Com diuen els anglesos, hem ficat tots els ous a la mateixa senalla. Si el turisme pita, ja anirà bé. Però aquesta societat no s'ha diversificat, no hi ha tantes sortides per a aquells que no vulguin ser a aquest món. Hi ha coses, però poques i petites. I aquí sempre es parla de nacionalitats europees, però a mi em fa la impressió que seran els magribins i la immigració que heretaran la part agrícola, són els que tenen més experiència, el relleu quan es morin els pagesos. Jo tenc

en compte una cosa que em va dir Maria Antònia Vadell, que els magribins no s'integren tant com els africans, que sí ho fan amb facilitat. I jo confio que passi el que ha passat a Anglaterra amb els africans, encara que allà el fenomen més aviat prové dels caribenys. Han influït clarament en el caràcter anglès. A

Anglaterra veig una nova generació més integrada, amb una manera de ser més espontània i expressiva, influïda clarament per altres mentalitats. Aquesta espontaneïtat s'ha estès pel país, es veu molt més que no vint anys enrere. Els britànics són molt més oberts, molt més divertits. Jo confio que l'emigració africana, en especial la subsahariana, ens donarà una empenta molt forta. No tant perquè la gent es mescli i es casi, sinó perquè ens aportaran una altra manera de vida, més relacionada. Jo els veig a Deià, al bar, quan vénen a fer el cafè, quan aturen la feina de la construcció, i mostren una cosa molt sana, una actitud que nosaltres hem perdut. I he vist també que tenen una manera molt saludable de lluitar contra el racisme, abans que els facin la broma ells ja la fan. L'únic que veig és que, quan acabi tota l'obra pública i el Pla Mirall, hi pot haver problemes, encara que segur que els que ja són aquí quedaran.

-I vostè com viu aquí?, hi viu amb una cama o amb les dues?

-Jo visc aquí amb les dues cames. Amb les dues cames ben emplaçades. Ara, jo no em sent ni mallorquí ni britànic, em sent mediterrani. Quan tenia cinc anys

vaig anar amb els meus pares a Israel i record que tot el que tenia d'estrany a la vegada em resultava molt familiar. Era un nin i la sensació era la de ser a ca meva. I m'ha passat a Grècia i també a Itàlia. I al nord d'Àfrica. Encara que no hi hagi contacte, la realitat és que la vida a la Mediterrània és molt semblant. Potser políticament no es fomenti, però la realitat és que el patrimoni comú entre els pobles de la Mediterrània és enorme.

Taula Rodona amb **Ferran Aguiló** (periodista) **Mercedes Laguens** (pintora),
Biel Mesquida (escriptor), i **Antoni Roig** (músic d'Al Mayurca)

Estiuejar a contracor

per Magdalena F. Mulet

Els estius de Mallorca ja no són a la fresca, són estius calents que els mallorquins vivim a pesar de Mallorca, cercant els ritmes que ens allunyen del frenesí que la societat del turisme ens imposa.

Això, els que no han de deixar de viure per fer només feina a cops d'alemany mentre sospiren l'acabament d'una temporada que desitgen (ai! paradoxa) que no s'acabi mai. Els mallorquins comencen a veure que pel maig ja és agost i a sofrir les conseqüències del massa de tot.

L'estiu és un malson per a tots aquells que militen, encara que aquesta militància no sigui activa, en el grup dels que voldrien una Mallorca més habitable i que encara podrien afluixar-se'n (verb de difícil traducció) de tant d'èxit.

ONA: *Hi ha múltiples indicadors que ens diuen que hem arribat al màxim: aigua, energia, sol... però això no s'atura, com hem encarat els mallorquins l'estiu?*

Aguiló: L'estiu cada any comença abans, el mes de maig ja és estiu, i tenc la sensació que de cada vegada em queda menys hivern, que és l'època de l'any que els mallorquins podem mallorquinejar i deixam l'estiu per al negoci. Aquesta és la meua primera percepció.

Roig: Els anys cinquanta i seixanta han desaparegut per complet i jo tenc una certa nostàlgia de quan en els estius de la meua infantesa anàvem a beure un tassó de pinya a la platja de Palma. Evidentment aquesta nostàlgia adquireix una importància molt rellevant en el cas de Mallorca, sobretot perquè allò que hem perdut és allò que va fer venir els primers turistes. La platja de Palma era un arenal, verjo amb dunes, hi anàvem en tren, i l'opció actual, és just al contrari. En el meu cas a l'estiu tenim més feina que mai, perquè és quan hi ha més revetlles, i això és una cosa positiva que s'ha recuperat. Ara a les festes de Mallorca hi ha una nit dedicada a la música popular i a les ballades tradicionals. Però, el preu és molt alt: excés de cotxes, de carreteres, de dutxes, perquè un dels problemes de l'aigua a més de la sequera són les dutxes, si ens rentàssim amb el gibrell del padri!, crec que són passes enrere.

UN ESTIU CONTRACORRENT

Laguens: L'estiu a Mallorca és un canvi de ritme, un canvi d'horari per poder anar contracorrent, i nedar quan els turistes sopen i sortir quan neden, un cercar els corrents favorables... per esquivar la gentada, el trull...

Aguiló: Però això només ho poden fer els que també tenen vacances.

Laguens: Sí, però unes vacances que també són estranyes. Avui els mallorquins que tenim vacances a l'estiu tenim vacances rares, amb una concepció de l'espai, del temps i dels ritmes diferent. És un viure contra l'excés de tot això que ens supera. De juny a setembre, ens plantejam les coses d'una forma diferent, i quan ens dutxam pensam què fem. Hi ha consciència de terra que s'assec, de com utilitzar l'aigua, de triar on anar a menjar perquè ens atenguin com cal, de com relacionar-nos amb els amics, el ritme cultural també canvia molt d'hivern a estiu. És com si visquéssim dues ciutadanes, una ciutadania d'hivern normal, a la qual tothom aspira, amb una certa riquesa de matisos, i una ciutadania d'estiu, que tots sabem que en vivim i que per tant hem de tolerar, perquè és el negoci. I dic que en vivim tots perquè un ven més quadres gràcies a això, i l'altre té la màquina de fer doblers directament damunt la platja a un xiringuito, però en definitiva en vivim tots. Per això som lleugerament tolerants.

Roig: Excessivament tolerants!

Laguens: Sí, és cert, però això és una contradicció tremenda, perquè veiem com es destrossa tot allò que més estimam, però a la vegada veiem com el nivell de vida augmenta, etc... això que agrada tant als empresaris.

Roig: Això és veure la Capella Sixtina amb cinc-cents milions de japonesos...

Laguens: I a l'estiu els mallorquins ens convertim en una espècie d'exploradors per trobar la roca on no hi ha posat la tovallola ningú, però això ja és una utopia, perquè tots feim el mateix i no queda cap roca buida. Jo a l'estiu em converteixo en una espècie d'exploradora rabiosa.

LLUITADORS QUOTIDIANIS

Mesquida: Els senyals d'alarma només són percebuts per una petita minoria, ara en parlam... però jo no crec que aquesta sigui la percepció general. I això és el que més m'afecta i preocupa. Crec que hauríem de ser a set o vuit trinxeres alhora. Jo crec en la lluita, a la nostra societat hi hauria d'haver molts més lluitadors i lluitadores quotidianis, jo ho intent, en les meves tasques quotidianes. La gent em diu tu estàs molt *heavy*, i crec que sí, que hem de ser radicals... perquè cada dia em puc posar a plorar si mir un arbre que tenc davant la finestra del meu despatx. A ca meua moren les mates, que són plantes que no moren mai. I em fa plorera, i respir aquesta contaminació de cotxes, perquè ara per circular has de preveure tots els embussos... i tot això suma. Els autocars van a velocitats vertiginoses, i enguany batem rècords de morts a les carreteres, i en sortir aquesta revista seran molts més, i el fet lingüístic, que hem de defensar continuament i hem de lluitar perquè sobrevisqui. Ara, aquest govern, que és el millor govern per lluitar per la llengua, reconeix que és molt difícil, i que fan tot el que poden, però que els avanços són pocs. I això que aquest és el millor govern per defensar la llengua, amb un conseller de Cultura, amb uns directors generals especialment sensibles al tema i grans lluitadors. Però hi ha moltes d'impossibilitats. I a l'àmbit de l'ensenyament i de la universitat... és fan consensos, però és "molt difícil", hi ha aquesta percepció... Per això tots aquests elements ens haurien de dur a una radicalitat, per empènyer molt aquest govern. Jo som molt partidari del Pacte, perquè no podem tenir res millor, però crec que hem d'ajudar aquest govern, per tots els mitjans possibles, escrits, declaracions, etc., hem de donar suport a aquest govern perquè les coses no siguin tan difícils, i per desemascarar la dreta que a aquests moments el que fa és una lluita ideològica: Parlament, tractorades, mobilitzacions que s'han de contrarestar. La població hauria de demanar, exigir, dir, manifestar-se per temes com la qualitat de vida, l'ecotaxa, l'aigua, l'aglomeració... jo no veig el creixement sostenible enlloc. He de fer el pregó de Sant Marçal i el dedicaré al medi ambient, Marratxí és un paradigma d'allò que no pot ser. Hi ha ciutats que creixen sense que ens n'adonem.

Aguiló: Sí, tot això és cert. Però no és la percepció generalitzada, tu ho deies. Ara tots estam d'acord a aquesta tertúlia, però això no és el que percep la nostra societat. En absolut, en primer lloc els que vénen de fora troben que encara estam bé, però nosaltres no hem de comparar amb fora, sinó analitzar com vivíem fa deu, cinc anys, perquè els canvis són absolutament vertiginosos a Mallorca. I a la gent d'aquí que creu que abans dels hotels anàvem amb espardenyes i que gràcies al turisme..., i que per tant ho hem de consentir tot, els hem de dir que no és així, perquè no és veritat, i en segon lloc la gent corrent i normal no ha millorat. El cambrer, el mestre, el

metge..., estan igual que fa vint anys, això que aquí vivim millor és fals. Aquí feim de putes, però aguantam "per viure millor", i llavors resulta que gran part dels que patim tot això no vivim millor. El que sí és cert és que feim que altres visquin millor, els que hi guanyen, que no són tants, i els que vénen a fer feina, gent que abans sí que vivia pitjor. Hi ha cent mil persones que avui viuen millor, però abans no hi eren, i no importa si són treballadors o si són alemanys. Ara, dels que ja érem aquí jo no en conec cap que visqui millor, a no ser els especuladors, i a més vull dir que en tot cas, guanyar més doblers no és viure millor. Aquesta és la gran confusió de la nostra societat.

CANVI DE VALORS

Laguens: Hi ha un canvi de valors.

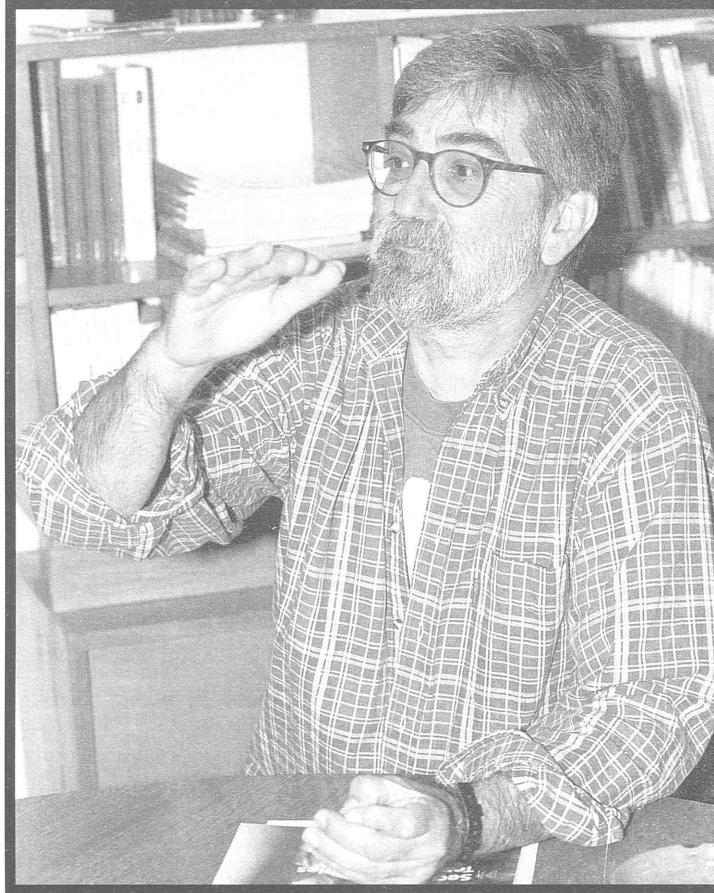
Roig: Ha sortit de passada la qüestió de la tractorada, val la pena d'insistir-hi, perquè va ser un exemple ben significatiu de la societat que tenim, la tractorada a principi d'estiu va ser la prova que el caciquisme continua ben vigent a Mallorca, va ser una manifestació ben palesa del que som, amb tots els respectes pels botifarres.

Aguiló: Aquella manifestació hagués estat possible fa cent anys, perquè la similitud entre "els ecologistes vendran i no us deixaran exsecallar els arbres" o "vendran els rojos i es tiraran les vostres filles" és molta, el missatge és el mateix, i una gran part de la població és capaç de creure-ho i apuntar-se a aquest carro... després de cinquanta anys d'ensenyament obligatori.

ANALFABETISMES

Mesquida: Tenim una població analfabeta. Perquè es pot ser analfabet encara que se sàpiga llegir i escriure. L'analfabetisme de la nostra societat, i molts m'han tractat d'exagerat, és molt fort. Tothom hauria de reconèixer els seus analfabetismes, i la nostra societat com a tal té grans bosses d'analfabetisme en les qüestions més sensibles que afecten la nostra vida quotidiana. En les relacions amb les altres, en solidaritat, en mirar-se els uns els altres, i aquest analfabetisme se suma al de llegir i escriure, que també hi és. I hem de dir que l'educació és un dels grans problemes: tenim uns adolescents molt durs, i passen coses que no són gratuïtes, que no passen perquè sí.

Ja no vivim en una societat basada, com creu molta gent, en el municipi, la família i els sindicats. Els sindicats estan en descomposició i són purs interlocutors de l'empresariat, estructures que

Antoni Roig.

interessen a l'empresariat, els partits estan en crisi, i això no són profecies, hi ha un moment de gran ebullició, de noves formes i al laboratori que és Mallorca totes elles es donen amb especial efervescència.

Aguiló: La societat que nosaltres ens pensam haver viscut està en crisi, però la tractorada em fa pensar que hi ha gent que encara no ha viscut aquesta època que nosaltres deim que és en crisi. I hi ha una altra realitat que contempla una jerarquia feudal, de senyors, que a principis d'estiu sortí al carrer, i no eren quatre! La Mallorca tan progressista, on la gent pot anar amb les mames a l'aire i no passa res, resulta que està ancorada al segle passat amb totes les fórmules de poder ben arrelades. I a més hem de dir que parlem d'una part de la població de Mallorca, perquè hi ha un 50% de població immigrada a la qual tot això no afecta, en el

sentit que no els preocupa gens ni mica.

Laguens: És un problema d'identitat, i llavors els valors, el "valor" avui no és el mateix.

Aguiló: Però això passa per tot arreu, no és una cosa exclusiva de la nostra societat.

Laguens: D'acord, la gent es comporta d'una manera més agressiva i més descontrolada, i sembla mentida.

EXCESSOS

Roig: L'excés de gent fa que els nostres comportaments siguin més agressius, és una llei biològica: les rates quan tenen superpoblació es mengen les unes a les altres. Els nostres estius són agressius, no hi ha més espais. Els d'aquí pensam en la pesseta i els que vénen de fora vénen a torrar-se, i els que vénen tenen el mateix perfil, quant a analfabetismes (que deia Mesquida) que els que són aquí... i sumen. Els turistes que vénen volen eixugar-se dels onze mesos de pluges i mal temps, però ho haurien de fer amb dignitat i respecte.

Aguiló: Això depèn de nosaltres. Quin és l'argument d'Escarrer quan surt per "amençar"?, que perdem quota de mercat, i compara Mallorca amb Turquia, etc..., però no parla de la qualitat d'aquest mercat, i això s'atreveix en el 2000 a posar-ho sobre els papers, perquè aquest discurs encara que fos veritat hauria de fer vergonya. Dir que ens barallam pel que sigui, però que sigui molt, i paral·lelament parlen de turisme de qualitat, etc...!

No és cert que tot això de la qualitat i de l'ecologisme ho tenguem assumit com a societat, només en parlem però quan s'ha de traduir en fets no en volem saber res, no fos cosa que deixàssim de guanyar una pesseta!

Mallorca és aquesta terra que nosaltres estimam, i que té una idiosincràsia, etc., això pensam nosaltres que és Mallorca, però per al negoci turístic Mallorca és un lloc on fa sol, un torrador com un altre i punt. I si els turistes no vénen aquí o no els donam el que volen aniran a Turquia o onsevu-lla. I clar, si venem només això, és cert que hi ha tota una conca mediterrània que pot oferir, si més no, un torrador com el nostre amb uns xiringuitos com els nostres. Només és una qüestió de latitud.

Laguens: Hi ha un creuament de percepcions, no ho veuen igual els que vénen a passar un estiu o els immigrants que vénen a treballar, o els treballadors estrangers, o els professionals que vénen a fer una feina concreta, i ho dic perquè la percepció que nosaltres oferim aquí avui hem de saber que és molt reduïda.

Aguiló: Mínima, perquè si la societat com a tal també la tengués, les coses haurien de canviar, i no és així.

Laguens: I francament, jo crec que ni aquest govern, ni cap altre dels que puguem tenir aconseguirà limitar tot això, entre d'altres coses perquè hi ha una pressió molt forta dels hotelers, i dels constructors, etc..., perquè aquesta Mallorca que venen i que algú compra ja va bé per al negoci. Fins que matin la gallina dels ous d'or.

Mesquida: Jo creia que els hotelers, que formen una classe poderosíssima, i que naixeren en els anys seixanta (ja han passat quaranta anys) ara constituïa una segona generació de gent formada, que havia estudiat fora, a universitats estrangeres de països més civilitzats que aquest, i que racionalitzarien els homes de palla que feren possible el boom i l'enriquiment.

Però veig que no, les declaracions que va fer Escarrer, i val la pena recordar-les com a paradigma d'allò que no és possible, a principis d'estiu, quan el tema de l'ecotaxa era tan calent, en les quals es referí a l'ecotaxa i a les operacions de transexualitat, insisteixo val la pena referir-nos-hi, perquè foren tan grolleres, reaccionàries, d'una beneïtura tan supina. I aquest home és honoris causa de la nostra universitat, encara que el mateix Nadal Batle, un home al qual reconèixer un error li costava, va acceptar que s'havien equivocat. Tot això no són anècdotes, perquè una societat que té com a honoris

Mercedes Laguens.

causa homes com Escarrer hauria de plantejar-se moltes coses. Mirau que ni tan sols va fer un donatiu!

A tot el món des de finals del segle XIX, les universitats varen fer la burgesia honoris causa, perquè era una manera d'aportar fons a les institucions i quan feien honoris causa Rochefeller, regalava un microscopi electrònic, o una biblioteca, i Escarrer no va regalar res a la universitat, i ningú no li ho demanà. Va fer un discurs que ara seria un bon moment per recuperar-lo, on parla d'ecologia, d'uns hotelers verds... d'una certa verdor.

Aguiló: D'un ecologisme que va néixer a l'empara del PP, i que quan li ha faltat el PP, ja no ha estat tan clar, era un ecologisme que servia el negoci.

Mesquida: La verdor ha desaparegut, i ara quan els demanen als hotelers una ecotaxa, que a més els afavoreix, una ecotaxa que el

Govern s'ha passat d'explicar, de crear debat, i consensuar, i aclarir, ara resulta que s'ho carreguen tot i van amb una actitud reaccionària, en lloc de prendre-la per bandera i fer el que va fer la burgesia catalana industrial, que va ser una burgesia progressista que aconseguí que la societat avancés.

La meua ingenuïtat és estúpida, perquè jo creia que amb l'ecotaxa ho tenien perfecte per assumir aquest paper. Tot això de l'ecotaxa ho haurien d'haver fet ells i en el seu propi benefici, i resulta que no veuen més enllà d'aquest estiu i no pensen en el futur. La natura no és seva ni de ningú, la tenim en usdefruit i la idea patrimonial d'"això és meu" és reaccionària. Una cala, la natura, no és nostra, el camp que reivindica el tractorer, no és seu, encara que tenguim un paper del Registre de la Propietat que ho digui. Hem de ser més radicals. La gent que pensa, que és molt mínima, perquè vivim en una societat, tot s'ha de dir, on és mal de fer pensar, on tot ens inclina a l'afàsia, al no-pensament, perquè una societat tan abocada a fer doblers no té temps de pensar, perquè, la gent que pensa, deia, hauria de fer militància de la més radical.

L'ARQUITECTURA

Laguens: Hi hauria d'haver discriminacions positives en tots els aspectes, en totes els parcel·les de l'activitat: subvencionar els que ho fan bé, només pel fet de fer-ho bé.

L'arquitectura, per exemple, és un bon paràmetre per veure el grau de deteriorament d'un país. Qualsevol professional té una crítica del seu treball, però en arquitectura tot és permès, i es tracta d'intervencions que afecten tota la societat i no només per un any o dos, sinó

per a tota la vida. Però es construeix als mínims.

Roig: Perquè l'especulació fa que entre anar als mínims o ser generosos hi hagi milers de milions de diferència.

Laguens: S'hauria de reconèixer l'arquitecte que no vol signar un projecte perquè és una porqueria. Ara, tenc la impressió que la nostra societat el que fa és pensar que aquest professional és un beneit, que no sap aprofitar la seva oportunitat, i que a més si no ho fa ell, ho farà un altre.

Aguiló: Aquest és un argument molt nostre: si no ho faig jo, ho farà un altre, i amb aquest so l'enterram. Tot això que parlem que pot semblar molt dispers té un fil conductor: és aquesta cultura o la incultura de la jerarquia de la pela. Tot es justifica i és justificable pels doblers, i per tant no hi ha límit. Però qualitat de vida no són doblers.

Roig: Hi ha una doble moral totalment consolidada i acceptada. Fageda abans de les eleccions es reuní amb tres mil parcel·listes il·legals, però és que són tres mil votants. I el que paga i intenta fer les coses com toca, davant la societat és un beneit.

Aguiló: I això que passava a Catalunya al segle XIX, aquí ens passa a l'any 2000, quan ja fa generacions que guanyam doblers. Jo no sé on serà el punt d'inflexió. I els governs que hem tengut fins ara no han ajudat..., perquè clar, si el sentiment ecologista dels hotelers era el del senyor Cañellas!

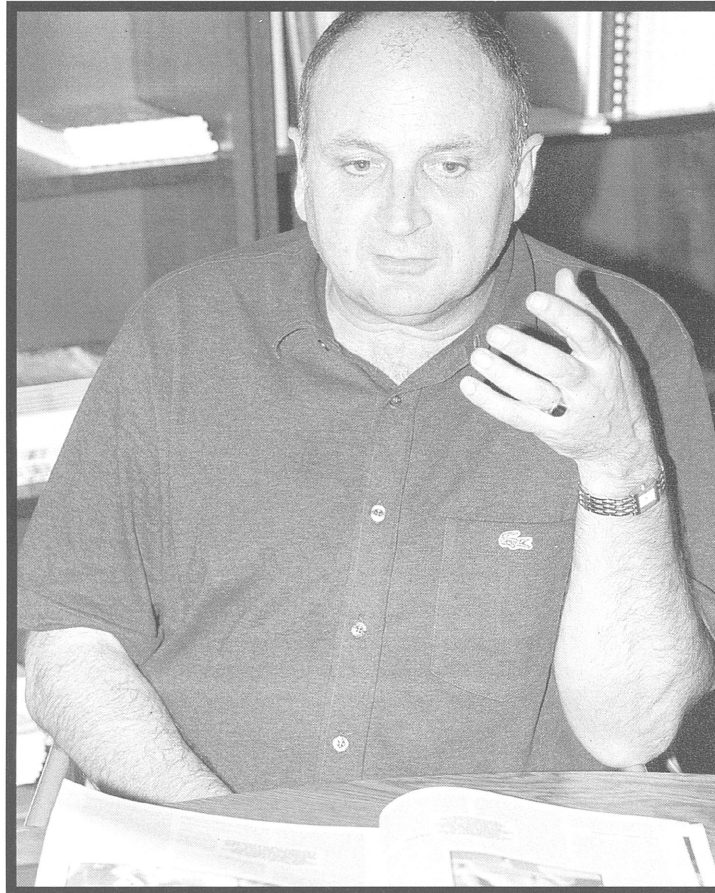
Ara resulta que no tenim, com ens deien els governs de dretes, el 35% del territori protegit, sinó el 3,2%, aquesta és la nostra vergonya. I això per no mirar l'índex d'universitaris, que és el més baix d'Espanya... o qualsevol altre paràmetre d'aquesta societat tan rica.

Laguens: Però que les coses continuïn així interessa a massa gent.

Aguiló: Perquè tenim una societat amb una xarxa d'interessos totalment teixida, ningú no té interès a moure un fil que a la llarga, o no tan a la llarga, afectarà també els seus interessos, tot està confabulat. Com ho han fet, no ho sé, però tots som còmplices. El poder ha consistit en "tu no m'emprenyes i jo no t'empreny".

Laguens: Sense un projecte.

Aguiló: Per dur endavant un projecte s'ha d'exercir el poder, per

Biel Mesquida.

poder dur a terme uns objectius i aquí ha estat "tu ves fent que jo aniré fent".

Roig: En tot cas parlem de coses i de valors, o de manca de valors que afecten no només la societat balear. La globalització i els desequilibris són molt greus i no hem de creure que aquí passa una cosa diferent. Globalització vol dir americanització i això vol dir pèrdua, globalització és Coca-Cola i McDonald. Al món hi ha vuit milionaris que tenen el mateix capital de dos-cents quaranta milions de persones, i a Mallorca a escala passa el mateix, uns fan doblers però la resta no. Farà falta un gran revulsiu, un 68.

Laguens: A Mallorca per reaccionar farà falta una crisi, però no una crisi de valors o de caire ètic, sinó una crisi real, que el sistema deixi de funcionar, una crisi econòmica que faci que la màquina de fer doblers s'aturi.

Aguiló: Sou optimistes, jo crec que una crisi no basta per desencadenar res, hi ha una cultura molt interioritzada, hem acceptat que això s'ha de fer així. El 93 hi hagué una gran crisi i ningú no se'n recorda. Aquí al mateix temps que ens contagien la malaltia ens venen una pseudomedecina que és el consum: patim el mal, però podrem consumir, i si t'ho creus: funciona. "Saps què, això és un desastre i per tant jo em tanc dins ca meva, i aire condicionat fins que passi la tempesta". I funciona, mentre no hi pensis...

Roig: Per a sempre?

Laguens: Jo insisteix que l'arquitectura és un clar exponent del desequilibri d'aquest país. Es construeix sense tenir en compte la climatologia, ni l'orientació de les cases, ni si han de ser de finestres grosses o petites. La pèrdua de la cultura és patent a l'arquitectura, com ho és a la llengua, per exemple, o a la gastronomia. I anam perdent la nostra idiosincràsia en nom de la progressia, quan en realitat perdem aquelles coses per les quals han vengut els centre europeus a Mallorca.

Aguiló: Però tot això ho tapam amb doblers.

MILITANTS DE LA PARAULA

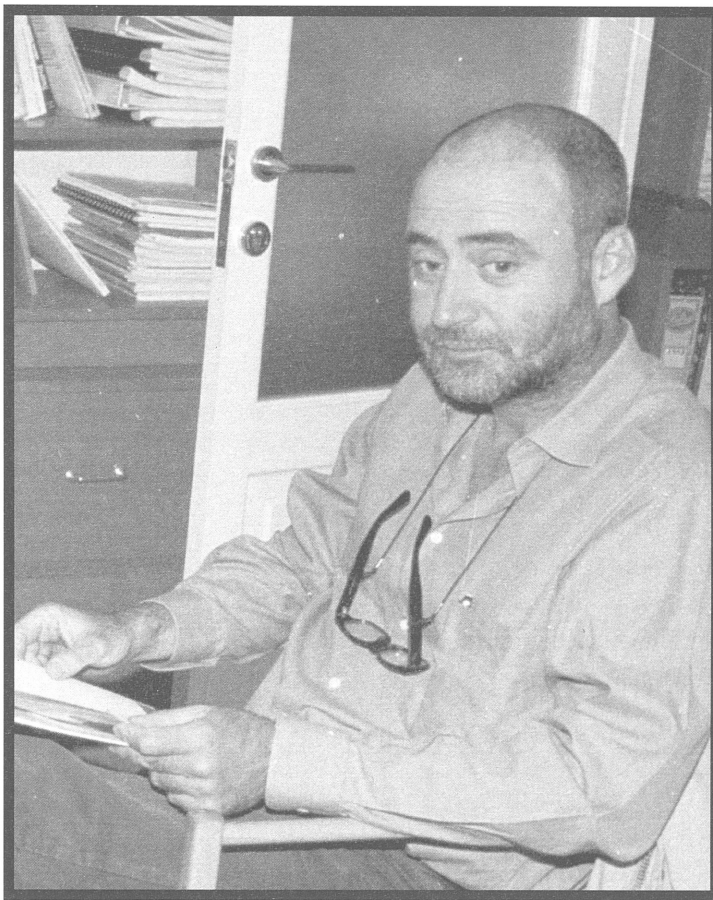
Mesquida: La societat, tan enverinada i tan còmplice, es manifesta en la complicitat que hi ha entre capes socials, tan contranatural!, i aquesta complicitat ens toca tots. I jo no veig la manera de trencar-

ho. Jo crec en la paraula, la meua vida és muntada en l'atmosfera de la paraula, crec en el pensament, en el diàleg i en el debat, crec que són les úniques forces que faran possible un canvi. I en aquest sentit hem de ser absolutament militants. Hi ha d'haver revistes, com aquesta, i fòrums i debats, perquè és l'única possibilitat que tenim. Aquest govern en el qual crec, perquè presenta una alternativa, ha de tenir en compte un altre aspecte, que encara no hem tocat: la salut, perquè vivim a una societat molt malalta, que pren molts d'analgèsics, i que té molt de dolor, hi ha molt de sofriment. I no puc deixar de treure el tema de la sida, perquè és un tema que em preocupa, perquè m'ha tocat de prop i, sobretot, perquè crec que ha de preocupar tots els humans. Aquesta és una societat sidosa, una de les més sidoses del nostre entorn, i això no obstant no veiem cap campanya, que avisi als hotels, als llocs públics, ni que alerti la gent contra els perills. Som una espècie de Tailàndia europea, i això no es diu, i encara no hi ha campanyes per recordar als humans que ho siguin, perquè els homes s'han de reciclar cada dia per ser humans i civilitzats: fa falta una actitud militant, contínua i exagerada.

IMPORTÀNCIA DE L'EDUCACIÓ

Laguens: A l'educació hi ha una gran tasca a fer. Però els educadors, com altres professionals, metges, etc... estan desprestigiats.

Aguiló: Perquè el valor són els doblers, i per tant la resta no funciona. I quan Mesquida reclama una mobilització constant, això implica posar sobre la taula coses que poden atemptar contra el déu Doblers. Dir "a Mallorca hi ha sida", atempta contra el negoci turístic. Com quan s'ha dit que a Mallorca hi ha platges brutes. Aquí no es pot dir que hi ha platges brutes perquè això, gran paradoxa, va contra l'interès general. Això ens volen vendre. Dir que a Mallorca no hi ha aigua "crea alarma", però, bé, és que no hi ha aigua. I aquesta militància de la paraula entra en contradicció amb el paradís idil·lic que intentam vendre per fer doblers. I mentre això no es digui cada dia, no en serem conscients.

Ferran Aguiló.

En aquest sentit s'han d'utilitzar els mitjans de comunicació, les revistes, les ràdios, per fer que hi hagi una informació que ens faci pensar i no només comprar.

Laguens: Insisteix, l'educació és vital, i fan falta mitjans a l'escola.

Aguiló: D'acord, l'escola és important, però és la família que educa, i a més, avui els joves tenen moltes més fonts des d'on els informen i bombardegen amb uns o altres missatges.

Laguens: Bé, però l'escola, fins als setze anys és molt important.

Aguiló: No pot responsabilitzar-se l'escola del que li passa a la societat. L'escola ha de tenir més recursos i ha de ser més mallorquina. Però la societat ha d'assumir els missatges de l'escola, perquè en cas contrari el que passa és que l'al·lot interioritza que allò que li

ensenyen a l'escola és transitori, no està immers en el que la societat assumeix com a tal.

Laguens: Però en una composició sociològica com la nostra on hi ha molts d'immigrants, i gent desarrelada, l'escola és l'única font on els joves aprendran determinats valors, l'única possibilitat que tendran de sentir i saber certes coses. Hi ha una labor d'interrelació i interculturalitat molt important a fer a l'escola.

Roig: La composició de la població de Mallorca ens hauria de fer pensar. Hi ha molta nova immigració, i hi torna a haver una onada de gent que ve, de la Península o del Magrib o d'Alemanya, que ens hauria de fer veure la tasca que hi ha per davant. Perquè Mallorca té una composició social difícil, amb molta gent que és aquí de passada i que no té cap interès per la nostra cultura o realitat.

Laguens: La nostàlgia no serveix per modificar la realitat, jo també enyor la Mallorca de fa vint anys, però ara la realitat ha canviat i no en tenen la culpa els grans hotelers, sinó que tots som còmplices d'una realitat que és la nostra i que necessitem modificar.

La llibertat d'elegir

Entrevista a Maria de Lluc Fluxà

per Maria Ferrer

"No tota la vida vull caminar pel mateix camí, el que per a mi té interès no és arribar, no és competir, és caminar, és sentir (...). Jo valor: l'essència, no l'aparença; la creativitat, no el currículum; la vida, no la història; l'estudi, no la institucionalització; la recerca, no l'estatus; sentir, no vegetar; l'obra, no l'edat de l'artista; l'obra, no el sexe de l'artista; l'esperit, no l'acadèmia". Aquestes paraules les va escriure Maria de Lluc Fluxà quan va dir adéu, després de setze anys, a la seva galeria d'art. Reflecteixen molt bé l'esperit d'una dona amb un llinatge lligat a una de les famílies d'empresaris més importants de Mallorca. Un passat al qual no renuncia, però del qual no en vol parlar. Són unes arrels que li marcaven un camí des de molt nina, del qual ella va voler fugir per viure la seva pròpia vida. Per no renunciar a un dels seus béns més valorats, la llibertat de poder triar.

*Nascuda a Inca a una família lligada al món empresarial del calçat, **Maria de Lluc Fluxà**, llicenciada en història de l'art, decidí als quaranta anys, ara en fa setze, començar la seva activitat professional a una petita galeria a la plaça Joan Carles I, d'on passà, uns anys després, al carrer Ribera.*

Ha fet feina amb artistes com Teresa Matas, Jesús Palma o Fernando Megías, i ha estat present a exposicions nacionals i internacionals de reconegut prestigi. Fa uns mesos, a finals de l'any passat, decidí tancar la sala i iniciar un nou camí com a comissària d'exposicions. Fou el 1999, quan acabà una de les feines de què se sent més orgullosa, el Llibre d'artista amb Louise Bourgeois, on aquesta pintora i escultora il·lustra amb els seus gravats un recorregut per la vida de Maria de Lluc, ple de fotografies i d'escrits dels pensaments més profunds. Poc donada a parlar de la seva vida personal, li és molt difícil callar un dels darrers esdeveniments que l'ha feta més feliç, el naixement de la seva primera neta.

-Quan està ficada a un embús a la via de cintura o no troba lloc per posar la tovallola a la platja, es demana per què continuen triant Balears per passar les seves vacances més de deu milions de turistes a l'any?

-Sí, em plantej sovint aquesta qüestió. Pens que es tracta de màrqueting i de preus. Tenint una situació privilegiada dins el Mediterrani, tenint un paisatge meravellós on hi ha bon temps en general i preus barats... jo crec que l'explicació és aquesta. Si jo me n'he d'anar de vacances no me'n vaig a una platja on hagi de posar una tovallola devora l'altra, per molt preciosa que sigui. El futur, si continuem amb aquesta saturació, el veig cru. Ara, jo també em deman: per què ens venem tan barat?

-I quina és la resposta?

-Jo només tenc una pregunta. No som una especialista del món turístic, senzillament tenc sensibilitat per veure que estem destruint la nostra herència i que una vegada destrossada ... què passa? És mala de contestar...

-Crec que és una pregunta que es fan els ciutadans i que no es fa als nivells on s'hauria de fer, a nivell polític o de l'empresariat turístic?

-Jo crec que ja hauria de ser una conscienciació total, de polítics, d'empresaris, de les persones individuals. O sigui, el paisatge és un bé cultural, l'hem de considerar un bé comú, però el destrossam. Si perdem la bellesa del nostre paisatge, és que ja no només econòmicament, sinó estèticament, és una pèrdua anímica tan forta que ja et plantejges, per què he de viure a Mallorca. Jo realment, abans sempre pensava a tornar a Mallorca. Sortir, però viure a Mallorca. Ara, alguna vegada ja només em deman per què vénen tants de turistes, i si això m'impedeix poder tenir la qualitat de vida com a mi m'agrada, poder tenir silenci, poder tenir música, gaudir de poder anar a un restaurant amb amics i poder xerrar... I ara vas a qualsevol lloc i tot està ...uff! De vegades pens on hauran de viure els meus fills. No quedarà lloc. Si continuem així deixarem una Mallorca que no és la que nosaltres hem tengut.

L'HARMONIA I LA BELLESA DEL PAISATGE

-Què hem perdut i què hem guanyat amb el turisme a les Illes en els darrers quaranta anys?

-Hem perdut, el que jo deia, harmonia i bellesa del paisatge. Això total. Llavors, s'ha perdut l'equilibri, s'ha perdut la proporció entre terra i urbanització. La població ha desplaçat l'agricultura. Hi ha massa ciment. Jo crec que si les coses no tenen una harmonia, un equilibri, no va, no funciona. Ara, què s'ha guanyat? Evidentment, s'ha guanyat una bonança econòmica que ha donat el turisme. El turisme a la vegada ha fet créixer el sector de la construcció, ha fet créixer el sector dels serveis, i tot... fins i tot els agricultors n'han sortit beneficiats, perquè ells estaven molt lligats a la terra, amb una espècie d'esclavitud i ara per ventura són mestres d'obres i guanyen una doblorada. Si mires la part econòmica, és així. Tots una mica ens hem vist beneficiats, perquè qui més qui menys, encara que tenguim un bar a un cap de cantó de Palma, es beneficia del fet que vinguin turistes.

-Li sembla l'ecotaxa una bona fórmula per augmentar els beneficis del turisme a les nostres illes?

-Per començar, jo no som una entesa en aquesta qüestió, però com a ciutadana no em sembla una bona mesura, i a més crec que és totalment insuficient.

-Li pareix bona la filosofia de partida, però no li pareix un bon instrument?

-No crec que l'ecotaxa l'hagi de pagar el turista que ve. És a dir, si hi ha uns impostos, això ja ha de repercutir, hi ha d'haver una part proporcionalment raonable i justa que reverteixi, perquè nosaltres puguem mantenir la qualitat de vida que hem perdut. Jo crec que hi hauria d'haver unes grans inversions per recuperar edificis i fins i tot per tornar-los.

-Pensa que seria suficient que ens tocàs una part major dels impostos que es recapten?

-Això és una impressió, tampoc no som una experta...

-Arribarem a consentir que les nostres terres no es llaurin perquè fer-ho, a títol particular, no durà beneficis, sinó pèrdues?

-Jo crec que de cap manera no ens podem permetre arribar a aquest punt, però de cap manera. Consider que l'agricultura ha de ser com el paisatge, perquè si destruïm el paisatge, destruïm el nostre futur. S'ha de tenir en compte com, literàriament, s'ha recollit moltes vegades l'aroma dels ametllers de Mallorca. Ara hi ha molts menys ametllers que abans. Sí, n'hi ha, però com que no es recull l'ametlla, moltes vegades en lloc de fer maco fan lleig. Jo crec que ja és qüestió de sensibilitat, que aquest paisatge és un bé comú i que si no en tenim cura... i no ha d'anar necessàriament a càrrec dels agricultors, ha d'anar a càrrec de la consciència col·lectiva.

-L'agricultura ha de continuar, encara que sigui amb pèrdues?

-Sí, perquè no quedarà més remei. I, evidentment, no s'han d'emprendre agricultures que siguin costoses d'aigua. No sé, les patates de sa Pobla tampoc ja no tenen sentit. Ara, els garrovers, les alzines, les oliveres, aquestes marjades tan boniques que tenim, els ametllers..., veure un terreny llaurat, sembrat d'ordi o del que sigui, jo no ho sé... Ara, com a paisatge, crec que si es deixa que passi, és una soga.

FINS QUE NO S'ENCENEN ELS LLUMS VERMELLS

-Sembla una contradicció que hi hagi un acord generalitzat, que s'ha de protegir el territori i quan es parla de parcs naturals passa el que passa a Son Servera.

-Sí, perquè hi ha molts d'interessos particulars i perquè la gent té consciència que s'ha de mantenir Mallorca, però difícilment quan li toca a ell hi està disposat, a part que jo no sé si ha de caure sobre un particular o ha d'estar subvencionat... bé, subvencionat per part de l'Administració. Si t'expropien un terreny, d'alguna manera, t'han de compensar, jo no sé... El cas particular de Son Servera no em sembla que sigui un cas exemplar, de cap manera. Ara, crec que si es pot aturar d'edificar, perquè és necessari, és hora que es consideri el paisatge com a un bé comú. Miri, crec que quan s'aconsegueix

alguna cosa, generalment no és, per desgràcia, per la bona voluntat de la gent. I ens podem remuntar a la història. Per aconseguir vuit hores de feina, vàrem haver d'organitzar els sindicats. Malgrat la teoria marxista..., bé, tampoc no la vaig analitzar, però sí que crec que els empresaris "per se" no ho haguessin fet, si no haguessin estat pressionats. Per què la dona va arribar a llocs de responsabilitat?, perquè els hi han donat?, no, perquè ha hagut de lluitar. Fins que no s'encén el llum vermell, els que tenen el poder no fan concessions. Llavors, jo crec que si ara a Mallorca no hi posam remei, la part negativa serà tan grossa que si no se n'adonen i aturen el procés

d'aquest de creixement, jo no sé com explicar-ho, però tots ens hem d'adonar que això és un bumerang, que torna en contra nostra, que ens fa mal. I jo crec que des del moment que la gent, dic gent als polítics, als hotelers, la gent que viu indirectament del turisme, els constructors... no planifica, si no s'atura i es posen límits, serà dolent per a tots. Quan un és conscient que alguna cosa és dolenta per a ell, llavors començarà a despertar, pens.

-Des de quan veu aquest llum vermell encès?

-Des de fa un parell d'anys, si més no quant a conscienciació pública, perquè jo crec que als anys seixanta ningú no s'adonava, ni als setanta ni als vuitanta. Hem de partir de la dècada dels noranta, que és quan la gent comença a adonar-se del que passa.

AUTOPISTA O AUTOVIA, TROB QUE SÍ

-A Inca s'arriba en autopista. A Manacor, creu que també hauria de ser així?

-Per a mi sí. Autopista o autovia, trob que sí. La història no pot tornar enrere. El límit, per a mi, s'ha de posar en el creixement urbanístic. Perquè clar, més gent, més cotxes, més consum d'aigua, més residus, més consum d'energia, i clar, es va afegint el que vulguis. Per tant, torn a repetir, com que la història no torna enrere, jo el que no vull és anar a ca nostra, obrir un grifó i trobar-me sense aigua, perquè ja estic avesada a l'aigua corrent. Què és?, que ara he de tornar a omplir un gibrell?, em sembla que tampoc no és la solució. Vull dir, tenim un territori limitat, això no és discutible

i si el món és molt gran, per què hem de ser tants aquí?

-I com s'atura això?

-Si tengués la solució... El límit és de creixement urbanístic, i llavors vendria limitat tot per si mateix. Si continuem fent cases i cases i ens menjam terra a quilòmetres, per Marratxí, per on vagis... L'altre dia vaig anar per s'Esgleia i hi ha trossos que els esperava, pensava "ara vendran aquelles esplanades de garrovers, aquella terra llaurada que tenies al teu pensament", i quan arribes tot es converteix en pols,

en ciment. Ja no només són els hotelers, les places hoteleres. Jo crec que és el creixement urbanístic, que du com a conseqüència tot el que tenim. Com aturar el creixement urbanístic?, doncs supòs que posant lleis, si no existeixen, les que siguin, i evitant corrupcions i també tal vegada esponjant, tomant edificis.

EL SENY DE L'EMPRESARI

-Vostè ve d'una família emprenedora des del punt de vista empresarial a diversos camps. Què tenen, pensa vostè, els empresaris mallorquins que són model arreu del món?

-Una cosa és ser conegut i altra cosa és ser model. No estic tan segura que sigui bo copiar una cosa que fins ara han espatllat. Hem destrossat la nostra terra abastament. I en aquest aspecte, no crec que sigui com per fer-ne còpia. Ara, sí que tenen factors importants com és el seny. També tenen sentit de l'estalvi i de reinvertir en el negoci. Saben nedar i guardar la roba. Crec que són característiques, ara, no totes exemplars. Els falta molta sensibilitat estètica.

-Pensa que es repetirà aquest grup de coneguts empresaris turístics o bé és fruit d'una època?

-Jo crec que hi deu haver diferents esglaons, però hi ha empresaris a l'actualitat que són ja d'arrel i n'hi ha d'altres que són producte d'una conjuntura. La burgesia a Mallorca pràcticament no ha existit, com a Barcelona, on ha creat una base de futur, una base forta. Aquí ha faltat aquest esglaó.

-Han passat els pagesos a ser els nous rics?

-En els doblers fàcils sí, em sembla que sí.

-Marquen com a futur de l'economia a l'arxipèlag el turisme de qualitat i les noves tecnologies. Què passa amb les indústries?

-Jo diria una altra vegada el mateix, que la història no pot anar enrere. Vull dir que si la mà d'obra de fer unes sabates resulta molt més cara que al Marroc, per exemple, llavors la sabata deixa de ser competitiva. I per què voler fer sabates, si no tenen sortida al mercat exterior?, és una reflexió. Ara, em sembla que si el sector de les sabates es pren des del punt de vista de disseny, de comercialització, això fa que hi hagi gent que continuï, o bé en la comercialització del producte o bé en la comercialització d'una botiga. Inca és la Ciutat de la Pell, on la gent en viu, s'ha recuperat, i a més hi ha feina a l'hostaleria... per Alcúdia o bé tenen botes o pells i tal i qual i pareix que els funciona. Ara, per exemple, el Parc Bit aquest, crec que no és una bona mesura perquè s'ha menjat molta terra, i pens que amb la facilitat que hi ha d'instal·lar xarxes de comunicació virtual, per què s'han d'anar a ubicar a un lloc?

-Vostè ha dirigit una galeria d'art. N'ha sortit una mica escaldada?

-No, gens. Jo he cobert els objectius. He tengut setze anys la galeria, i les expectatives han estat molt superades. He anat a moltes fires, com ARCO, durant molts d'anys, a Frankfurt, a París. El que passa és que... ha estat un camí molt bonic, he col·laborat amb artistes... Ells posaven l'obra, evidentment, però jo feia la promoció, artistes que no... que començaven en realitat. Era com una aventura comuna, i això és molt bonic. En realitat, jo crec que s'han fet moltes passes.

Però, el que passa és que el món de l'art és molt difícil i el món de l'art, que té molt bona salut en general, és el món dels artistes ja molt consagrats o morts. Com s'arriba a aquest punt?

COMENÇAR UNA ALTRA HISTÒRIA

-Aquest és el camí on vostè era, és a dir, el camí més difícil.

-Exacte. El vaig triar jo i n'estic molt satisfeta, el que passa és que vaig arribar a un moment que vaig pensar que havia fet el camí que podia fer des de Mallorca. Ara, o bé me n'he d'anar o els artistes també han de cercar-se un poc la vida... o m'he de dedicar a una altra cosa. Perquè ja no tenia interès de repetir, ja ... Vaig decidir tancar pel desembre passat. No va ser una decisió presa sense meditar. Vaig decidir-ho mig any abans. Setze anys està bé. I no tota la vida s'ha de fer el mateix, i ara tot el que he après aquests anys em serveix per dedicar-me a ser comissària d'exposicions que jo he creat, que he creat amb l'ajuda i la col·laboració de molts d'artistes. Ara em telefonaven des de Pamplona perquè hi he tengut una exposició. Esperar a Nova York, la mateixa ha d'anar a Valladolid i a Vitòria, i ara començ una altra història.

-Això implica viatjar molt, imagin...

-Sí, m'implica viatjar, però em permet fer-ho la quantitat de contactes que he fet aquests setze anys. Perquè si jo ara hagués de començar de zero, simplement no podria fer el que faig. I, per altra part, la galeria s'havia convertit en una mica... jo valor molt la llibertat i l'art per a mi és llibertat. Per tant, la galeria en els darrers anys ja se m'havia convertit un poc en un fermall. No vull sortir de l'art, però sí que vull sortir del comerç de l'art.

-Per què l'ha decebuda?

-Un poc sí.

-És un tòpic que el talent artístic s'aprecia més fora de casa que a casa?

-Jo crec que en part sí, però hi ha un doble aspecte en aquesta qüestió. Hi ha el cas, per exemple, que aquí ha estat un boom, Miquel Barceló, el primer que se'ns acut a tots. Va triomfar fora i aquí ningú no el coneixia. Ara sí, ara ja sap qui és tothom. Però també hi ha el cas contrari, que passa a artistes locals, que aquí es mitifiquen i després els treus fora i ningú no els coneix. Chauvinisme que se'n diu, però això no només a Mallorca, aniràs a Castella, aniràs a una ciutat com Valladolid, jo què sé, potser hi ha una sèrie d'artistes que allà la gent els cotitza i els compra i fora, no.

-Els valora el mercat o el mateix valor de l'obra?

-Jo sempre he valorat l'obra, no el currículum, i no el preu. Però, en general, hi ha de tot. Hi ha artistes que ho duen millor i n'hi ha que ho duen pitjor. Hi ha artistes bons que han triomfat i es cotitzen moltíssim, i n'hi ha d'altres l'obra dels quals és tan bona o més, i que per mor de les circumstàncies i perquè no han estat al lloc adequat en el moment adequat, o no han passat pels filtres o pels tubs o les acomodacions que requeria el mercat, no hi són. I potser tenen una frustració o potser no, assumeixen el seu paper i fan el que els surt de dins i tenen ganes de fer. És que és difícil, no es poden tipificar,

no tots els artistes són iguals.

-I si haguéssim de fer una proporció, per exemple, pensa que hi ha més gent no vàlida entre els que triomfen o més gent vàlida entre els que no triomfen?

-A nivell local, no en vull parlar. Si parlem a nivell internacional, li diré que hi ha tants d'artistes i n'hi ha tants de bons, que quan qualcú se la juga hi ha motius, perquè, evidentment, per fer una promoció hi ha una gran inversió, un risc, i rara vegada l'artista no és bo. Seríem imbècils, els marxants, els galeristes, els grans galeristes que són directors de museus... és com una xarxa que quan ha entrat en segons quins tipus de galeries, segons quins tipus de fires, col·leccionistes, col·leccions de museu, llavors ja ... I no vol dir que cridin els dolents, és clar. Ara, també n'hi ha de bons que no arriben, molts.

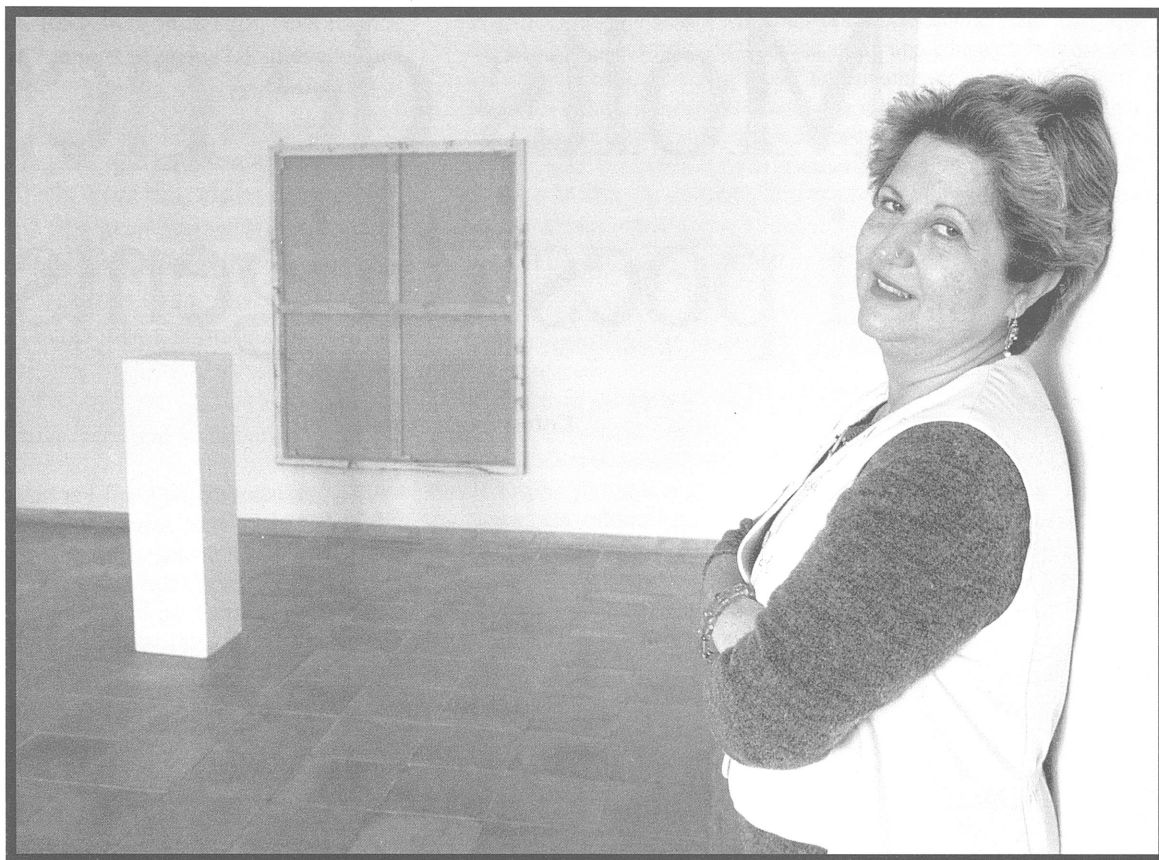
ELS TÒPICS

-Els tòpics diuen que els mallorquins som molt especials, molt tancats. Vostè creu aquests tòpics?

-No, jo els tòpics no me'ls crec. Sí, tothom té les seves característiques, som un poble que potser, pel fet de ser a una illa, ja tenim unes característiques diferents. Potser que sí, que siguem un poc tancats, però no necessàriament som esperpèntics, com ens volen pintar segons quins escriptors.

-Els alemanys, amb el seu poder adquisitiu, són els nous colonitzadors o troba perillós fer aquest plantejament?

-Jo crec que si es limita, com li he dit abans, el creixement urbanístic, no han de ser colonitzadors. I els alemanys... bé, el que a mi no m'agrada és que la gent que té una casa a Mallorca, que s'instal·la, no vulgui aprendre la nostra llengua, no vulgui saber a quin lloc del món és i es creïn aquests guetos que moltes vegades trobam a Deià o a Pollença i a altres parts. A mi això no em va bé. Ara, jo tampoc no

és que tenguí res contra els alemanys. Sí que em molesta passejar-me per s'Arenal, o passejar-me per un altre lloc turístic, i tenir la sensació que no som a Mallorca, si no que som a una barriada de Frankfurt, perquè tot són cartells en alemany... Nosaltres tenim uns bons tumbets, tenim el pa amb oli, que ja sé que també és un tòpic, però un bon pa amb oli amb formatge o pernil!, tenim un bon trampó... I no ho sabem oferir per poder passar de tenir turistes a viatgers. Un viatger és una persona inquieta a la qual agrada conèixer el lloc on és. A un turista, de vegades, el traslladen com una maleta, el posen a un lloc, estén la tovallola a la platja i potser se'n va sense saber on ha estat. Jo crec que d'aquests turistes que no saben on van, n'hauríem de prescindir.

-Perilla la nostra identitat cultural?

-Sí, jo crec que sí. La paraula cultura és tan ampla que surt de la gastronomia, de la llengua, dels costums. Crec que no es fa suficient per, fins i tot, les coses petites, per creure en la bondat del torró d'ametlla, per exemple, per què no?, podria ser un producte de Mallorca. Jo crec que no s'ha posat la imaginació per poder oferir el que nosaltres tenim, el que nosaltres hem rebut, amb les característiques mediterrànies del lloc privilegiat on som... Jo crec que sí, que és en perill, perquè fa falta imaginació, no només són boleros la cultura mallorquina.

Molts de rics i pocs dirigents

Entrevista a Antoni Coll

per Antoni Oliver

Antoni Coll, advocat, és una persona que amaga, dins una aparença en ocasions brusca, una veu ronca i un aspecte anàrquic, una característica poc comuna: una certa sensibilitat i lucidesa que el fan una persona realment descomunal. Un tros de bona gent que es lliura a la vida, al treball, als amics -a alguns d'ells, com diu, els ha deixat de veure-, a la seva família, amb una gran intensitat. Coneixedor de molts d'ambients diversos i home de passions i d'accions, voldria una Mallorca més culta, més considerada, en definitiva, que es respectàs més a si mateixa.

-Com veu la societat mallorquina actual i què la definiria?

-Jo em moc a ambients molt diversos i fins i tot contraposats; per tant, per a mi és complicat dir què és Mallorca perquè n'hi ha per a tots els gusts. Però, tal vegada l'actitud més generalitzada que jo detecto és la d'una societat que es mou dins una contradicció, marcada per una banda per una cobdícia extremada, i per l'altra per una mala consciència que es vesteix d'una nostàlgia terrible, perquè la Mallorca que tothom diu que estima tant, o és a punt de desaparèixer o ja ha desaparegut del tot. Dins la jerarquia de valors dels mallorquins, almenys d'aquells que poden triar, la cobdícia ha guanyat.

-Aquestes persones a les quals vostè es refereix volen fer doblers per fer doblers o ho fan amb alguna finalitat determinada?

-No, crec que es tracta de fer doblers per fer doblers. El problema és que a Mallorca es confonen dos termes i s'ha perdut la línia que els delimita. Es confon nivell de vida amb qualitat de vida. La qualitat de vida vol dir viure d'una manera joiosa i cultivada, fruit dels béns que donen els doblers i la capacitat d'entendre les coses, des de la més petita a la més extraordinària. Aquesta manera de veure les coses i de viure ha quedat supeditada al nivell de vida. No parlem d'un futur, sinó d'un present molt arrelat, i és que la gent no sap què n'ha de fer dels doblers. Venem la qualitat de vida i la moneda de canvi són els mateixos doblers. Aquesta actitud, paradoxalment, ha fet que els doblers perdessin una part del seu valor.

-Quina conseqüència immediata té aquesta actitud?

-Bé. En principi, la conseqüència ha estat un augment indiscriminat de preus, del valor de tot. Malgrat que en els darrers anys s'obtinguin uns grans beneficis en poc temps, en aquests moments no saben molt bé què han de fer; perquè les inversions que haurien de fer amb aquests doblers que han guanyat tan ràpidament ja no són tan rendibles, perquè allà on volen invertir els sortiria caríssim. És a dir, que et trobes amb molta gent que ha guanyat molts doblers i no sap què ha de fer amb ells. Naturalment això és una generalització; perquè hi ha professionals dels doblers que sí que ho saben, però aquests no tenen la mala consciència a què em referia abans, i saben, perfectament, on els invertiran, dins o fora Mallorca. Aquells primers, als quals em referia, utilitzaran els doblers per millorar la seva formació, la seva capacitat de conèixer coses noves o per fer-se una visió de la vida? Crec que, dissortadament, no és així. A més, aquest tipus de riquesa no és una riquesa sòlida; crec que és molt conjuntural: pa per a avui i fam per a demà. També és l'herència fatídica d'una comunitat o d'una sèrie de comunitats

plegades, perquè no ha existit mai la consciència de comunitat, que no té una burgesia consolidada, que no té una educació burgesa en el sentit de la burgesia com a motor del dinamisme social que els permeti utilitzar els guanys primer per a una millora de les condicions personals, però també per a la construcció d'una societat més estructurada que permetés incrementar el nivell cultural i de gaudi de la vida. És un fracàs dilapidar una qualitat de vida que havia existit, a canvi de molt poca cosa.

ELS RICS MALLORQUINS

-N'hi ha que diuen que un ric és un pobre amb doblers.

-No sé si es pot dir així, però si generalitzam, a Mallorca hi ha molts de rics en doblers i molts de pobres en qualitat de vida. La meua generació està perdent els referents d'una gent molt diversa, diferent entre ells, però que tenien en comú, a part d'una gran intel·ligència, d'una gran cultura i molt diferent fortuna personal, l'objectiu de millorar permanentment la seva qualitat de vida, amb independència del nivell de vida econòmic. Ara pens, concretament, en quatre persones que amb molt poc temps de diferència m'han deixat i de les quals vaig tenir la sort immensa de ser amic íntim, d'uns més que d'altres, i que per ordre cronològic del seu comiat són Andreu Ferret, Nadal Batle, Albert Saoner i Josep Melià. Amb unes característiques molts diferents, tenien en comú en primer lloc la intel·ligència, això com a un bé dels déus, que desenvoluparen cadascú a la seva manera, però amb la característica comuna: que eren persones que varen voler estructurar una col·lectivitat, sobretot a Mallorca, oberta al món i a la modernitat i donar a aquesta illa una patina de cultura.

-En la línia un poc de la Mallorca cosmopolita dels anys trenta?

-La veritat és que fins que va arribar la balearització als anys seixanta, Mallorca havia tengut uns visitants il·lustríssims, no només culturalment sinó socialment, que varen deixar una empremta important. La gent més interessant d'aquesta illa els va saber valorar i s'hi va relacionar. Em refereixo a Gertrude Stein, Anthony Kerrigan o, des d'un altre punt de vista, Errol Flynn o George Sanders, que feren de Mallorca un lloc on venia gent molt atractiva. Aquesta gent, i altres figures del món artístic i cultural, introduïren a Mallorca una forma de vida totalment distinta que va ser com una alenada d'aire fresc per a una illa tirada de la Mediterrània, en uns anys que eren obscuríssims, no només a Mallorca sinó a tota Espanya. Aquests personatges van ser a l'abast de poques persones d'aquí, però crearen uns mites i sabien enllaçar el que era cultura amb un aspecte lúdic. Bevien *dry martini* al Joe's, sopaven en El Patio i es reunien en el bar dels grans hotels de l'època, el Mediterrani, el Maricel, el Formentor..., on es mesclaven tota una sèrie de personatges increïbles a una illa com era Mallorca on no hi havia ni burgesia ni classe mitjana, sinó que sortia d'una dicotomia clara entre botifarres i pagesos. Aquesta gent va arribar i va prendre El Terreno com a centre neuràlgic i va crear una idea de Mallorca que, si bé la gent d'aquí no va percebre, sí que va transcendir a l'exterior, i hi va haver un moment en què l'illa va arribar a ser molt coneguda entre determinada gent que va fer de Mallorca un somni que ara és impossible. L'arribada dels anys seixanta i de la balearització va acabar amb tot això; més endavant podem parlar de la idea que tenc de la balearització.

LA BALEARITZACIÓ

-No, podem enllaçar els dos temes.

Antoni Coll i Alonso (Palma, 1946) és advocat. Llicenciat en Dret a la Universitat de Barcelona (1969), la seva activitat s'ha centrat en el camp del dret penal i del dret públic. Ha estat professor de dret penal de la UIB i actualment col·labora amb la càtedra de dret penal de Gonzalo Quintero, on fa classes de criminologia. Ha publicat "La defensa penal", ponència que va presentar al Congrés d'Advocats Joves de Barcelona, i ha escrit nombrosos articles a premsa i a revistes especialitzades.

-La balearització, que és un terme pejoratiu però molt exacte, té dues etapes: la primera, la dels primers seixanta, que acaba amb la idea de la Mallorca mítica que grans figures de la literatura, de la pintura i del cinema havien contribuït a fer. Amb la primera balearització trob que s'ha de ser molt condescendent, perquè Mallorca sempre havia estat una terra de fam, d'emigrants, i hi havia molt poca gent que tengués resolts els problemes econòmics més elementals, fins i tot la supervivència. El paisatge no tenia cap valor i va ser venut de qualsevol manera. Varen construir i destruir les costes, però s'ha d'entendre que aquell paisatge que es destruïa era una imatge de fam que només coneixia la mar perquè a través de la mar els mallorquins se n'havien d'anar a països llunyans a guanyar-se la vida. I els que quedaven menjaven sopes, frit i butzes... i pollastre el diumenge si tenien sort. A gent que no s'ha cultivat no se li pot demanar que doni importància a coses que per a ells només suposen una forma de passar gana; i fins llavors aquest paisatge era una maledicció, no un plaer estètic. Aquestes eren les condicions de la primera balearització, la segona, que vivim ara, no té el més mínim atenuant.

-Per què no té cap pal·liatiu?

-La balearització d'ara és el producte de la cobdícia i a més és una cobdícia barroera, perquè no serveix per consolidar una societat i una comunitat. Catalunya i València són comunitats que prosperen per mèrits propis i aquí, en canvi, hem muntat una societat basada en els serveis i, en definitiva, som una societat de criades on s'ha admès d'una manera unànime, exceptuant determinats grups, que guanyar doblers sense cap objectiu clar, només per guanyar-los, sigui l'obsessió dels mallorquins. Els acudits que giren sobre els nostres avantpassats fenicis es veuen confirmats. Record que un magistrat que va ser aquí, Ramón Montero, que va morir no fa gaires anys sent magistrat del Tribunal Suprem, quan va tornar a la Península i li demanaven per la seva experiència mallorquina i què pensava dels mallorquins deia "la seva característica fonamental és que els agraden tant els doblers que fins i tot els agrada que els guanyin els altres". Amb aquesta frase feia una anàlisi molt rigorosa, amb independència del que pugui tenir això d'acudit. Sens dubte aquest afany de doblers forma part de la naturalesa dels mallorquins, l'element bàsic de la seva naturalesa. De fet, la substitució molt clara de la classe dominant aristocràtica, que a Mallorca és molt més important que a altres comunitats de la resta d'Espanya, ha estat molt bona de fer. El botifarra, com deim col·loquialment, va passar a ser una classe ignorada, amb excepcions que tots coneixem, perquè va deixar de tenir doblers. I la classe emergent, que bàsicament prové de la part forana, ha guanyat tants de doblers que ara té el respecte de la gent. Aquí hi ha hagut aquesta substitució de l'antiga classe domi-

nant per un grup d'al·luvió enriquit molt ràpidament. Això, a altres societats i d'altres països, no ha estat possible però aquí, aquest canvi ha estat entès i assumit per la majoria de la societat.

-La burgesia no fa el seu paper de dinamitzador de les estructures socials i culturals?

-No és que el faci o que el deixi de fer. Aquesta situació, que ens du a ser la comunitat amb major renda per càpita, cosa que no és real, però bé, diguem que és un indicador, no vol dir que aquí hi hagi una burgesia dinamitzadora; és que no s'ha arribat a crear aquesta classe burgesa, però no crec que sigui culpa dels mallorquins, tampoc no s'ha creat a Sicília, a Còrsega, a Malta o a Sardenya, perquè aquest fenomen es dona a les illes petites. A les illes petites de la Mediterrània no s'ha pogut crear una burgesia perquè no hi ha hagut substitució de les primitives classes dirigents. Primer va ser una classe dirigent aristocràtica, i ara tenim un bon caramull de persones amb gran capacitat econòmica, que té negocis a Espanya i fora d'Espanya, però que la seva aportació cultural i social i la seva consciència col·lectiva són inexistents.

L'EMPRESARIAT MALLORQUÍ

-Part d'aquesta classe ha venut els seus negocis a empreses estrangeres.

-No estic molt d'acord amb aquesta afirmació. No, aquests empresaris no han venut molt a estrangers; grups estrangers han participat en els seus negocis, però ells han seguit i seguiran controlant-los. El que passa és que hi ha hagut una venda de territori als estrangers, però les empreses mallorquines, encara que hi hagi entrat capital alemany a través dels majoristes, em refereix ara als hotelers, tal vegada siguin les úniques de tota Espanya que conserven la part del negoci. Si mires com està l'hoteleria a Canàries o a Andalusia, no es

pot comparar. Aquí els senyors Fluxà, Escarrer, Rius, Barceló, per exemple, són els propietaris dels seus negocis, encara que potser algun estranger, no ho sé, en tenguí part, però l'aspecte més positiu és que ells continuen controlant les seves societats. I no parlem dels grans gurus que se situen entre les empreses més importants; basta veure revistes especialitzades, on hi ha noms mallorquins entre les fortunes més importants del món; aquests empresaris grans, i dic això de "grans" des del punt de vista de la facturació i no d'un altre punt de vista més profund, continuen sent propietaris de les seves empreses i no només no han venut, sinó que penetren a l'estranger. Qui ha venut el territori bàsicament ha estat el petit propietari, o l'aristòcrata, que ha venut les seves possessions perquè no ha pogut mantenir-les; i l'ha venut a estrangers. En canvi els hotelers no només no han venut, sinó que han envaït el Carib, i algun ha arribat fins i tot als Mars del Sud. El que passa és que tots són triomfadors individuals, no han aconseguit crear una burgesia; ni tan sols aquesta plusvàlua del turisme, és a dir, els negocis a l'entorn del turisme, no ha aconseguit crear una classe burgesa. Tampoc no estic d'acord que tots vivim del turisme, perquè les tres quartes parts de la plusvàlua que genera el turisme queda en molt poques mans i això vol dir que la resta no tenim perquè haver de suportar totes les incomoditats que genera el turisme.

-Per què creu que es queixen tant els hotelers, de la fiscalitat, de l'ecotaxa, etc?

-Bé, ara es queixen sobretot de l'ecotaxa. La queixa respecte a la fiscalitat no ve determinada per la fiscalitat en si mateixa, sinó per l'aspecte subsidiari que sempre han tengut les Balears respecte al conjunt d'Espanya. És veritat que si a Mallorca o a les Illes Balears recuperàssim la part d'IVA que enviam a la resta d'Espanya, per ventura no seria necessària l'ecotaxa. El que no em sembla just és que els hotelers diguin que no es pot posar una ecotaxa i que s'ha de recuperar l'IVA turístic quan fins ara no han fet res per recuperar-lo... o si ho han fet, jo no me n'he temut. És veritat que l'actitud del Govern central, tant dels socialistes com del Partit Popular, respecte a aquesta comunitat és vexatòria, i que les classes dirigents de la política i del món empresarial han estat molt dòcils, com tots els altres, que també són dòcils. Moltes queixes, però ningú no és capaç d'aglutinar una idea col·lectiva; precisament per això, perquè no hi ha una classe dirigent. A Mallorca hi ha molts de rics, però no una classe dirigent. Si hagués existit aquesta classe, com hi és a València o a Catalunya, tal vegada s'hagués pogut estructurar la societat, però no hi és. Hi ha gent rica que ha generat feina i llocs de treball, però no ha estructurat una societat. S'ha de pensar que tots els líders econòmics són gent feta ella mateixa i prou feina ha tengut per dur la iniciativa i per crear aquesta indústria, la turística, que crec que és sòlida, però no se'ls pot exigir que a més siguin líders socials; però els seus hereus, que ara alguns ja són a llocs de responsabilitat, no tenen excusa i s'haurien de plantejar crear un cos sòlid, una burgesia que tengués una identitat.

-El pes de Balears és molt poc dins del conjunt d'Espanya...

-S'ha de dir que fins fa molt poc Espanya era un país de capellans, mosques i guàrdies civils, com deia Baroja, a més de toreros i folklòriques. La gent d'aquí ha contribuït a modernitzar Espanya i no ha estat mai considerada. Ni tampoc que el rei Joan Carles triàs Mallorca com el seu domicili particular no ha fet que aquesta situació canviàs i la resta d'Espanya prengués en consideració aquestes illes. Si no hagués vengut el rei no sortiríem ni al telediari. No sé si això és culpa de la gent d'aquí, que no s'ha fet valer, o bé si ha estat perquè no hi ha hagut aquest concepte d'aglutinar uns interessos comuns que s'hagués pogut traduir, per exemple, en una presència política diferenciada a Madrid. No hem tengut ni un sol diputat realment representatiu dels interessos de Mallorca des del

temps de la Restauració, i mai no hem tengut la representació pròpia necessària per ser frontissa o equilibri al Parlament espanyol amb una veu d'aquí. Si que hi ha partits d'aquí a la política local, però no han tengut mai una representació a Madrid. Si s'hagués combinat aquesta capacitat per fer-nos més presents a la resta de l'Estat, per fer que la riquesa que se'n va de Mallorca hi torni d'alguna manera, el dinamisme empresarial i la Mallorca aquesta de la "gran classe" dels anys cinquanta, el que deia d'aquella Mallorca amb cultura i visitants il·lustres, cosmopolita, avui en dia seria una altra cosa, una comunitat respectable, i no ho som perquè no ens hem fet respectar mai. Per què hem d'esperar que des de Madrid o Barcelona ens tinguin en compte si nosaltres no ens hi tenim?

LA TERRA INEXISTENT

-Aquesta és un poc la teoria d'Antoni Serra de la terra inexistent, una terra que només cobra existència en funció de qui la necessita i que no ha sabut estimar-se i conservar la seva identitat, ni fer-se'n una de nova.

-Mallorca només cobra existència en funció dels visitants que vénen, tant dels milers de turistes, com dels visitants que surten a les revistes del cor, que no tenen el més mínim interès i que sublimen la paradoxa, ja que són famosos perquè no saben fer res.

-Això ens du directament al tema social, al de la jet set, etc. Com veu a aquesta jet?

-La jet set, que fa anys alguns com Ferret i Alberto Rosselló varen definir com "jet net", és a dir, que era gent que estava més neta que jo, no existeix. La jet és una creació periodística i és necessària, perquè els mitjans de comunicació han d'omplir cada dia unes pàgines o uns espais televisius durant l'estiu. Ara bé, hi ha una altra gent important que mai no ha deixat de venir a Mallorca, ni durant la primera balearització ni durant la segona, el que passa és que no es fa notar. Aquí viu gent interessant, al marge d'aquests drames familiars que són a l'ordre del dia a les pàgines de la premsa del cor. Hi ha gent molt important econòmicament i culturalment. Maties Vallès va fer una sèrie d'entrevistes a aquesta gent, i eren personatges desconeguts per al gran públic, però importants. Quan parlem de jet ens solem referir a un cert fenomen a la marbellí i aquest ha estat un dels darrers càstigs que hem hagut de suportar. Són una colla de fantasmes, paràsits, àgrafs, ignorants i fins i tot lletjos, han envaït l'illa i han vengut darrera una mel que mai no se'ls ha donat. La globalització mediàtica ha tengut un efecte mimètic i ha fet que aquí també es caigui en un pseudojet, aquest és el darrer esglaó o el penúltim i ara estam "immersi in un mare di merda" i venir a Mallorca a l'estiu és una cosa patètica.

-També hi ha un altre tema preocupant, a Mallorca es creix a un ritme anual d'un 10% en totes les variables. Com es pot solucionar això?

-Aquest creixement desorbitat és el producte de la cobdícia. També el creixement desorbitat és un virus que ha afectat per igual o quasi per igual totes les forces polítiques que, en teoria, han dirigit aquest país, millor dit, que no l'han dirigit, perquè en realitat l'han dirigit uns grups de pressió individualitzats, senyors que tenen doblers. Hi ha dos sectors que aparentment es barallen, els hotelers i els constructors, però tots dos plegats tenen la més important capacitat decisòria d'aquesta comunitat, i no s'adonen que tot això que es construeix els pot caure damunt el cap el dia menys pensat. El que jo realment lament és la manca absoluta de "patriotisme" a llarg termini d'aquelles persones que no han estat capaces de posar-se d'acord, mostrant una indiferència absoluta pel que quedarà d'aquesta illa. També vull dir que no és cert el tòpic que la dreia, en qüestió de

al servei de la societat illenca

Nova adreça:

Francesc de Borja Moll, 10, entresòl

Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94

e mail: fundesba@jet.es

07003-Palma de Mallorca

protecció del territori, hagi tengut una actitud depredadora i l'esquerra hagi estat sempre conservacionista. Això és un tòpic. Ni uns ni altres no han estat capaços d'adonar-se que tenen un bé escàs i que aquest bé escàs és el territori. Aquí no només per la cobdícia, sinó perquè tothom ha volgut mantenir les seves postures, no s'ha pogut arribar a fer un pacte per mantenir un equilibri i la depredació del territori és evident. El territori és l'element bàsic de la nostra supervivència. Fa uns anys Melià, jo i altres professionals, arquitectes, economistes, etc., vàrem participar en un estudi sobre això i coincidírem a afirmar que el creixement zero era impossible a una societat que ja s'havia llançat pel camí del desenvolupament econòmic, avesada a uns béns de consum dels quals ja no es podia privar la gent. Melià i jo coincidírem que hi havia una manera d'evitar el creixement desmesurat i el creixement zero a la vegada i era que les administracions fessin un pacte per una actuació coherent demolint tot allò que sobrava, expropiant no a valor especulatiu sinó a valor comptable, permetent una posterior construcció amb uns volums i unes qualitats adequades. Perquè hi ha empresaris que s'han passat trenta anys acumulant plusvàlues sense millorar l'oferta per a res i tenen hotels impresentables. Amb una política d'aquest estil s'hagués pogut aconseguir una qualitat superior i un creixement raonable. Això l'esquerra mai no ho hagués acceptat i ara potser ho comenci a acceptar. Els més conservacionistes diuen que el que està fet està fet i que allà on no hi ha res fet no hi farem res. La meua teoria és una altra: esbuquem tot allò que sobra pagant el que val i anem a fer coses de qualitat. M'estimaria més que en Es Trenc haguessin fet una urbanització ben feta a cinc-cents metres de la costa que no que s'hagi convertit en una terra de ningú, amb cinquanta autocars de turistes cada dia, que el que han aconseguit és que perdi la bandera blava. No arriben a esbucar res i continuen construint.

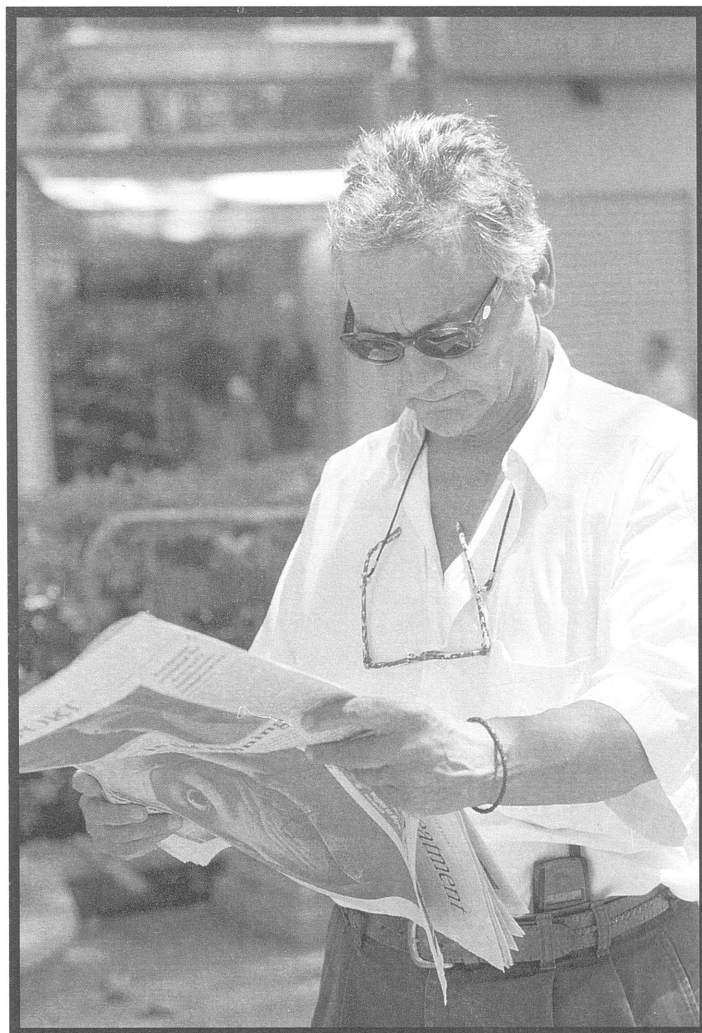
ELS CAMPS DE GOLF

-Segur que també està a favor dels camps de golf...

-Sí. La demonització dels camps de golf és una batalla de l'esquerra perquè no ha entès bé aquest tema. No tenc interessos personals en els camps de golf, ni tan sols practic aquest esport. Els camps de golf són el cavall de batalla de l'esquerra més conservacionista que en aquest tema pot tenir com a aliada la Federació Hotelera; perquè els hotels de golf no estan dins el circuit de comercialització dels grans operadors, per tant queden enfora de l'òrbita d'influència de l'esmentada federació. Quan s'han fet autèntics abusos antijurídics per evitar la construcció de camps de golf, la majoria d'empresaris turístics no han aixecat mai la veu ni s'hi han oposat. Els ingressos que suposarien vint-i-cinc o trenta camps de golf podrien servir per demolir moltes edificacions que no fan més que destruir el paisatge i l'entorn i que, a més, tenen un compte de resultats fabulosos, superiors al d'empreses consolidades, amb més despeses i que per això tenen un compte de resultats inferior. En resum, als bons hotelers se'ls ha de posar a un altar, però no s'ha de posar a la mateixa alçada els que han parasitat plusvàlues sense reinvertir; se'ls hauria d'esbucar l'edificació, pagant-los el preu real. L'esquerra no vol camps de golf, perquè això suposa una reclassificació del sòl, i també perquè hi ha gent que ha infringit la llei usant aigua potable per regar-los. La solució però, és exigir el compliment rigorós de la norma, en lloc de satanitzar tota l'activitat. No s'adonen que el que fan és el joc als creadors del Balneari 6 i al tipus de turisme que això suposa.

-Passem a altres temes. El mestissatge serà una característica de la societat que ve?

-Estic absolutament a favor del mestissatge i tant m'és que sigui

d'espanyols, dits forasters, com d'anglesos o alemanys; el que no m'agradaria és que cadascun d'aquests grups fes guetos. El mestissatge és positiu i el contrari és l'endogàmia. Hi ha d'haver més grandesa a acceptar la gent que ve de fora, això és una tradició mil·lenària de la Mediterrània; hem de tenir la saviesa dels nostres avantpassats, que varen assimilar cultures de tota casta i, sobretot, no caure en la contradicció que quan un alemany ofereix dos milions de marcs podem vendre, i quan ha pagat dir que no volem alemanys; aquesta és una actitud barroera. No tenc res en contra de l'anomenada invasió alemanya, perquè els que vénen a residir tenen una actitud respectuosa amb el medi. Quant al tancament de camins, etc., l'Administració pot legislar i fer complir la llei.

-Pot arribar Mallorca a ser una illa veritablement cosmopolita?

-El cosmopolitisme pot ser una característica de Mallorca, perquè Mallorca mai no tindrà una entitat pròpia; pensar que Mallorca pot tenir una entitat pròpia és voluntarisme i el voluntarisme, en política i en sociologia, ha estat sempre un fracàs; és millor que s'aprofiti aquesta venguda de gent d'altres països i d'altres cultures i treure profit del millor de cadascú. Mallorca no ha de ser només el lloc on la gent véngui a prendre el sol i a engatar-se; pot ser un exemple de territori petit que té tot aquest cosmopolitisme històricament. Tenim l'exemple de l'arquitectura, les construccions àrabs, italianes, la tradició mediterrània, amb unes finques precioses que han comprat molts d'alemanys, que les rehabiliten, perquè tenen més sensibilitat cap al territori que molta gent d'aquí.

coast

Un home tranquil

Entrevista a Pep Amengual

per Jordi Calleja

Ningú al món no coneix millor Mallorca a vorera de la mar. La seva vida va canviar quan amb només cinc anys va quedar coix a causa d'un tumor al maluc. La mar va ser la seva salvació i com recorda "vaig aprendre a caminar al mateix temps que aprenia a nedar". Paradoxalment, tot i ser un dels millors pescadors submarins de la història, Pep Amengual diu que la seva il·lusió de nin era seguir les passes de son pare i ser futbolista. Encara recorda com el seu cap a GESA, Joan Forcades, posava a la seva disposició un jeep de reparacions de l'empresa i l'acompanyava a les competicions que s'organitzaven els diumenges a les costes de l'illa. Ha conegut les aigües de centenars de països, però es declara un enamorat de Mallorca. Enyora la tranquil·litat d'un temps i creu que s'ha de posar fre a la construcció i cercar mesures per millorar la qualitat del turisme. És tranquil, i cada vegada són més els dies que se n'afuixa de treure la barca per evitar les aglomeracions. Amengual és partidari de l'ecotaxa i d'emprendre mesures dirigides a la gestió de problemes greus, com el de l'aigua o dels fems. És un home senzill. La seva darrera gran alegria la hi ha donat la seva filla petita, la millor pescadora de canya d'Espanya.

-Vostè ha vist passar cinc dècades des de la vorera de la mar. Quina opinió té de la costa mallorquina d'avui i de la de fa cinquanta anys?

-Jo tenc avui cinquanta-sis anys i en tenia sis quan vaig començar nedar. Record que quan era jove les clavegueres, els residus de Palma, anaven directament a la mar sense passar per cap depuradora. Avui això ja ha canviat i aquestes coses es van arreglant, però no tant com a mi m'agradaria. Encara hi ha problemes, perquè jo quan vaig a pescar encara veig sortides de tubs a la mar que no passen per cap depuradora. Jo imagin que les autoritats ho ignoren, però no s'hauria de permetre. Una cosa que enyor molt d'aquells anys és la tranquil·litat, podies nedar tranquil i avui és una bogeria. Avui és impossible anar segons on, perquè les embarcacions, les motos aquàtiques, els surfs, les llanxes són un perill. Jo entenc que són coses del progrés i som realista en aquest aspecte. Pel que fa a la badia de Palma crec que les aigües podrien ser més netes. Darrerament són bastant brutes per mor que es draga el dic de l'oest i s'extreu una quantitat de fang enorme i les embarcacions que ho fan llancen després el fang a la badia. No es fa bé, perquè quan hi ha una mica de vent tot aquest fang va cap a la vorera de la mar i les aigües són molt brutes. No pots anar a pescar, perquè no hi ha visibilitat. Confir que la situació es normalitzi quan l'obra acabi.

Pel que fa al tema del peix, jo tenc una opinió molt particular. Cada vegada trobes més gent que diu que no hi ha peix, però jo crec que la

Josep Amengual Domingo va néixer a la barriada de la Soledat dia 1 de gener del 1944. Tota la seva infantesa transcorregué al Molinar, on, com recorda, "semblava un gitanet, de negre que em posava de ser tot el dia a la mar". Quan només tenia cinc anys els metges li detectaren un tumor a la cuixa esquerra i va ser operat. La recuperació va ser molt lenta i Amengual va trobar el millor remei a la mar. Així va començar la seva afició per la pesca submarina. Un cop acabats els estudis primaris, amb quinze anys, Amengual va entrar d'aprenent a una fàbrica d'articles de pesca submarina on va treballar com a muntador d'escopetes. Allà va conèixer els grans pescadors de l'època i va aconseguir el seu primer equip. Tres anys després va seguir les passes del seu padri i de son pare i va entrar a fer feina a GESA. Allà va fer amistat amb Miquel Borràs amb qui va compartir la seva afició. Amb Borràs, que tenia una moto, va començar a conèixer les costes de l'illa. L'any 1963 va ser campió de Balears de pesca submarina i va decidir demanar dos anys d'excedència per començar a competir al més alt nivell. A partir d'aquest moment va iniciar-se la seva llegenda. Tres campionats del món, dos europeus, setze vegades campió d'Espanya i centenars de premis han convertit Amengual en un dels millors pescadors de la història. Avui té la seva pròpia botiga d'articles de pesca on treballa amb la seva dona. Té dues filles i amics per tot el món.

gran majoria d'aquesta gent el problema que té és que són mals pescadors. Hi ha peixos, però les seves reaccions són molt diferents de les de fa quaranta anys. El peix d'avui s'ha adonat dels perills que corre, els peixos abans eren més innocents i ara reaccionen molt més ràpidament. El peix hi és, però ja no és tant confiat com abans.

-Unes reaccions que imagin que tenen a veure també amb la massificació del turisme a l'estiu.

-Jo record que en els meus inicis era molt fàcil anar a qualsevol banda de l'illa. Ara hi ha moltes propietats privades que barren el pas a la mar i cada dia són més insuficients les rampes que hi ha per poder tirar les embarcacions a la mar. Les autoritats han de ser conscients que aquí a Mallorca vivim de cara a la mar i que cada dia són més els que tenen una embarcació. Jo he arribat a no sortir de casa, perquè me n'afluix de fer cua una hora per arribar a la costa.

JA N'HI HA PROU

-I què pensa Pep Amengual quan es llença a l'aigua i descobreix que zones de la costa que eren verges fa trenta anys són convertides en xalets, hotels o apartaments?

-La veritat és que aquests darrers anys m'estic començant a espantar de veure com es construeix. Jo conec l'illa de Mallorca pam per pam a vorera de la mar i en canvi em podria perdre pels carrers de Palma, perquè no hi vaig mai. Jo conec la costa de Mallorca i puc parlar del seu aspecte. Crec que hauria de sortir algú i dir "basta", perquè hi ha un boom de la construcció que em sembla increïble. Des de la mar veus una gran quantitat de grues i cada grua representa un bloc d'apartaments. Això m'horroritza, perquè crec que arribarà un dia que damunt l'illa de Mallorca no hi cabrem. A més, amb els problemes que hi comença a haver de trànsit, quan tot el que es construeix estigui acabat jo no sé com ho farem. Jo crec que ja hi ha prou

ciment a Mallorca. Pens el mateix dels hotels que hi ha Mallorca, crec que ja n'hi ha prou. Jo he anat moltes vegades a Menorca i crec que allà han sabut fer les coses bé, hi ha una diferència enorme de nivell de comoditat tant dins com fora de l'aigua.

-Com veu la lluita entre la minoria d'hotelers que aposten per potenciar el turisme de qualitat i els que volen continuar amb la fórmula del "tot inclòs"?

-Jo record que quan va començar a veure's en el turisme la gran opció per enriquir la nostra illa, no eren tants els turistes que venien i era molt superior el seu nivell. És clar que els temps han canviat, però passejar avui per s'Arenal és una llàstima. Hi ha massa hotelers que només pensen a tenir ple, cadascú veu el negoci a la seva manera, però no crec que anem en la direcció correcta. Jo crec que Mallorca sempre viurà del turisme, però també que si no tenim en compte els seus límits el que farem precisament serà perdre molts de diners a mitjan i a llarg termini.

L'ECOTAXA COM A EINA

-Què pensa de l'ecotaxa?, és partidari de la fórmula del govern de Francesc Antich?

-Jo de política "zero", no n'entenc gens, ara bé, jo tenc una idea molt clara. Ara per exemple tenim problemes d'aigua, però si no vengués cap turista els mallorquins no en tendriem de problemes. Els turistes es dutxen com a mínim dues vegades al dia i parlem de molta d'aigua. Jo vaig als ports i veig les embarcacions que arriben i la quantitat d'aigua del port que utilitzen per llevar la sal del casc del vaixell. Jo en part estic a favor de fer-los pagar uns diners per fer front a tots els problemes que genera aquesta massificació. Jo consider que no és una quantitat important, perquè cada dia són més grosses les incomoditats. Per exemple, el tema dels fems, també és important, perquè no és fàcil fer desaparèixer tot el que genera aquesta massa de gent. Estic a favor perquè alguna cosa hem de fer per fer front als problemes.

-Vostè ha parlat del turisme d'abans, i ara m'agradaria que ens recordàs com eren els hotelers dels inicis del boom turístic. Per què creu que han passat de gastar els

beneficis a millorar els hotels, a minimitzar les inversions a Mallorca i invertir en els hotels que han obert a l'estranger, quina creu que és la causa d'aquest canvi de corrent?

-Jo record que quan era jove no existien aquests monstres de fer diners. El meu sogre treballava a un hotel i la majoria començaren a nivell familiar. El tracte amb els turistes i els treballadors era directe i era un treball que permetia tenir uns beneficis i que donava feina a tota la família. Ara els hotels que tenim són enormes i necessiten molt de personal. Només pensen a fer negoci. Jo no estic en contra de l'evolució, però crec que els hotelers pensen massa a tenir ple i no a com aconseguir millorar, dins els límits que té Mallorca.

-Com viu Pep Amengual els mesos de juliol i agost a Mallorca?

-Ara has d'agafar les vacances a l'hivern per poder anar a alguna caleta i estar pràcticament tot sol. L'estiu és una bogeria. A mi no m'agrada ser a un lloc on hi ha aglomeració de gent, estic acostumat a estar tranquil, a tenir espai com quan som a la mar. Crec que ara els mallorquins poden gaudir més Mallorca a l'hivern que a l'estiu.

EL PROBLEMA DE L'AIGUA

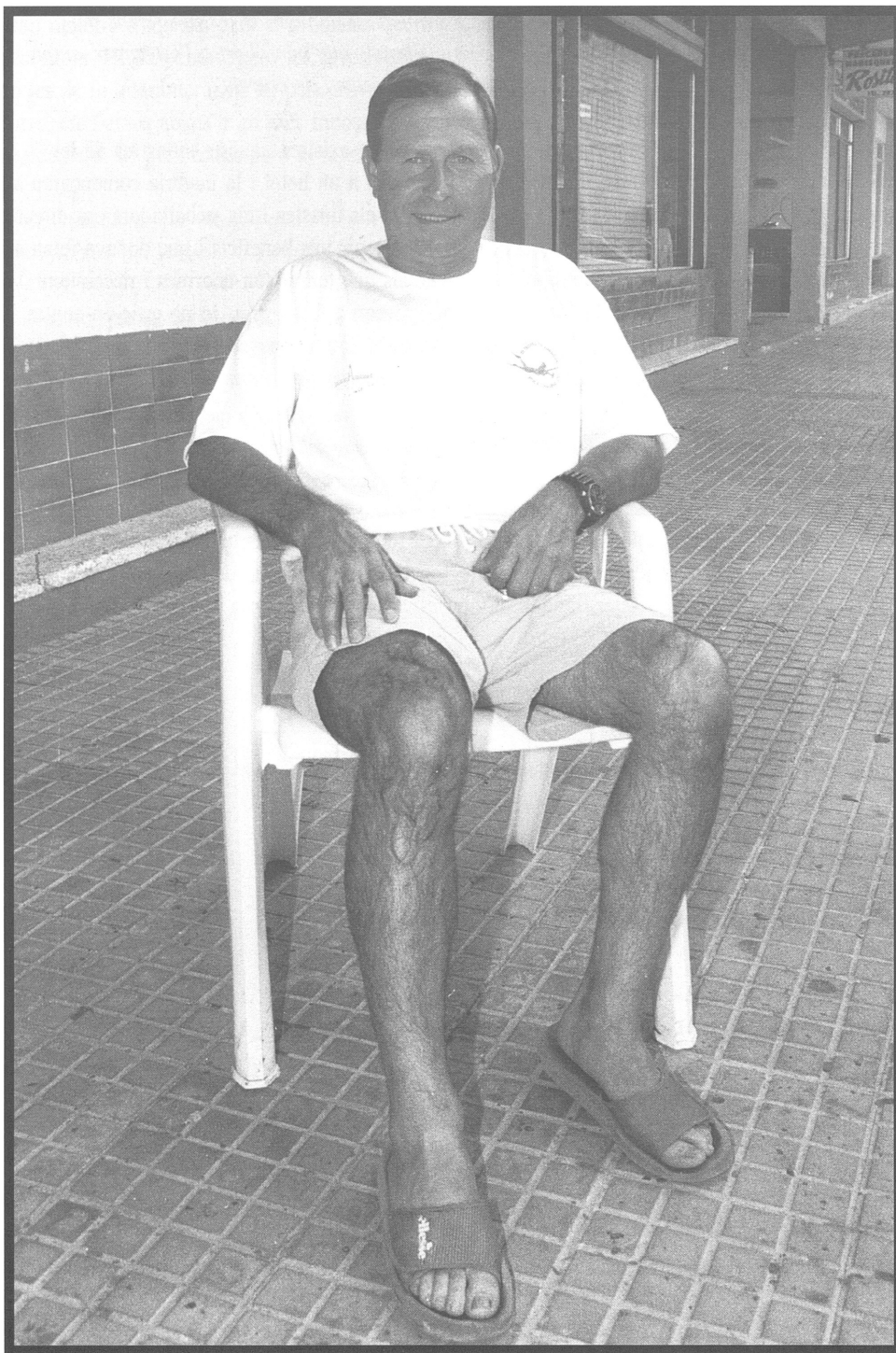
-Dessaladores mòbils, transvasaments, problemes amb la pagesia... Fa molts d'anys que se'n parla, però sembla que mai no s'arribarà a un acord per solucionar un problema que ens afecta tots com és el problema de l'aigua.

-Jo no en tenc ni idea de l'aigua que hi pot haver davall terra, però crec que aviat podem tenir problemes si tot continua igual. Enguany no ha plogut gens i quan veus una fotografia del Gorg Blau, és molt trist. Ara parlen de les dessaladores mòbils i això pot solucionar temporalment el problema, però no crec que sigui suficient. Jo no som un entès en el tema de l'aigua, però sí que puc dir que fa moltíssims d'anys que parlen de sa Costera i ningú no fa res. Jo ho he vist, hi he estat i fa llàstima veure un broll enorme, un braç enorme d'aigua boníssima que se'n va a la mar. Sempre se'n parla però no s'ha pres cap decisió i perdem una aigua preciosa. Jo entenc que són molts de milions i que és una obra complicada, però crec que valdria la pena. Per altra banda, ara resulta que les dessaladores mòbils gasten molta més energia que les fixes, i això també pot ser problemàtic. No ho sé, però algú haurà de prendre una decisió que no sigui a curt termini, perquè tendrem problemes.

-Cada dia són més nombrosos els estudis que parlen de la fragilitat de la mar Mediterrània. Sobreexplotam un ecosistema vital per a les nostres illes, creu que és una situació delicada?

-El problema de la mar Mediterrània és que és una mar molt tancada i això fa que sigui més sensible a les bufetades que li puguis pegar. Hem d'entendre que, per exemple, la Mediterrània necessita més protecció que el Cantàbric o d'altres mars més oberts. Fins ara el problema era que hi havia moltes indústries a tota Europa que tiraven els seus abocaments als rius. El riu sempre ho arrossega fins a la mar i qui rep a la fi és la mar. A més d'això, cada dos per tres, per desgràcia, hi ha d'haver un petrolier que s'enfonsa i embruta el

fons i les platges de petroli. A banda de tot això, també hem de pensar que la mar té molta de força per regenerar-se. El fons de la mar es veu beneficiat per exemple per les darreres normatives de pesca que han sortit. Ara hi ha una normativa nova que no permet pescar el raor o el verderol tot l'any, com es feia fins ara. Això ajudar, perquè hi ha gent que surt a pescar i agafa verderols massa joves quan es tracta d'un peix que pot arribar a fer-se molt gros. Ara com a mínim han de fer 20 centímetres. També han fet una norma que afecta els pescadors esportius, que no poden agafar més de cinc quilograms per dia, i això també és positiu. Es comença a treballar per fer que es pugui mantenir la mar.

EL FUTUR

*-Quin futur creu que els espera als més joves?
Com creu que serà la vida a Mallorca d'aquí a cinquanta anys?*

-És una pregunta molt difícil, però abans de contestar-la he de dir que jo som un enamorat de l'illa de Mallorca. Jo ja fa molts d'anys que renunciï a invitacions de torneigs que es disputen per tot el món, perquè no vull sortir d'aquí, m'invent excuses per agrair la invitació, però jo som feliç aquí i crec que sempre ho seré. Ara bé, tenim problemes com els que hem parlat, però estic pràcticament segur que amb les qualitats d'aquesta illa és impossible que deixin de venir els turistes. Les Illes Balears ofereixen un munt de condicions que molts altres llocs no poden oferir. A mi no m'agrada pensar que els nins que neixen ara no tendran la tranquil·litat que jo vaig tenir quan era nin, però no podem tancar els ulls. La seva mentalitat ja serà diferent. A banda d'això, hi ha una cosa que sí que em preocupa una mica, i és la quantitat d'estrangers que hi vénen a viure. Jo crec que amb el temps hi

viuran més estrangers que mallorquins, i no tenc res en contra dels estrangers, però crec no podem vendre el territori als estrangers només perquè tenen molts de doblers. Arribarà un dia que els mallorquins serem els pobres a la nostra pròpia illa, i això sí que em preocupa. A més tot això afecta molt l'ús del mallorquí, cada vegada es parla menys el mallorquí. Per una banda s'ha millorat el fet que en els organismes oficials, els funcionaris han de conèixer el mallorquí, però per altra banda es perd molt, perquè cada dia són més els pares que eduquen els fills en castellà. Jo record que quan era jove i anava a renovar el carnet d'identitat no podies parlar en català i això ha canviat, però també han canviat altres coses i no per millorar.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

El desembarcament a Shanghai

(pàg. IV)

L'ocupació registra nous rècords històrics

(pàg. II)

El Centre Balears Europa promou els intercanvis comercials amb la Unió Europea

(pàg. III)

El desembarcament a Shanghai

La Cambra de Comerç de Mallorca, Eivissa i Formentera i el Govern balear preparen una nova expedició empresarial a la Xina i les Filipines. Tres empreses ja han signat convenis de col·laboració amb les autoritats xineses, entre les quals destaca el grup Barceló que s'ha fet amb la gestió d'un dels complexos hotelers més luxosos de Shanghai. La Xina serà la primera destinació turística del món d'aquí al 2020, segons l'OMT, i els hotelers mallorquins hi volen ser presents. El desembarcament ha començat.

Sebastià Verd

Shanghai és una ciutat moderna. Pudong és el barri dels negocis, on el grup Barceló ha iniciat el desembarcament dels hotelers mallorquins cap a la conquesta turística de la Xina, un immens país de deu milions de quilòmetres quadrats i mil tres-cents milions d'habitants -el més poblat de la Terra- que l'any 2020

L'hotel Barceló a Shanghai.

serà la primera destinació del món, segons l'Organització Mundial de Turisme. Shanghai espera aquest moment amb una enorme activitat. L'antic perfil de la ciutat, en el Bund, l'equivalent al passeig Marítim, ha estat substituït per l'esmentat Pudong, a l'altre costat del riu Huangpu. La nova imatge de la ciutat la dona la Torre de Comunicacions i els seus voltants, un conjunt de gratacels que s'enlairen sobre l'atmosfera d'una societat que, fins fa poc, representava l'ortodòxia comunista. Avui, ja no. El maoisme és un pur souvenir que es ven a les paredetes per a turistes o, com a molt, presideix l'entrada a la Ciutat Prohibida de Pequín.

Els neons del carrer Nanjing omplen de llum la ciutat de Shanghai, catorze milions de persones que viuen entre les antigues barraques i els moderns edificis de la Novíssima Xina, la Xina que ha substituït el record de la Gran Marxa per un nou

sistema econòmic que intenta compaginar el socialisme amb l'economia de mercat. Per la via del maoisme, la Xina reformista ha creat una societat mixta, presidida pel poder omnipotent del Partit Comunista, però governada per les oligarquies emergents. El carrer de Nanjing és farcit de mostradors que ofereixen els millors productes occidentals. És el boom de la transició: "un país, dos sistemes". Shanghai pretén ser l'alternativa des de dins a l'opulenta Hong Kong.

LA NOVA IMATGE DE LA XINA

Recórrer el centre de Shanghai, el Bund o el Pudong, aquest barri aixecat només amb cinc anys i que s'ha convertit en la nova imatge, imatge neoyorquina, de la ciutat xinesa ens du a una nova Xina, la Xina dels negocis que ha atret la mirada dels inversors mallorquins. Els nostres hotelers, com diu el gerent de la Federació Hotelera, Antoni Munar, "ja són a dues de les principals zones de vacances del món, el Mediterrani i el Carib i ara han de ser a la que serà, sens dubte, la tercera gran zona". No volen perdre aquest tren. Xina ja és el cinquè país més visitat del món amb vint-i-set milions de turistes, amb un creixement sostingut del 8% anual en els darrers anys. L'organització interna encara és insuficient, però comença a haver-hi infraestructures importants. Abans només hi havia establiments de gran luxe o d'altres d'ínfima qualitat. Els mallorquins volen imposar els tres i quatre estrelles i, sobretot, volen "colonitzar" un extens territori al sud de la Xina que inclou l'illa de Hainan.

En realitat l'aspiració és dominar el mercat turístic de vacances en el triangle format entre la Xina, Vietnam i les Filipines. De moment els empresaris mallorquins ja hi han posat el peu. Barceló, Sol i Friusa tenen acords firmats amb les autoritats xineses i altres empreses, com Doliga, Blau Hoteles i Still, actualment negocien. Són la punta de llança que ha d'obrir la confiança d'un règim que és mirat per Occident amb una gran dosi de perplexitat. Combinar l'autoritarisme polític i social amb la llibertat del mercat no és fàcil i, endemés, atempta contra els drets humans, però aquest és un dilema al qual els hotelers mallorquins ja s'hi han avesat amb les seves inversions al Carib, especialment a Cuba. El fet és que la Xina, només la Xina, constitueix el mercat més nombrós del planeta: mil tres-cents milions de persones, el poder adquisitiu mitjà de les quals és molt precari, però que, no obstant això, presenta ja una punta d'aproximadament el 10% -devers cent trenta milions de persones, quasi tres vegades Espanya- molt similar a la mitjana occidental.

MAO, UN SOUVENIR

Shanghai és avui l'estrella de Xina, l'alternativa des del sistema al mirall occidental que fins ara ha estat Hong Kong. Als voltants de la plaça del Poble, on hi ha el Museu de la Ciutat i l'espectacular teatre de l'Òpera, uns vells es mouen al ritme de la gimnàstica xinesa, mentre d'altres fan volar estels en

un cel que gairebé ha arraconat Mao i tot el que el maoisme ha significat en aquesta part del món. Els anys de la Revolució Cultural, la dècada caòtica com ja l'anomenen, pesen com una llosa sobre qui ha quedat reduït a objecte de *souvenir*. Els llibres vermells i els objectes que vagament recorden el maoisme es ve-

XINA EN XIFRES

Turistes 2000 (previsió OMT) 30 milions

Hotels 5 estrelles 57

" 4 estrelles 157

" 3 estrelles 895

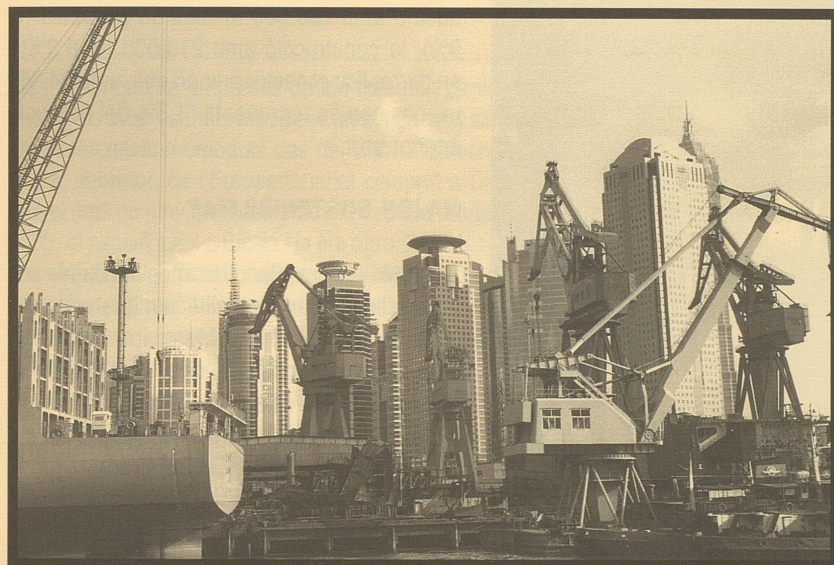
Places turístiques 1.524.000 llits

nen a les paradetes destinades als turistes. Només a Pequín, a la porta de la Ciutat Prohibida, es veu el retrat del fundador de la Nova Xina, la mòmia del qual es venera encara al mausoleu situat a Tian'annem. Encara hi ha cues de centenars de metres per visitar-lo, però des de Shanghai, Mao sembla un fantasma, mentre els seus hereus, sobretot Deng Xiaoping, són respectats com els inspiradors de la via xinesa cap al socialisme de mercat. Un nou sistema que ha apostat per la llibertat del mercat, mentre manté una fèrria disciplina cívica, un radical autoritarisme que, malgrat tot, es respira -pesa- a l'ambient.

Durant la nostra estada a Xina la televisió informà de la condemna a mort d'un alt càrrec del règim -havia estat vicepresident del Parlament, si no ho record malament- per un delictes de malversació de fons. Els joves, segons la guia que es tocà en sort devers Hangzhou, no volen saber res de la política i sí de les millors condicions de vida que els permet el nou sistema. Al carrer Nanjing -l'explosió de llum del qual només és comparable a Las Vegas- els al·lots i al·lotes van a la darrera moda occidental. El mercat s'imposa per tot arreu en una triple combinació que a

El carrer Nanjung.

El port de Shanghai.

alguns els semblarà impossible: empresa privada, empresa mixta i la subsistència d'una poderosa empresa pública que fa que l'Estat continuï sent el competidor més important d'aquest immens país que viu d'esquena a la manca de llibertats democràtiques o que, simplement, les calla. Qualsevol que es pugui comunicar amb tu, en un país on gairebé ningú no parla llengües estrangeres, et dirà que la nòmina de la policia és extensíssima. Pels carrers no es veuen més agents dels que són visibles a qualsevol ciutat del nostre entorn, però t'asseguren que n'hi ha molts d'amagat, la qual cosa fa que els atraments o els delictes de sang siguin estadísticament inferiors als que es poden cometre a altres països, encara que al mateix temps, sobretot, fa que la llibertat d'expressió o de moviment sigui enormement restringida.

ECONOMIA DE MERCAT

Hom no pot viatjar a la Xina actual amb idees prefixades. La Novíssima Xina ja no té res a veure amb els recels misteriosos d'abans de la Revolució o amb les foscores que s'imposaren quan aquesta va triomfar. És cert que la Revolució Cultural dels anys seixanta va fer desaparèixer nombrosíssim vestigis de la cultura tradicional, però avui les autoritats municipals de Shanghai, com

les d'altres ciutats, s'esforcen per reconstruir els ambients i, simultàniament, per fer entrar un profund alè occidental que molts de pics semblarà fora de lloc, però que, malgrat tot, és el fruit de la modernització. El règim xinès, el Partit Comunista, s'amaga avui rere l'economia de mercat. La democràcia és la gran absent d'aquest gegant que mira cap a Occident i cap a Rússia al mateix temps en un intent de trobar una sortida al sistema. Els líders xinesos diuen que invertir a Rússia és tirar els doblers a un pou sense fons, al pou de les màfies. En canvi, Xina és ja un dels més poderosos exèrcits de consumidors del món, tot i que el seu poder adquisitiu sigui encara escàs. Els avanços polítics van massa a poc a poc, però els econòmics avancen com una allau que ja ha convertit Shanghai en un centre de negocis

imprescindible a Àsia.

Mao present a la Ciutat Prohibida.

- CONJUNTURA -

L'ocupació registra nous rècords històrics

Davant les incerteses diagnosticades per hotelers i agents de viatge a inicis de l'estiu, la realitat econòmica del 2000 ha registrat xifres històriques d'ocupació i un creixement del PIB que tot i que registra una desacceleració, continua per sobre de la mitjana europea. Des de la Conselleria d'Economia s'és optimista respecte al futur i s'aposta per continuar en una fase de bonança.

Més gent fent feina que mai.

ONA

El nombre d'aturats de les Illes Balears va baixar el mes de juny a índexs històrics del 3'3% de la població activa, la qual cosa equival tècnicament a una situació de plena ocupació. De fet, molts de subsectors, com el de la restauració, s'han trobat amb serioses dificultats per cobrir les seves plantilles a l'estiu. I això a pesar que el nombre de llocs de feina ha crescut. Durant els sis primers mesos de 2000 l'ocupació va créixer un 7'5%, sent la construcció el sector que més n'ha creat. En qualsevol cas, el conseller d'Hisenda, Joan Mesquida, va puntualitzar en fer conèixer aquestes dades que la major part de les contractacions continuen sent precàries. Només el 10% són indefinides.

BONA TEMPORADA

El conseller qualifica la temporada turística de molt bona, a pesar dels mals auguris amb què, a judici dels hotelers, havia començat. De fet, es calcula que el nombre de turistes haurà disminuït a finals d'any entre un 4% i un 10%, però aquest descens no fa sinó fixar el sostre de les dades del 1998 que ja va ser un any extraordinari. D'aquesta manera, les dades del 99 queden reservades, com les grans collites

vinícoles, amb el qualificatiu d'excepcionals i no són tengudes en compte a l'hora de les valoracions qualitatives.

CREIXEMENT PER SOBRE LA MITJANA EUROPEA

En aquest sentit, les dades del Govern de les Illes Balears, aporten una bona dosi de confiança en el futur econòmic de la comunitat. Segons les previsions de la conselleria, el producte interior brut de les Balears creixerà de bell nou en un 4,4%, una xifra molt similar a la que també s'espera per al 2001 i, en tot cas, superior a les mitjanes tant de la Unió Europea com del conjunt espanyol.

Per a enguany s'espera un creixement de la construcció del 9,3%, mentre que als serveis se situa en el 4,3% i a la indústria en el 3%. L'agricultura, amb una anyada nefasta a causa de l'eixut, registrarà un descens del 4%. Tot plegat, segons les dades de la Conselleria d'Hisenda, fa que el sector serveis hagi mogut 2,3 bilions de pessetes, un 81% del total de l'activitat econòmica de les Illes, seguit de la indústria amb 230.000 milions de pessetes (el 9%), la construcció amb 213.000 (el 8,3%) i en darrer lloc el sector primari que, amb 34.369 milions només representa l'1,5% del producte interior brut.

MAJOR SOSTENIBILITAT

Segons el conseller d'Hisenda les dades són bones, fins al punt que allunyen qualsevol bubota de crisi. És més, Mesquida coincideix amb altres economistes, com Miquel Alenyà, que les Balears viuen una època de bonança econòmica, un cicle llarg el final del qual encara no es pot predir. El que sí que hi ha és una certa desacceleració que, en opinió del conseller, resulta fins i tot aconsellable per evitar excessos i permetre una economia més sostenible a mitjan i llarg termini.

PRODUCTE INTERIOR BRUT (previsions)

	2000	2001
Illes Balears	4,45	4,56
Espanya	4,00	3,60
Unió Europea	3,40	3,10

ILLES BALEARS (per sectors)

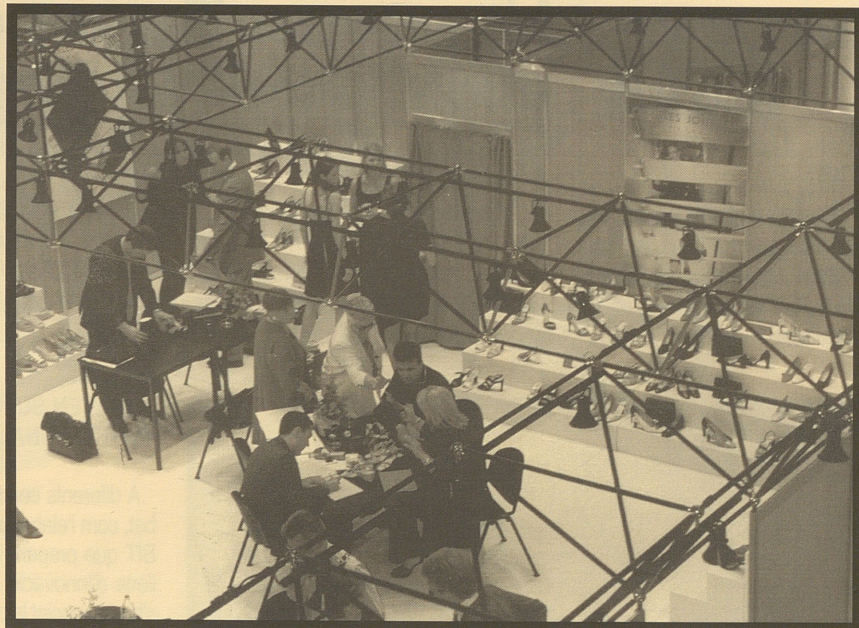
Construcció	+ 9,3 %
Serveis	+ 4,3 %
Indústria	+ 3,0 %
Agricultura	- 4,0 %
TOTAL	+ 4,4 %

Font: Conselleria d'Hisenda

El Centre Balears Europa promou els intercanvis comercials amb la Unió Europea

A pesar de l'estiu, el Centre Balears Europa no ha frenat la seva activitat. Des del passat mes de maig fins el setembre més de cinquanta empreses s'han beneficiat del seu servei per ser presents a fires internacionals, entre les quals destaca l'Europartenariat celebrat a Dinamarca.

El Centre Balears Europa participa en els Europartenariats.

ONA

Més de cinquanta empreses de les Illes han participat a fires i encontres empresarials europeus en els darrers sis mesos, fruit dels intercanvis promoguts des del Centre Balears Europa. Es tracta, sobretot, de l'Europartenariat celebrat a Dinamarca durant el mes de juny, però també de la trobada nàutica Nàutic Jev 2000, el passat juliol a Sicília i la fira agroalimentària que tingué lloc el maig a les ciutats italianes de Galantina i Lecce. En tots els casos els resultats han estat satisfactoris, i ha quedat de manifest que l'empresariat de les Illes Balears pot competir en qualitat amb la resta d'Europa.

Catorze empreses de les Illes Balears varen participar a l'Europartenariat Dinamarca 2000, en una acció comercial promoguda per la Direcció General de Promoció Industrial i el Centre Europeu d'Informació Empresarial integrat al Centre Balears Europa. Aquesta trobada de cooperació empresarial va tenir lloc a la ciutat danesa d'Aalborg amb una participació de 471 empreses del país, a més de 2.000 visitants de 80 països diferents, de les quals 60 eren de l'Estat espanyol.

El programa Europartenariat és una iniciativa de la Comissió Europea que permet realitzar encontres internacionals de petites i mitjanes empreses, per facilitar així la seva immersió en una economia globalitzada. Les empreses de les Illes varen comptar en tot moment amb el suport del CBE. En aquesta ocasió cal destacar la presència del sector ramader de Menorca, el centre regulador de la Denominació d'Origen Formatge de Maó i la cooperativa Coinga, així com una representació de la Petita i Mitjana Empresa d'Eivissa i Formentera.

NÀUTIC JEV 2000 A SICÍLIA

A més a més, el consorci Centre Balears Europa també va organitzar i patrocinar una delegació de les Illes que participà a l'encontre empresarial Nàutic JEV 2000 celebrat a la ciutat siciliana de Messina. Aquest encontre formava part del programa europeu JEV (Join Venture Enterprises) destinat a finançar la cooperació entre petites i mitjanes empreses europees.

L'encontre de Messina era especialitzat en la indústria i els serveis nàutics i d'aquí, justament, la importància de la representació balear. Juntament amb el Centre Balears Europa hi varen participar la Cambra de Comerç de Mallorca, Eivissa i Formentera i la Conselleria d'Economia, Indústria i Comerç.

EXPANSIÓ DE LA INDÚSTRIA AGROALIMENTÀRIA

Trenta-sis empreses agroalimentàries de Mallorca i Menorca foren presents a la fira Ibex Salento celebrada a les ciutats de Galantina i Lecce, a Itàlia. El seu lema era "cooperar per competir" i amb aquesta finalitat la representació balear va acudir a la cita promoguda des del ministeri italià d'Agricultura i la Comissió Europea.

Aquest encontre s'emmarca en el programa IBEX que promou els acords comercials entre petites i grans empreses per augmentar la seva grandària i consolidar-les en els mercats internacionals. Així, la fira endemés de la comercialització de productes serví per intercanviar serveis i *know-how*.

A Ibex Salento participaren 450 pimes del sector agroalimentari, procedents de quinze països de la Unió Europea i cinquanta multinacionals, empreses grosses de distribució de tot el món.

Les Balears a la cua de la balança fiscal europea

Les Illes Balears se situen a la cua d'Europa pel que fa a la balança fiscal de les regions. Segons l'estudi realitzat per l'economista Miquel Alenyà, que va ser presentat al Parlament, dels 875.000 milions de pessetes que les Illes aporten a la hisenda estatal només en reben de l'Estat 570.000, la qual cosa suposa un dèficit de més de 300.000 milions de pessetes, és a dir, un 12% del producte interior brut.

Segons va manifestar l'economista, aquestes dades demostren allò que tants de pics s'ha dit: que les Balears són una comunitat rica amb una administració pobra que, com a tal, no pot fer front a les despeses necessàries per corregir els dèficits infraestructurals que pateixen les Illes com a conseqüència del seu desenvolupament. Uns dèficits que han crescut considerablement en els darrers anys a causa de l'expansió registrada que, d'altra banda, ha coincidit amb una època de restricció inversora de l'Estat per complir amb els criteris de convergència amb Europa.

Segons Miquel Alenyà el dèficit de les Balears no és comparable al de cap altra regió, ja que les que més s'hi acosten són Catalunya i Lombardia on els nombres negatius de la balança fiscal no sobrepassen el 7% del PIB, cinc punt menys que en el cas de les Illes.

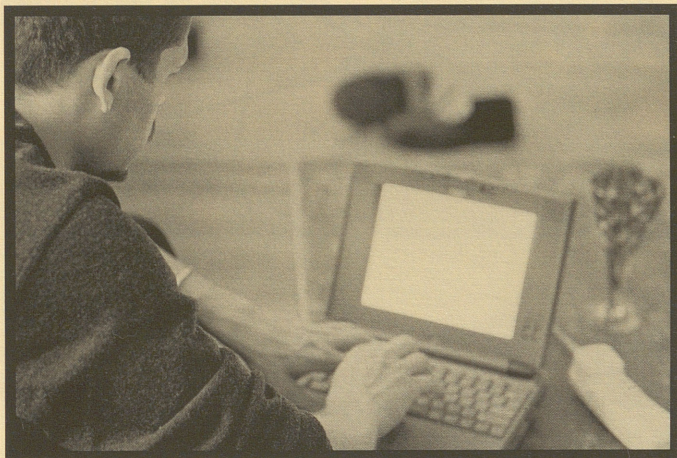
W.W.W.
BIT

Les empreses illenques d'Internet criden l'atenció del Govern

ONA

Des de fa anys el Govern de les Illes Balears ha plantejat una política imaginativa respecte a les noves tecnologies de la comunicació i a totes aquelles ac-

A les Illes Balears ha començat a proliferar un important sector fonamentat en la nova economia. Un dels seus eixos el constitueixen els portals d'accés que, des d'una òptica autonòmica, pretenen competir amb les grans multinacionals. Alguns dels portals illencs es queixen de la manca de suport del Govern, tant pel que fa a possibles subvencions com, simplement, al reconeixement de la tasca que fan.

CERQUEN SUPORT INSTITUCIONAL

A diferents cercles de debat, com l'elaboració del pla BIT que prepara la Conselleria d'Innovació i Energia, s'ha denunciat la competència deslleial que iniciatives com Bitel haurien significat per a l'expansió privada del sector. En alguns casos la manca de comprensió arribà fins i tot a la impugnació

de noms, com és el cas de "Mallorca-web", impugnat durant el darrer mandat del Partit Popular per considerar que s'apropiava del nom genèric de l'illa, la utilització del qual semblava, en opinió de l'executiu, més pròpia d'una institució. Aquest cas ja és història i ara, si més no, les empreses del sector, entre les quals Mallorca Web, han estat convidades a participar en els fòrums de debat que donaran pas a futures actuacions.

És en aquest sentit que algunes de les empreses del sector, aquelles que treballen directament amb els continguts o per facilitar el seu accés, reclamen una major atenció per part de les institucions públiques i, d'una manera especial, del Govern i dels consells. En la seva opinió, els portals o moltes de les pàgines que elaboren o hostegen són mitjans de comunicació de similars característiques informatives que la premsa, la ràdio i la televisió. I no obstant això, els mitjans de comunicació tradicionals són tenguets en compte a l'hora de determinades subvencions i, sobretot, de les campanyes publicitàries, mentre que els mitjans tecnològics independents romanen al marge de qualsevol suport financer.

titivitats relacionades amb l'anomenada "nova economia". Fruit d'això és el disseny, per part dels anteriors executius, del Parc BIT dins de l'estratègia BIT dissenyada des de la Conselleria d'Economia. Per això es varen subscriure acords multimilionaris amb la companyia Telefònica, per tal d'estendre la seva xarxa d'alta banda a tots els racons de l'arxipèlag, mentre que es duia endavant un projecte eminentment propagadístic, del mateix Parc BIT de Richard Rogers, per atreure inversions tecnològiques i professionals qualificats cap a les Illes.

FALTA CONSCIENCIACIÓ

Igualment, des de la Universitat, orientada ja des del principi pel rector Batle, es va empenyer l'especialització informàtica. Tot plegat ha donat peu al naixement d'un sector econòmic que, a poc a poc, comença a tenir un pes específic en el conjunt del PIB balear. Ningú no dubta que tant els governs del Partit Popular com ara des de l'executiu del Pacte de Progrés es vol activar aquesta "nova economia", i facilitar la implantació d'empreses tecnològiques i el desenvolupament a les mateixes xarxes que, al capdavant, han de facilitar les relacions entre els ciutadans i l'Administració.

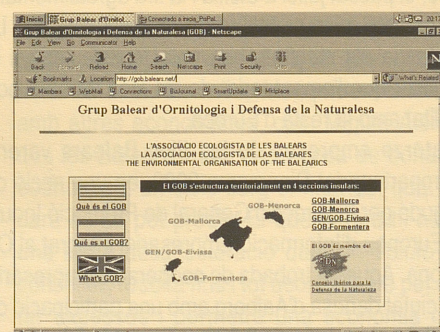
No obstant això, la situació actual registra un buit o, més ben dit, una manca de conscienciació respecte al paper que tenen les empreses proveïdores de serveis per a Internet. A les Illes Balears hi ha un grup nombrós de noves empreses que treballen a través d'Internet, però la major part ho fan des de servidors situats molt lluny de la nostra geografia. El Govern va participar directament en la creació de Bitel, però l'empresa no ha obtingut el rendiment esperat o, si més no, ha vist com el cas del correu electrònic de Presidència provocava una crisi de confiança que va més enllà de la mateixa empresa.

Adreces a la XARXA

Mitjans de comunicació electrònics

A poc a poc les diferents iniciatives públiques i privades per omplir de continguts Internet creen una atapeïda xarxa informativa sobre les Illes Balears. Ja no només es tracta dels mitjans de comunicació tradicionals que aporten els seus continguts a les seves pàgines electròniques, sinó d'altres aportacions que aprofiten la facilitat de transmissió per dirigir-se directament i sense intermediaris a la societat.

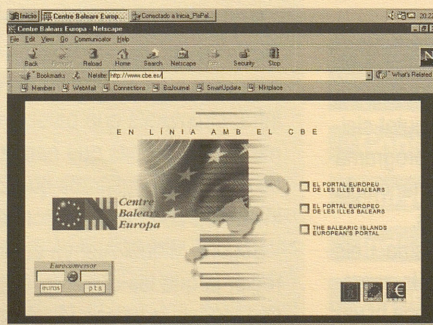
Un dels casos més notoris és el GOB, que des del primer moment va voler ser present a

gob.balears.net

Internet i que, amb el pas del temps, ha anat millorant el contingut de la seva revista fins a ser, avui, un dels principals mitjans de comunicació de tot l'Estat espanyol sobre política ecològica. Des d'ONA ja ens havíem fet ressò de la seva presència a la xarxa, però hem considerat oportú aquest recordatori per mor de les millores introduïdes recentment, tant pel que fa a les qüestions tècniques com, sobretot, al contingut que, al cap i a la fi, és allò que més distingeix qualsevol mitjà de comunicació.

I d'altra banda, també ens hem de fer ressò dels canvis introduïts a la pàgina web del Centre Balears Europa, la vocació de la qual és servir de nexa de comunicació entre tots els empresaris i professionals de les Illes interessats en temes europeus. Des d'aquesta pàgina hom pot accedir a qualsevol informació sobre la Comissió Europea i, per extensió, sobre qualsevol aspecte d'interès de la Unió.

www.cbe.es

Les Balears presents a la Unió Europea

El **Centre Balears Europa** vetlla pels interessos
de les Illes Balears a Brussel·les i facilita
informació i gestió davant la Unió Europea per
a empreses, particulars i administracions públiques.

Centre Balears Europa és un consorci al servei
de la societat de les Illes Balears.

Atenció al públic:

C. Ramon Llull, 2 - Edifici "Sa Nostra"
07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
Tel. 971 71 89 89 - Fax 971 71 46 81
cbe@bitel.es - www.bitel.es/cbe

Direcció i gerència:

C. Palau Reial, 17
Conselleria d'Economia i Hisenda
07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
Tel. 971 17 62 28 - Fax 971 17 62 16
cbe@bitel.es - www.bitel.es/cbe

Delegació a Brussel·les

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage
120-Brussel·les
Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 3 223 25 24
centre.balears.europe@skynet.be

Cultura de l'Aigua

SEMPRE HI HA
HAGUT POCA AIGUA.
ARA HI HA POC
ESTALVI

Els nostres avantpassats es varen acostumar a viure amb manca d'aigua. Per això, feien servir molts de sistemes d'aprofitament d'aigua. Amb el temps, hem guanyat qualitat de vida, però hem perdut la cultura d'estalvi d'aigua, un hàbit molt beneficiós per a la nostra comunitat.

APROFITA
L'AIGUA

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Medi Ambient

Quatre illes,
un país
cap frontera